

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Karolina Otcovská

**Nástup Červenobílých a Vlajka
v letech 1939-1940**

Diplomová práce

Praha 2014

Autor práce: **Karolina Otcovská**

Vedoucí práce: **PhDr. Jan Cebe, Ph.D.**

Rok obhajoby: 2014

Bibliografický záznam

OTCOVSKÁ, Karolina. *Nástup Červenobílých a Vlajka v letech 1939-1940*. Praha, 2014. 77 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Jan Cebe, Ph.D.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na dvě periodika, která vycházela paralelně v letech 1939-1940, tedy v počátečním období tzv. protektorátu Čechy a Morava. Obě periodika vystupovala navenek jako tiskové platformy stoupců fašistických skupin. Jedno z periodik navazovalo na fašistickou prvorepublikovou skupinu Červenobílých a druhé se odkazovalo na fašistické hnutí Vlajka. I přes navenek podobné zaměření se periodika dostala do vzájemného sporu, který vyústil v rozsáhlou tiskovou kampaň. Cílem mé práce se tak stala podrobná analýza této kampaně. Většina osob kolem Nástupu Červenobílých působila ve Výboru Národního souručenství (jediné legální česká politická organizace), nebo v jeho satelitních institucích. Nástup Červenobílých proto vystupoval vůči Národnímu souručenství loajálně a byl financován jeho čelními představiteli. Oproti tomu se Vlajka od počátku stavěla k Národnímu souručenství negativně, což se také odrazilo v obsahu útoků na Nástup Červenobílých. Tisková kampaň byla vedena v rovině osobních útoků a hlavními protagonisty se stali vydavatel Nástupu Červenobílých Zdeněk Zástěra, na druhé straně Jan Rys a Josef Burda, funkcionáři Vlajky. Obě tiskoviny využívaly k útokům různé rubriky – od standardních článků po kreslené a psané vtipy. Cílem kampaně bylo rozvrácení hnutí Vlajka a její finanční oslabení, což se do jisté míry podařilo. Ukázalo se ovšem, že většina osob kolem Nástupu Červenobílých spolupracovala i s německou bezpečnostní službou SD (Sicherheitsdienst).

Abstract

This diploma thesis focuses on two periodicals that were published simultaneously during 1939-1940, i.e. in the initial period of the so-called Protectorate of Bohemia and Moravia. Both periodicals presented themselves as press platforms of the sympathizers of fascist groups. One of the periodicals related to the pre-war fascist group Červenobílí and the other referred to a fascist movement called Vlajka. Despite seemingly similar orientations, the magazines got themselves into a dispute that resulted in an extensive press campaign. The aim of my thesis is the detailed analysis of this campaign. Most of the people concentrated around *Nástup Červenobílých* magazine were active in the committee of *Národní souručenství* (the only legal Czech political organization of that time), or in its satellite institutions. *Nástup Červenobílých* thus acted loyally towards *Národní souručenství* and was financed by its leading officials. *Vlajka* magazine, on the contrary, was against *Národní souručenství* from the beginning, which was reflected in the attacks on *Nástup Červenobílých*. The press campaign was led on the level of personal insults and the main protagonists were Zdeněk Zástěra, publisher of *Nástup Červenobílých*, and Jan Rys with Josef Burda on the other side, both *Vlajka* officials. Both magazines used various sections for the insults - from standard articles to cartoons and verbal jokes. The aim of the campaign was the subversion of the *Vlajka* movement and its financial weakening, which to a certain extent happened. However, it turned out that most of the people concentrated around *Nástup Červenobílých* cooperated with the German security service SD (*Sicherheitsdienst*).

Klíčová slova

časopis Nástup Červenobílých, deník Vlajka, protektorát Čechy a Morava, česká protektorátní žurnalistika, kolaborace, denunciace, aktivismus, Národní souručenství

Keywords

Nástup Červenobílých, Vlajka, Protectorate of Bohemia and Moravia, czech protectorate journalism, collaboration, denunciation, activism, Národní souručenství

Rozsah práce: 144.557 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

Karolina Otcovská

Poděkování

Děkuji především vedoucímu své práce PhDr. Janu Cebemu, Ph.D. za výraznou pomoc, cenné rady, mimořádnou ochotu a vstřícnost.

Děkuji také svým blízkým za podporu a trpělivost.

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce

TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:

Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta:

Otcovská Karolina

Razítko podatelny:

Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta:

2011

E-mail diplomantky/diplomanta:

karolina.otcovska@gmail.com

Studijní obor/forma studia:

Mediální a komunikační studia, navazující magisterské, kombinovaná forma studia

Předpokládaný název práce v češtině:

Vlajka a Nástup červenobílých v období 1939-1940

Předpokládaný název práce v angličtině:

Vlajka and Nástup červenobílých in the period from 1939 to 1940

Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: *ZS 2012/2013*)

(diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí)

LS 2014

Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků):

Tematikou fašistických tiskovin Vlajka a Nástup červenobílých se dosud nezabývala žádná bakalářská, diplomová ani doktorská práce; cílem magisterské práce bude detailní analýza deníku Vlajka v období 1939-1942 (1942 byla Vlajka zakázána) a týdeníku Nástup červenobílých v letech 1939-1940, se zaměřením na ostrý boj mezi oběma tiskovinami, který vzplál bezprostředně po vydání několika prvních čísel Nástupu červenobílých v roce 1939. Pro vytvoření kontextového rámce je zapotřebí nejprve načrtnout vznik českého fašismu a českých fašistických organizací ve 20. letech, až po krizi českého fašismu na počátku 40. let 20. stol.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Práce si klade za cíl představit a detailně analyzovat oba zkoumané tituly v období 1939-1940, v němž vycházely oba současně, zaměřit se na příčiny a konkrétní projevy vzájemného vztahu (resp. střetu) mezi oběma tituly a jeho redaktory.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

1/ vznik a počátky českého fašismu – stručný nástin období po první světové válce, italský fašismus jako inspirace pro vznik fašismu českého

2/ vývoj českého fašismu v období první republiky – vznik fašistických organizací na českém území, formování ideologie, změny a zvraty do r. 1938; fašistické noviny jako názorové platformy českých

fašistů; časopis Výzva červenobílých, Vlajka
3/ cesty českého fašismu od Mnichova do začátku 2. světové války – reakce českých fašistů na měnící se politickou situaci
4/ český fašismus za protektorátu, především v letech 1939-1940 – deník Vlajka a týdeník Nástup červenobílých
5/ boje na stránkách fašistických tiskovin Vlajka a Nástup červenobílých
6/ krize českého fašismu – střety českých fašistických redaktorů tiskovin Vlajka a Nástup červenobílých s německými okupačními silami
7/ zákaz Vlajky a Nástupu červenobílých
8/ osudy redaktorů Vlajky a Nástupu červenobílých po ukončení vycházení obou tiskovin

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

časopis Nástup červenobílých, 1939-1940

deník Vlajka, 1939-1942

Obě tiskoviny jsou dostupné v Knihovně Národního muzea, Vlajka také v digitální podobě v Národní knihovně ČR

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Mediálně-historický rozbor, historiografická analýza sledovaných tiskovin.

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):

NAKONEČNÝ, Milan. *Český fašismus*. 1. vyd. Praha: Vodnář, 2006, 427 s.

Hledání příčin zrodu fašismu jako obrany proti německému a maďarskému šovinismu, jako odraz dobové krize stranického systému a politické ofenzivy proti komunismu. Rekapitulace směřování hnutí od vzestupu NOF až po radikální zásah proti českým fašistům a následné poválečné soudy s kolaboranty.

NAKONEČNÝ, Milan. *Vlajka. K historii a ideologii českého nacionalismu*. 1. vyd. Praha: Chvojko nakladatelství, 2001, 332 s.

Monografická publikace popisující vznik fašistické skupiny Vlajka. Autor kriticky hodnotí a zabývá se prostředím první republiky, které vytvořilo vhodnou půdu pro vznik fašistických organizací.

PASÁK, Tomáš. *Pod ochranou říše: k historii a ideologii českého nacionalismu*. 1. vyd. Praha: Práh, 1998, 429 s.

Monografická kniha sledující vývoj politické reprezentace a jejích jednotlivých součástí, sledované období od Mnichovské dohody 1938 do přepadení Sovětského svazu 1941.

PASÁK, Tomáš. *Český fašismus, 1922-1945, a kolaborace, 1939-1945: k historii a ideologii českého nacionalismu*. 1. vyd. Praha: Práh, 1999, 486 s.

Monografie popisující obecné a zvláštní rysy mezinárodního a nacionálního fašismu, vznik a počátky fašismu českého, situaci českého fašismu v období hospodářské krize, vývoj českého fašismu v období od Mnichovské dohody do začátku druhé světové války, až po pád českého fašismu v průběhu 2. sv. v.

PASÁK, Tomáš. *Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova, 1980, 441 s.

Abecední heslovitý seznam novin, časopisů a úředních věstníků, které vycházely v protektorátu Čechy a

Morava v letech 1939-1945; obsáhla první kapitola nahlíží na periodický tisk jako na důležitý historický pramen, popisuje způsob jeho využití a výkladu v historickém poznávacím procesu.

GREGOROVIC, Miroslav. *Kapitoly o českém fašismu: fašismus jako měřítko politické dezorientace*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 1995, 186 s.

Nepříliš obsáhla monografie obecně k tématu fašismu jako totalitního systému, popis českého fašismu, jeho vzniku a působení na našem území, fašismus jako hrozba v dalším vývoji.

BRANDES, Detlef. *Češi pod německým protektorátem*. Vyd. 2. Praha: Prostor, 2000, 657 s.

Analýza veřejného života v českých zemích v období okupace. Na základě podrobného studia českých i německých pramenů je podána faktograficky bohatá syntéza německé okupační politiky, české kolaborace a odboje.

FINGER, Antoš et al. *Český tisk pod vládou Wolfganga Wolframa von Wolmara: stenografické zápisy Antonína Fingera z protektorátních tiskových porad 1939-1941*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2003. 503 s.

Přepis stenografických zápisů novináře Antonína Fingera z tiskových konferencí konaných při Úřadu říšského protektora v letech 1939-1941. K jednotlivým Fingerovým zápisům jsou zároveň přiřazeny oficiální zápisy Tiskového odboru protektorátní vlády.

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

K předkládanému tématu nebyly dosud zpracovány žádné bakalářské, diplomové a doktorské práce; tematicky související je hojně zpracování procesů s kolaborantskými novináři před Národním soudem (zejm. práce studentů Masarykovy univerzity v Brně, Fakulty sociálních studií), případně tematika zobrazování Židů v protektorátních časopisech

Datum / Podpis studenta/ky

.....

Obsah

1.	ÚVOD	3
1.1	Struktura práce	3
1.2	Metody práce, pramenné materiály	4
1.3	Zpracování tématu	4
2.	SITUACE V ČESKOSLOVENSKU PO ROCE 1918	5
3.	VZNIK A VÝVOJ FAŠISMU A NACIONALNÍHO SOCIALISMU	6
3.1	Itálie a Německo	6
3.2	Vznik fašismu v Československu: Národní hnutí, Červenobílí, Českoslovenští fašisté.....	7
3.2.1	Národní hnutí	7
3.2.2	Červenobílí.....	8
3.2.3	Českoslovenští fašisté.....	9
3.3	Sloučení fašistů v Národní obec fašistickou.....	9
3.4	Vlajka	10
4.	FAŠISMUS 30. LET	11
5.	ROKY 1938 A 1939.....	12
6.	ČASOPIS NÁSTUP ČERVENOBÍLÝCH	15
6.1	O časopisu obecně	15
6.2	Rubriky časopisu	17
6.2.1	Úvodníky.....	18
6.2.2	Jak jsme bojovali.....	18
6.2.3	Pražská diplomacie bez masky.....	20
6.2.4	Secret Service v nedbalkách.....	20
6.2.5	Zemědělská hlídka	20
6.2.6	Studentská hlídka (Nástup mladých)	21
6.2.7	Události, nad nimiž žasne svět	22
6.2.8	Dělnická hlídka, Dělničtí dopisovatelé	22
6.2.9	Jak žijete?	22
6.2.10	C. Z. Codreanu: Železná garda (Historie boje, utrpení a slávy rumunského národoveckého hnutí).....	23
6.2.11	Žena a její rodina	23
6.2.12	Kultura	23
6.2.13	Humor.....	24
6.2.14	Sport	24
6.2.15	Román na pokračování.....	24
6.2.16	Redakční korespondence na stránkách Nástupu Červenobílých.....	25
7.	VLAJKA VS. NÁSTUP ČERVENOBÍLÝCH – TISKOVÁ KAMPAŇ	25
7.1	Podzim 1939 do konce roku	26
7.2	Rok 1940 – pokračování tiskové kampaně.....	33

8. VLAJKA A NÁSTUP ČERVENOBÍLÝCH PO 5. 9. 1940	61
8.1 Vlajka v letech 1940-1942	62
8.2 Konec ČNST-Vlajky	64
8.3 Poválečné soudy s vedoucími činiteli ČNST-Vlajka	64
8.4 Osoby kolem Nástupu Červenobílých a jejich další působení po zastavení časopisu	64
8.4.1 Dr. ing. Zdeněk Zástěra.....	66
8.4.2 JUDr. Jaroslav Mrkvička.....	68
8.4.3 Josef Opluštil.....	70
8.4.4 Jiří Antonín Stýblo.....	71
8.4.5 Adolf Jan Zapletal	72
8.4.6 Bohuslav Sodomka	73
8.4.7 Josef Ilja Šaroun.....	74
8.4.8 Jaroslav Hošek.....	74
ZÁVĚR.....	76
SUMMARY.....	77
PRAMENY A POUŽITÁ LITERATURA.....	78
SEZNAM PŘÍLOH.....	81
PŘÍLOHY	82

1. Úvod

Ve své diplomové práci se budu zabývat dvěma fašistickými periodiky v letech 1939-1940. Týdeník *Nástup Červenobílých* vycházel od října 1939 do srpna 1940, periodikum *Vlajka* vycházelo už od roku 1928 a zaniklo v roce 1942. Obě periodika se ve sledovaném období můžou na první pohled zdát velmi podobná – vycházela v průběhu 2. světové války na území protektorátu Čechy a Morava, obě používala shodnou rétoriku. Stejně tak se obě periodika navenek tvářila loajálně vůči okupačním silám a ve své propagandě poukazovala na stejné „problémy“ – v souvislosti s norimberskými zákony působila silně antisemitsky, protikomunisticky, hanila tzv. mnohoobročnictví¹, rotariány (skutečné nebo domnělé členy Rotary Clubů) a „židozednáře“ (příslušníky zednářských lóží).

Cílem mé práce je prozkoumat ne zcela známou kapitolu české protektorátní žurnalistiky. *Nástup Červenobílých* stál na periferii dobového periodického tisku, ale za krátkou dobu své existence stihl vést rozsáhlou tiskovou kampaň proti *Vlajce*, listu podobného zaměření a podobných kvalit. Navazoval na tiskové platformy skupiny Červenobílých z 20. let 20. stol. (*Výzva, Výzva Červenobílých, Svoboda Červenobílých*), jednoho z prvních krajně pravicových hnutí meziválečného Československa.² Ústředním motivem se tak pro mou práci stalo podrobné prozkoumání vzájemných sporů, které vedly *Nástup Červenobílých* a deník *Vlajka* v období od podzimu 1939 do jara 1940.

1.1 Struktura práce

Práce je členěna do devíti částí. V úvodní kapitole stručně přibližuji období po vzniku samostatného Československa a nastiňuji situaci, v níž se začala vytvářet půda pro šíření fašistických idejí. V následující kapitole popisuji italský fašismus a německý nacionální socialismus a následné šíření fašismu do českých zemí. Zmiňuji se zde o třech důležitých fašistických skupinách, na něž se lidé kolem časopisů *Nástup Červenobílých* a *Vlajka* odkazovali, nebo v nich přímo působili. Další kapitola je věnována fašismu 30. let. V páté kapitole se zabývám roky 1938 a 1939, v nichž se český fašismus mění a „*ideologie se posouvá od fašistického či fašistoidního zaměření k nacistickému.*“³

¹ Mnohoobročník bylo označení pro osobu, která zastávala více funkcí, a z nichž jí plynuly vyšší příjmy, než bylo „obvyklé“.

² V této práci používám všeobecně používaného termínu „krajní pravice“, který je „*pro oba popisované politické směry [fašismus i nacismus, pozn. KO] zavedený a všeobecně zažitý. Ovšem [...] cítíme, že pojem krajní pravice úplně nevystihuje skutečnou povahu některých z nich.*“ (Pejčoch, s. 13-14)

³ Nakonečný 2001, s. 87 (Nakonečný se takto vyjadřuje k *Vlajce*, ale příklon k nacistické ideologii byl patrný u většiny fašistických skupin)

V šesté kapitole se podrobně zabývám časopisem *Nástup Červenobílých*, popisuji jednotlivé rubriky a zmiňuji osoby, které rubriky vedly nebo do nich přispívaly. Následující sedmá kapitola tvoří stěžejní část této práce – je zde zpracována tisková kampaň mezi *Nástupem Červenobílých* a *Vlajkou* a její podoba na stránkách obou periodik. V poslední kapitole popisuji situaci po zániku časopisu *Nástup Červenobílých*, reflektuji zde osudy hlavních osob soustředěných kolem tohoto časopisu a stručně se zmiňuji o osudech lidí kolem *Vlajky* ve 40. letech 20. století.

1.2 Metody práce, pramenné materiály

Ve své diplomové práci se opírám o prostudované pramenné materiály: primárními prameny jsou dobová periodika *Nástup Červenobílých*, *Vlajka*, *Výzva*, *Výzva Červenobílých* a další časopisy, které zmiňuji v souvislosti s dalším působením redaktorů. Hojně jsem také využila archivní prameny, především ze Státního oblastního archivu (spisy k Mimořádným lidovým soudům), Archivu bezpečnostních složek, Archivu Kanceláře prezidenta republiky (spisy členů Výboru Národního souručenství). Pro správné zasazení mé práce do historického kontextu jsem využila sekundární prameny. Mezi ty patřila literatura zabývající se fašismem, protektorátním obdobím a historií českých médií. Nezbytné se pro mě stalo i prostudovat období vzniku fašismu v Československu ve 20. letech 20. století. Většina osob soustředěných kolem obou periodik se k prvorepublikovému fašismu hlásila a už tehdy ve veřejném životě působila.

1.3 Zpracování tématu

Tematika protektorátní žurnalistiky je bohatě zpracována v mnoha diplomových pracích, především v souvislosti s předními protektorátními novináři a jejich následnému odsouzení Národním soudem po skončení 2. světové války. Obsáhle je zpracována i tematika fašismu v českých zemích – monografiemi Milana Nakonečného, Tomáše Pasáka, Ivo Pejčocha. V souvislosti s protektorátní žurnalistikou bylo vypracováno i několik diplomových prací na téma antisemitské propagandy. Časopisu *Nástup Červenobílých* se v žádné diplomové práci nikdo nevěnoval.

Proti původním tezím jsem se rozhodla pro drobnou změnu názvu své práce. Hlavní část práce tvoří podrobná analýza tiskové kampaně, kterou proti sobě *Nástup Červenobílých* a *Vlajka* vedly a více se zabývám osobami soustředěnými kolem *Nástupu Červenobílých*, pozměnila jsem proto název práce na „*Nástup Červenobílých a Vlajka v letech 1939-1940.*“

Ve své práci často cituji, ať už z periodik nebo z archivních materiálů. V těchto citacích jsem vždy přesně dodržovala původní text, i přes stylistické a gramatické nedostatky. Výjimkou jsou zjevné překlepy, například ve jménech – v těchto případech jsem uvedla jméno tak, jak má být.⁴

2. Situace v Československu po roce 1918

Samostatný Československý stát vznikl 28. 10. 1918, na konci první světové války. Národnostně byla republika nesourodá: Češi a Slováci tvořili 65 % obyvatelstva, ale celé pohraniční území bylo obydleno Němci, Poláky a Maďary. Zejména německá menšina byla velmi početná (Němců žilo na našem nově ohraničeném území na 3 miliony) a z velké většiny též velmi nespokojená s novým politickým uspořádáním. Logicky tím vznikal další problém – snaha sudetských Němců o připojení k Německu.⁵

Díky politickému pluralismu byly upevněny vztahy mezi širokým spektrem politických stran a médií.⁶ Počátkem 20. let 20. století se vedoucí politickou silou ve státě stala tzv. skupina Hradu.⁷ Mezi nejsilnější politická uskupení patřily strany: agrární, sociálně demokratická, národně socialistická, národně demokratická a lidová. „*Stranické tiskové podniky si vybudovaly bohatou strukturu tištěných médií,*“⁸ a tak se etablovaly např.: Melantrich (národně socialistický), Novina (agrární), Pražská akciová společnost (národně demokratická), Československá akciová tiskárna (lidovecká). Koncem 20. let vznikl další silný tiskový podnik – Tempo.⁹ Patřil bývalému místopředsedovi národně socialistické strany Jiřímu Stříbrnému, který se významně podílel na vzniku samostatného československého státu. Stříbrný se však dostal v polovině 20. let v národně socialistické straně do názorového konfliktu s Edvardem Benešem, byl ze strany vyloučen a začal se stále více angažovat v radikálně nacionalistických hnutích. Tempo vyniklo především tím, že vydávalo nový typ bulvárních periodik, které mezi určitou skupinou veřejnosti dosahovaly mimořádného ohlasu.¹⁰

⁴ Například Pasák, 1980 na s. 233 uvádí jako odpovědného redaktora Nástupu Červenobílých „Zd. Záděru“, nebo ve spisu J. Mrkvičky ze SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 138, výpověď W. Jacobiho, je chybně uvedeno jméno pracovníka SD, L. Ůbelackera (tam uveden jako „Uberaker“).

⁵ Pasák 1999, s. 59

⁶ Hallin, Mancini, s. 158

⁷ V čele s prezidentem Tomášem Garrigue Masarykem a ministrem zahraničí Edvardem Benešem. (Pasák 199, s. 59)

⁸ Končelík, Večeřa, Orság, s. 36

⁹ Končelík, Večeřa, Orság, s. 36

¹⁰ Bednařík, Jirák, Köpplová, s. 172-173

3. Vznik a vývoj fašismu a nacionálního socialismu

V této kapitole stručně načrtnu situaci po 1. světové válce a s tím související vznik fašismu v Itálii, nacionálního socialismu v Německu a následné šíření silně pravicových hnutí do Československa.

3.1 Itálie a Německo

Fašistické hnutí má své kořeny v Itálii na počátku 20. let 20. století. Itálie se stala po první světové válce jednou z vítězných mocností (do konfliktu vstoupila až v roce 1915 připojením k mocnostem Dohody), ale situace v zemi působila zcela opačně: *„Itálie roku 1919 nepřipomíná ničím vítěznou válečnou mocnost. Rozvrácené hospodářství, hladové bouře, politický systém je pod tlakem revoluční levice na pokraji zhroucení.“*¹¹ Fašistické hnutí si brzy získalo příznivce z venkovských oblastí, kteří se odkláněli od levice, a následně se šířilo i do měst. Antisemitismus, který byl pro pozdější fašismus velmi výrazným aspektem, se v počátcích moc neprojevoval. Oproti tomu německý nacionální socialismus (nacismus) akcentoval antisemitismus velmi zřetelně od samého počátku.¹² Fašistické ideje se postupně začaly šířit i za hranice Itálie, mimo jiné také do nově vzniklého Československa.

*„Bezprostředním impulsem k rozmachu fašistického hnutí byl atentát provedený 5. ledna 1923 na ministra financí Aloise Rašína.“*¹³ Fašismus v českých zemích byl v počátcích zaměřen protiněmecky, brojil také proti skupině masarykovské skupině „Hradu“, byl již ovlivněn antisemitismem a inklinoval k „vládě silné ruky“.¹⁴

NSDAP (Nacionálněsocialistická německá dělnická strana) vznikla v roce 1920 po projevu Adolfa Hitlera v Mnichově. Strana se rovnou hlásila k vyhraněnému antisemitismu a byla postavena na nacionalismu. Vzniku NSDAP, založené na výše uvedených principech, předcházela DAP (Německá dělnická strana), která vznikla již v roce 1919.¹⁵

¹¹ Fašismus po česku, 3:22-3:35

¹² Pejčoch, s. 16-17

¹³ Alois Rašín byl jedním z „mužů 28. října“ spolu s V. Šrobárem, F. Soukupem, J. Stříbrným, A. Švehlou. Byl funkcionářem Československé národní demokracie, směřoval k nacionalismu. (Čapka, s. 614-645)

¹⁴ Pasák 1999, s. 61

¹⁵ Pejčoch, s. 19

3.2 Vznik fašismu v Československu: Národní hnutí, Červenobílí, Českoslovenští fašisté

První krajně pravicová hnutí se objevila v Čechách a na Moravě po roce 1922. Inklinovali k nim především radikální stoupenci Národní demokracie, kteří vystupovali proti skupině Hradu. Obraceli se k národním tradicím a negativně se stavěli k násilným projevům levice v posledních letech. V této době se objevily první pokusy o vytvoření organizovaných národně zaměřených pravicových protiněmeckých skupin.¹⁶

3.2.1 Národní hnutí

V listopadu 1922 vznikla jedna z prvních organizovaných fašistických skupin – Národní hnutí. Mezi členy patřil například redaktor *Moravských novin* Otakar Lebloch.^{17, 18, 19}

Lebloch později vznik Národního hnutí a jeho šíření z Čech na Moravu popsal: „*Když v roce 1922 počalo se v Čechách rozšiřovati jako osvobozující požár Národní hnutí, nezůstala ani o den pozadu česká Morava. [...] Národní hnutí nevystupovalo a nemělo v úmyslu ani vystupovati jako politická strana ve smyslu starých politických stran.*“²⁰

Národní hnutí pořádalo veřejné přednášky po republice a za účelem propagace fašistických myšlenek bylo založeno i vydavatelství stejného názvu. Vydávány zde byly především brožury, které popisovaly hlavní myšlenky hnutí. Aktivita Národního hnutí se výrazně zvýšila po atentátu na A. Rašína.

Tajemníkem hnutí byl JUDr. Jan Červenka.^{21, 22} K přednáškové činnosti, o níž jsem psala výše, ale poznamenal: „*V Praze hnutí mnoho získalo přednáškami, které však byly zaraženy odhlasovaným zákonem na ochranu republiky²³, jímž v praxi bylo znemožněno kritisovati činnost presidenta a neúměrný vliv židovstva.*“²⁴

V říjnu 1923 se Národní hnutí sblízuje s dalším pravicovým hnutím, Červenobílými.²⁵

¹⁶ Pejčoch, s. 23

¹⁷ Pejčoch, s. 24

¹⁸ Otakar Lebloch přispěl v roce 1940 dvěma články do *Nástupu Červenobílých*.

¹⁹ Srovnej údaj o vzniku v roce 1922 (Pejčoch) s článkem v *Nástupu Červenobílých* 3 ze 4. 11. 1939, s. 4. Autor textu tam uvádí vznik „někdy v roce 1921.“

²⁰ *Nástup Červenobílých* 8, 24. 2. 1940, s. 3

²¹ Pejčoch, s. 28

²² JUDr. Jan Červenka, stejně jako Lebloch, přispěl několika články do *Nástupu Červenobílých*.

²³ Zákon na ochranu republiky z roku 1923 byl vydán v důsledku atentátu na A. Rašína. Zákon zotročoval tresty za tzv. politické zločiny, za akce směřující proti jednotě, bezpečnosti a charakteru státu včetně jejich pouhé přípravy. (Pasák 1999, s. 60) Zákon se tedy bezprostředně dotýkal fašistů a jejich veřejného vystupování.

²⁴ *Nástup Červenobílých* 3, 4. 11. 1923, s. 4

²⁵ Pejčoch, s. 25-29

3.2.2 Červenobílí

Klub Červenobílých vznikl v létě 1922. Mezi jeho zakladatele patřili: Dr. Ing. Otakar Čapek, Ing. J. Tyr, JUC. Václav Ševčík, JUDr. Jiří Branžovský, PhDr. Ing. Zdeněk Zástěra, MUDr. František Mareš, Josef Holeček a další.²⁶ Brzy po té začal vycházet časopis *Výzva Červenobílých* s podtitulkem „*List červenobílých sdružení na obranu práv národa*“ (Příloha 1). První číslo vyšlo 27. března 1923,²⁷ poslední s tímto názvem a podtitulkem 27. 10. 1923 (č. 33). Od 5. ledna 1924 vycházel časopis *Výzva* znovu, ale již s podtitulkem *List ústředí Národního hnutí československého*.

Na titulní straně prvního čísla časopisu *Výzva Červenobílých* je otištěno svolání „*Čechové! Slováci!*“ a již první věta proklamuje záměr hnutí: „*Se vzrůstajícím odstupem od památného a slavného dne 28. října 1918 mění se radost a nadšení prvých dnů popřevratových v trpkost a zklamání a v muka obav. Lid náš dobře tuší, že jest mnoho nezdravého v jeho státě.*“²⁸ V tiráži je uveden „*Vydavatelem za Výkonný výbor Červenobílých*“ JUDr. Jakub Skála, odpovědným redaktorem Sergěj Fr. Kurfürst.²⁹

Výzva Červenobílých navazovala na časopis *Výzva*, který vycházel již od konce roku 1921.³⁰ Vydavatelem a zodpovědným redaktorem byl František Kurfürst.

Sergěj František Kurfürst, ruský legionář, napsal a vydal v roce 1926 knížku *Radola Gajda: legenda a skutečnost*. V té době však již byl podle Pasáka „*v intencích Hradu pracující ,spisovatel*“.³¹

Všechny výše zmíněné časopisy vykazují mnoho shodných rysů: svými texty se vždy ostře vymezovaly proti vládnímu režimu a obecně proti situaci v Československu. Charakteristické byly i častými cenzurními zásahy do obsahu listů. „*Ústavní listina Československé republiky ze dne 29. února 1920 v § 113 mj. upravovala svobodu tisku a v zásadě zakazovala předběžnou cenzuru. Odstavec 3 zmíněného paragrafu stanovil i možnost případného omezení tiskové svobody za války nebo tehdy, vypuknou-li uvnitř státu události ohrožující zvýšenou měrou republikánskou státní formu, ústavu nebo veřejný klid a pořádek.*“³² Cenzurní zásahy tedy znamenaly, že obsah časopisů již byl vnímán jako nevhodný a uveřejňované názory jako takové, které by mohly narušit veřejný klid.

²⁶ Pejčoch, s. 30

²⁷ Srovnej Pejčoch, s. 31, který uvádí, že první číslo vyšlo 21. března 1923.

²⁸ *Výzva Červenobílých* 1, 27. 3. 1923, s. 1

²⁹ *Výzva Červenobílých* 1, 27. 3. 1923, s. 8

³⁰ Časopis *Výzva* přešel pod Červenobílí s inovovaným názvem *Výzva Červenobílých*.

³¹ Pasák 1999, s. 404

³² Žáček, s. 5

Původní Červenobílí sami sebe za fašisty přímo neoznačovali, nicméně Robert Mach, moravský předák dalšího pravicového hnutí, později uvedl: „*Přicházeli mnozí říkajíce: Šli bychom s vámi, ale to jméno, fašisti, to odpuzuje, víte to není pro český národ, to musí být české pojmenování a půjde to. Právě z těchto důvodů si jedni říkali v Čechách Národní hnutí a jiní Červenobílí, aby tedy českému národnímu ‚folkloru‘ vyhověli.*“³³ Čelní představitelé hnutí byli vysokoškolsky vzdělaní intelektuálové, ale i přesto si Červenobílí nacházeli mnoho příznivců mezi dalšími sociálními vrstvami obyvatel (dělníci, střední vrstvy, elita).³⁴

Červenobílí se snažili navázat užší kontakt s generálem Rudolfem (Radolou) Gajdou.³⁵ Ten se prostřednictvím Červenobílých dostal do širšího povědomí poprvé jako příznivec nacionální pravice, ačkoli návrhy Červenobílých, aby oficiálně vystupoval jako jejich přívrženec, odmítl.³⁶

Odznak Červenobílých, stejně jako jeden z letáků, graficky zpracoval a navrhl Z. Zástěra.³⁷

3.2.3 Českoslovenští fašisté

Další hnutí ovlivněné fašistickou myšlenkou vzniklo v roce 1922 na Moravě. „*Jedním z hesel byl boj za zdravý a silný národ, a to národ československý.*“³⁸ K zakladatelům a předním činitelům patřil Robert Mach, který vydával týdeníky *Na stráž* a *Hanácká republika* (později *Národní republika*).³⁹ Hnutí bylo financováno Svazem průmyslníků, majitelem *Hanácké republiky* byl František Zavřel, národně demokratický poslanec.^{40, 41}

3.3 Sloučení fašistů v Národní obec fašistickou

Od počátku vzniku fašistických hnutí byly patrné snahy o jejich sjednocení. A tak v březnu 1926 vzniká nová organizace – Národní obec fašistická (dále jen NOF, příp.

³³ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 3

³⁴ Pejčoch, s. 32

³⁵ Rudolf Gajda generál a politik, vůdce Národní obce fašistické (NOF). Poslanec za NOF ve 30. letech. (Pasák 1999, s. 463) Výrazná a kontroverzní postava českého fašismu. Českým národem oslavovaný po 1. světové válce (velitel československých legií v Rusku). 14. 3. 1939 jedna z klíčových postav fašistických hnutí, která se snažila o uchopení moci v zemi. (Pasák 1998, s. 24)

³⁶ Pejčoch, s. 35

³⁷ *Nástup Červenobílých* 4, 11. 11. 1939, s. 3 a *Nástup Červenobílých* 6, 25. 11. 1939, s. 3

³⁸ Pejčoch, s. 37

³⁹ Pejčoch, s. 37

⁴⁰ Pasák 1999, s. 63

⁴¹ Robert Mach přispíval pravidelně do *Nástupu Červenobílých* v letech 1939-1940, František Zavřel taktéž.

N.O.F.⁴²). Její základnu tvořili příslušníci všech tří výše zmíněných hnutí.⁴³ Nešlo již jen o hnutí, ale o politickou stranu a do jejího čela byl zvolen Alois Klášterský.⁴⁴ „*Již záhy po oficiálním založení začala NOF vyvíjet aktivity proti komunistické straně, kterou její představitelé označovali za hlavního nepřítele ohrožujícího samy základy československé státnosti.*“⁴⁵

Stejně tak se fašisté stavěli i na obranu národa proti německým silám a vlivu.⁴⁶ Do čela NOF se velmi rychle dostal R. Gajda a působil zde až do dob německé okupace. V direktoriu strany působil mj. i Z. Zástěra. „*Jedním z témat, která strana veřejnosti předestírala od svého vzniku až do obsazení země Němci, byla korupce a zneužívání veřejných funkcí.*“^{47, 48}

Čeští fašisté se začali orientovat na spojení s agrárníky, „*kteří jim poskytli také prostředky na vydávání tisku (Říšské strážce, později Fašistických listů a ještě později Národního práva.)*“⁴⁹ Z tohoto spojení neplynuly jen finanční prostředky, ale vytvořilo především rozsáhlou základnu příznivců hnutí.

3.4 Vlajka

Od poloviny 20. let 20. století existovaly také různé menší radikálně pravicové studentské spolky, které se na jaře 1930 sloučily v hnutí Vlajka. Ta později dosáhla „*největšího významu mezi fašistickými a nacistickými skupinami protektorátu.*“⁵⁰

Význačnými činiteli, kolem nichž byly studentské spolky soustředěny, byli například Jan Vrzalík nebo Jindřich Streibl.

Tiskovou platformou se stal časopis Vlajka a první číslo vyšlo již 20. 3. 1928 pod vedením Národního svazu mládeže a studentstva, tedy jedné ze skupin, která v roce 1930 splýnula s Vlajkou.⁵¹

⁴² Pokud se v citaci, kterou použiji, objeví zkratka „N.O.F.“ včetně teček, přepisuji přesně dle vzoru. Jinak používám zkratku „NOF“ bez teček.

⁴³ Pasák 1999, s. 68

⁴⁴ Pejčoch, s. 42

⁴⁵ Pejčoch, s. 42

⁴⁶ Pejčoch, s. 47

⁴⁷ Pejčoch, s. 55

⁴⁸ Srovnej s propagandou Nástupu Červenobílých v letech 1939-1940.

⁴⁹ Gregorovič, s. 38

⁵⁰ Pejčoch, s. 126

⁵¹ Nakonečný 2001, s. 13

4. Fašismus 30. let

Počátek 30. let 20. století byl poznamenán krachem newyorské burzy a s tím související celosvětovou krizí.⁵² V Československu se krize projevila až začátkem roku 1930. Mnoho lidí přišlo o zaměstnání, jiní se zadlužovali, byl jim často zabavován majetek, snižovala se výroba, sociální dávky byly kráceny, výrazně se začala projevovat chudoba obyvatel. Situace zapříčinila řadu stávek a demonstrací. Ke krizi hospodářské přibyla ještě krize vládní. „Zpřísněny byly i zákony na ochranu republiky a politická cenzura tisku.“⁵³

Veřejné mínění se začalo polarizovat, jedním směrem ke komunismu, druhým k fašismu. Hlavním tiskovým orgánem KSČ bylo *Rudé právo*, které vycházelo od počátku 20. let, protipólem byly *Fašistické listy*, které vycházely od roku 1931.⁵⁴

Fašistické hnutí v té době sílilo především na venkově, neboť ten byl hospodářskou krizí nejvíce postižen.⁵⁵

V lednu 1933 se stal v sousedním Německu kancléřem Adolf Hitler a nacisté se chopili moci.⁵⁶ Tím se oživil již dříve diskutovaný problém – české pohraniční území, které bylo osídleno převážně Němci a tím pádem „ohrožení republiky nacistickým expanzionizmem.“⁵⁷

Ačkoli NOF několikrát v průběhu 30. let čelila vnitřní krizi, přesto jde v roce 1935 do parlamentních voleb a získává 6 mandátů.⁵⁸ Za NOF se do poslaneckých křesel posadil kromě Radoly Gajdy i Matěj Trnka, který později působil v časopise *Nástup Červenobílých* jako vedoucí rubriky *Zemědělská hlídka*.⁵⁹

Ve druhé polovině 30. let se český fašismus vyvíjel „jako neustále se diferencující proud, rozlévající se do stran řadami stolních společností, strániček.“⁶⁰

Proti NOF se nadále vytvářely různé opoziční strany a skupiny. Jedna z největších opozičních fašistických složek byla Slovanská obec fašistická. Vznikla na konci března 1937, stavěla se negativně vůči R. Gajdovi a záhy se spojila, jak uvádí Pasák, s Národní stranou

⁵² 24. 10. 1929 došlo ke krachu newyorské burzy. Toto datum je označováno za počátek velké celosvětové hospodářské krize, která způsobila podstatnou změnu sociálních a ekonomických životních podmínek většiny obyvatelstva. (Nakonečný 2006, s. 106)

⁵³ Nakonečný 2006, s. 106

⁵⁴ Nakonečný 2006, s. 107

⁵⁵ Nakonečný 2006, s. 113

⁵⁶ Pejčoch, s. 21

⁵⁷ Nakonečný 2001, s. 38

⁵⁸ Pejčoch, s. 113-125

⁵⁹ Za NOF působili: Rudolf Gajda, Jiří Branžovský, Rudolf Dominik, Jan Ivák, Matěj Trnka, František Zvoníček (Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/stenprot/008schuz/s008003.htm>

⁶⁰ Nakonečný 2006, s. 147

radikální. „*Zatímco se klasický český fašismus orientoval převážně na fašistickou Itálii, národní radikální strana se jednoznačně orientovala nacistickým směrem.*“⁶¹

Ještě v lednu 1938 pořádala NOF řadu masových schůzí po republice a „*čeští fašisté se ještě vyslovovali v duchu svého pojetí proti politice Německa.*“⁶²

5. Roky 1938 a 1939

„*Nebýt mnichovské dohody skončil by český fašismus s největší pravděpodobností na periferii extremistických sekt.*“⁶³ Situace v Československu se přiostrčila a obrana republiky před rozpínáním Německa se stala jedním z klíčových problémů. I Gajda s NOF vyjádřil podporu prezidentu Benešovi tím, že napsal, „*že NOF přestává být opoziční stranou a dává se plně prezidentu Benešovi.*“⁶⁴

30. 9. 1938 přijala československá vláda tzv. mnichovský diktát, tedy akceptovala německé požadavky o obsazení československého pohraničního území Německu. Na základě této dohody obsadila německá armáda pohraniční území Československa.⁶⁵ Nastalo období tzv. druhé republiky. „*V porážce bylo shledáváno selhání první republiky a s ní všeho, co symbolizovala – občanského státu, parlamentní demokracie, kulturního liberalismu, sociálního reformismu.*“⁶⁶ Zakázán byl komunistický tisk, zostřila se cenzura a mnoho periodik zaniklo.⁶⁷

Stejně tak se i zloba Vlajky obracela proti prvorepublikovým činitelům, v nichž spatřovala viníky nastalé situace. Zastáncem této teorie byl nový muž Vlajky – Jan Rys.^{68, 69}

Následovala hluboká vnitropolitická krize, obyvatelé Československa se cítili rozhořčení, zklamaní a deprimovaní. Došlo k reorganizaci vlády, počátkem října abdikoval prezident Edvard Beneš, čímž se rozpadlo tzv. hradní uskupení. „*Vedoucí představitelé Hradu se stali terčem nechutných tiskových kampaní. Hledali se viníci mnichovské katastrofy.*“⁷⁰

⁶¹ Pasák 1999, s. 197-198

⁶² Pasák 1999, s. 196

⁶³ Gregorovič, s. 91

⁶⁴ Pasák 1999, s. 204

⁶⁵ Čapka, s. 681

⁶⁶ Končelík, Večeřa, Orság, s. 76

⁶⁷ Končelík, Večeřa, Orság, s. 82

⁶⁸ Nakonečný 2001, s. 53

⁶⁹ Jan Rys – vlastním jménem Josef Rozsěvač, přední činitel druhorepublikové Vlajky.

⁷⁰ Pasák 1999, s. 219-220

Situace využil Jiří Stříbrný a jeho tiskařský koncern Tempo – listy jím vydávané zahájily „*demagogickou kampaň, která neměla v československé žurnalistice obdoby.*“⁷¹

V říjnu 1938 vznikla další fašistická organizace – Národní tábor fašistický (dále jen NTF). Členem NTF se automaticky stal každý příslušník NOF.^{72, 73} S ohledem na kritickou situaci v republice došlo ke zjednodušení stranického systému. Byla ustavena vládní Strana národní jednoty s předsedou Rudolfem Beranem, do níž vstoupila NOF, protipólem byla opoziční Národní strana práce s předsedou Antonínem Hamplem. 30. 11. 1938 byl zvolen novým prezidentem JUDr. Emil Hácha.⁷⁴

Na podzim 1938 došlo k expanzi fašistických letáků s různým obsahem, ale psaných ve stejném duchu – antikomunistickém, antidemokratickém a antisemitském.⁷⁵

Bezprostředně po mnichovské dohodě se aktivizovala Vlajka-Hnutí za Nové Československo. V listopadu 1938 je ale činnost Vlajky zastavena, a tak se její činitelé stahují do ústraní a pracují ilegálně.⁷⁶

15. 3. 1939 začala obsazovat německá armáda české země. Záhy vznikaly první odbojové organizace. Jednou z nich byla i Obrana národa, v níž figuroval i generál a pozdější předseda vlády Alois Eliáš, který rovnou navázal spojení s E. Benešem v exilu.⁷⁷ Byl vytvořen protektorát Čechy a Morava.

Počátek okupace znamenal pro český fašismus vzpruhu. Z pohledu prezidenta Háchy a jeho spolupracovníků bylo zapotřebí tuto situaci rychle řešit. 17. března 1939 proto rozhodl vytvořit jedinou legální českou politickou organizaci – Národní souručenství (dále jen NS).⁷⁸ „*Politickým programem měla být národní pospolitost, sociální spravedlnost a křesťanská morálka.*“⁷⁹ 21. března 1939 byl vytvořen padesátičlenný Výbor NS, do jehož čela byl jmenován Adolf Hrubý a jeho zástupcem se stal bývalý agrární činitel Josef Nebeský⁸⁰. Výbor byl tvořen ze 4/5 zástupci již zlikvidovaných politických stran (Strany národní jednoty a

⁷¹ Pasák, s. 221

⁷² Pasák 1999, s. 221-222

⁷³ NTF byla přidružená organizace k NOF. Po vzniku Národního souručenství většina členů NOF i NTF uposlechla apelu R. Gajdy a do NS vstoupila. Vznikla však skupina těch, kteří s tímto postupem nesouhlasili. K vytvoření NTF srovnej Pejčoch, s. 207 a Pasák 1999, s. 221. (Pejčoch uvádí vznik NTF až v květnu 1939)

⁷⁴ Pasák 1999, s. 222-225

⁷⁵ Pasák 1999, s. 230

⁷⁶ Pasák 1999, s. 228

⁷⁷ Pasák 1999, s. 252

⁷⁸ Za Národní souručenství předtím jednal Jiří Havelka s tzv. Českým národním výborem, v jehož čele stál R. Gajda. Český národní výbor usiloval v jednu chvíli o uchopení moci v zemi, ale okupanti nakonec dali přednost Háchovi a Národnímu souručenství. (Pasák 1999, s. 260)

⁷⁹ Pasák 1999, s. 263

⁸⁰ Josef Nebeský byl napojený na ilegální organizaci Politické ústředí. (Pasák 1999, s. 265)

Národní strany práce) a z 1/5 zástupci fašisticko-vlajkařské extrémní pravice. Všechny ostatní politické organizace byly označeny za ilegální.⁸¹

17. května 1939 jmenoval prezident Hácha nový, rozšířený Výbor NS, v němž posílili fašisté. Ve Výboru NS figuroval např. Jan Vrzalík nebo Zdeněk Zástěra.^{82, 83}

Gajda činnost NS podpořil tím, že vyhlásil v létě 1939 likvidaci NOF. Tím ale vytvořil půdu pro ty, kteří s rozpuštěním NOF nesouhlasili a začali činnost NS bojkotovat. Mezi předními odpůrci figurovala Vlajka⁸⁴ nebo tzv. Zelené hákové kříže^{85, 86}. Naopak Začaly se tak znovu vzdmáhat nebo nově konstituovat další fašistické skupiny: Fašistický akční komitét (FAK), v němž působil mj. Jaroslav Mrkvička, Národní tábor fašistický (NTF) s Ludvíkem Seidmanem, Čeští fašisté s Janem Pavlíkem, Národní akční komitét (NAK) s Matějem Trnkou, Zdeňkem Zástěrou, Janem Vrzalíkem, Janem Pavlíkem, Františkem Zavřelem ad.⁸⁷

První rok existence NS se nesl v duchu pasivní rezistence a prosazovala se oportunistická taktika vůči germanizační strategii. Nejen fašistické skupiny, ale i aktivističtí novináři vyčítali NS vlažnost a slabou aktivitu ve vztahu k okupantům. Postupně vliv NS slábl, i pro Němce ztrácelo smysl jakkoli tuto instituci reflektovat. Na podzim 1940 vyvrcholila vůči NS kritika a z NS se tak stala „pasivně zmrtvělá struktura.“⁸⁸

*„Média se stala [...] nástrojem válečné propagandy. Běžnou se stala výroba osvětových a propagandistických obsahů a praxe účelového zveřejňování a zatajování informací [...] k ovlivnění veřejného mínění.“*⁸⁹ Toho si byli vědomi i čelní představitelé NS, a tak se od počátku snažili mít pod dohledem legálně vycházející protektorátní český tisk, zejména deníky.⁹⁰

Od října 1938 do ledna 1939 zaniklo 1900 titulů periodického tisku. Maximální snahou okupantů bylo dostat česká média pod stoprocentní dohled. Kontrola a řízení tisku

⁸¹ Večeřa 2005, s. 1093

⁸² Večeřa 2005, s. 1098 (počet členů Výboru NS byl navýšen na 70)

⁸³ Srovnej se zprávou z 16. 7. 1939: „Novým vedoucím má prý býti jmenován 31 letý inženýr Vl. Grégr, arch. z Prahy II. a jeho zástupcem Ing. Dr. Zdeněk Zástěra, obchodník z Prahy XIX. [...] Rovněž zdůrazňujeme, že zamýšlené jmenování Ing. Dr. Zdeněk Zástěry náměstkem vedoucího není pro nás ústupkem, nebo splněním fašistických požadavků, ježto Dr. Zástěra přes svou politickou linii a minulost nebyl a není oficiálním zástupcem NOF a NT, ani nebyl do výboru NS jmenován na přání generála R. Gajdy.“ (ABS, 301-63-4, l. 167, text letáku, kteří rozeslali členové FAK)

⁸⁴ Vlajka se přechodně sloučila se Svatoplukovými gardami, Národní árijskou kulturní jednotou a olomouckou skupinou NTF a přijala nový název – Český národně-socialistický tábor-Vlajka. Pod hlavičkou „ČNST-Vlajka“ vycházelo ve sledovaném období i periodikum Vlajka. (Nakonečný 2006, s. 266)

⁸⁵ K Zeleným hákovým křížům viz str. 14.

⁸⁶ Pasák 1999, s. 263

⁸⁷ Pejčoch, s. 201-273

⁸⁸ Večeřa 2005, s. 1096

⁸⁹ Bednařík, Jirák, Köpplová, s. 187

⁹⁰ Večeřa 2005, s. 1097

byla prováděna prostřednictvím autonomních orgánů české státní správy, později (po dobudování protektorátních úřadů) převzal dohled nad mediální produkcí oddělení kulturně politických záležitostí Úřadu říšského protektora (ÚŘP) s Karlem von Gregorym v čele. Vedením skupiny Tisk pod ÚŘP byl pověřen důstojník SS Wolfgang Wolfram von Wolmar.⁹¹

6. Časopis Nástup Červenobílých

6.1 O časopisu obecně

21. 10. 1939 vyšlo první číslo nového periodika – týdeníku Nástup Červenobílých. Nikdy se časopis neoznačoval jako „*List Národního souručenství*“⁹², ačkoli v mnoha textech vyjadřoval loajalitu vůči tehdejšímu politickému systému. Nástup Červenobílých vycházel pouze s podtitulkem „*List hrdého a poctivého češství*“, vše ještě doplněno mottem původní skupiny Červenobílých, totiž „*Proti idei ideu - proti pěsti pěst*“.

„*Zase nový list? Řeknou si mnozí. [...] Ano, a právě proto zahajuje Nástup Červenobílých svůj pochod mezi Vás. [...] Český národ, má-li jíti vsříc lepší budoucnosti, musí být jednotný v nazírání na základní myšlenky, z nichž se má zrodit nový svět. Předkládat a vysvětlovat tyto nové myšlenky našemu lidu v řeči jemu srozumitelné bude jedním z hlavních úkolů našeho listu,*“⁹³ vysvětluje první úvodník. Už první číslo dává jasně najevo, jakým směrem se časopis vydá: loajalita vůči státnímu prezidentovi Háchovi, boj proti parlamentarismu, pokora vůči německým okupantům a hledání cesty ke vzájemnému soužití, ostře vyhraněný postoj k prvorepublikovému společenskému uspořádání, pozornost a péče českým dělníkům, zemědělcům a dalším pracujícím vrstvám obyvatelstva.

Úvodníky byly téměř vždy psány a podepsány Zdeňkem Zástěrou, který také po celou dobu vycházení figuroval na titulní stránce jako ten, kdo časopis řídí („*s kruhem spolupracovníků*“, resp. „*se spolupracovníky*“). Kdo ovšem byli všichni spolupracovníci Zdeňka Zástěry, je těžké říci, neboť část článků nebyla podepsána vůbec, nebo byla podepsána šiframi. Jiná byla ale situace u textů podepsaných různými členy Výboru

⁹¹ Bednařík, Jirák, Köpplová, s. 195-197

⁹² Označení „*List Národního souručenství*“ musely mít všechny legálně vydávané tituly. (Pasák 1980, s. 51); Od léta 1940 se však toto označení vytrácelo, postupně s upadajícím postavením Národního souručenství. (Končelík Večeřa, Orság, s. 99)

⁹³ Nástup Červenobílých 1, 21. 10. 1939, s. 1

Národního souručenství, kteří se podepisovali nejen celým jménem, ale i svou funkcí v této jediné politické instituci českého národa.

Kromě základní struktury časopisu, jež se moc neměnila, postupně přibývaly další rubriky: *Živnostenská hlídka* a *Studentská hlídka*, které měly své stálé vedoucí (obě „hlídky“ vycházely od č. 3/1939), rubrika *Žena a její rodina* (od č. 5/1939), *Hlídka mladého živnostníka*, *Hlídka bývalých frontových vojáků*, rubrika „*Chemik radí hospodyně*“ apod.

Časopis vycházel zcela pravidelně každou sobotu a nebylo vynecháno jediné číslo. Počet stran lehce kolísal – zpravidla jich měl 16, začínal ale s 12 (a v průběhu vycházení se občas ke 12 stranám vrátil) a poslední čísla už oscilovala mezi 8 a 12. Co se grafické podoby týká, zůstala po celou dobu existence časopisu bez výrazných změn. Grafické zpracování titulní strany, resp. názvu časopisu, se změnilo za dobu vycházení jednou (inverzní podbarvení slova „*Nástup*“).

V prvních číslech byl v zápatí listu uveden jako majitel, vydavatel a odpovědný redaktor Josef Opluštil a časopis tiskla Holinkova tiskárna a J. Žatečka. Tato tiskárna byla často využívána fašistickými skupinami k tisku časopisů nebo letáků a tiskl se v ní i časopis *Boj národa*, jehož šéfredaktorem byl jednu dobu i Jaroslav Mrkvička.⁹⁴ Redakce a administrace listu sídlila na Václavském náměstí 49 v Praze. Záhy ale začala časopis tisknout tiskárna Orbis, která také tiskla většinu oficiálních protektorátních tiskovin. K Opluštilovi přibyl jako odpovědný redaktor Jiří Stýblo. Redakce se přesunula do Slezské ulice, administrace do Fochovy ul. (později přejmenované na Schwerinovu třídu, dnešní název Vinohradská⁹⁵), obě tyto adresy figurovaly v zápatí až do konce vycházení časopisu.⁹⁶

Jiří Stýblo z role odpovědného redaktora na chvíli zmizel, přibyl tam naopak jako majitel listu JUDr. Jaroslav Mrkvička, a posledních několik čísel vyšlo se shodnou tiráží: vydavatel Jaroslav Mrkvička, vedoucí redaktor Josef Opluštil, odpovědný redaktor Jiří Stýblo.

Co se týká stylistické a gramatické úrovně článků, nelze textům vytknout nic zásadního. Je patrné, že autory textů byli buď zkušený žurnalisté, nebo minimálně lidé s vyšším vzděláním, případně „odborníci“ v daných oblastech.

Náklad časopisu se asi přesně nepodaří zjistit – pravděpodobně operoval s čísly podobně jako *Vlajka*, která si občas uvedla náklad vyšší, než byl ve skutečnosti. Například

⁹⁴ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky (součástí je i výpověď Jindřicha Žatečky, majitele tiskárny), nebo Pasák 1999, s. 230. Holinkova tiskárna tiskla také v roce 1938 fašistický týdeník *Národní právo*. (Gregorovič, s. 82)

⁹⁵ Padevět, s. 400

⁹⁶ resp. dle tiráže čísla 26 z 29. 6. 1940 se administrace listu přesunula o několik domů dál – do Schwerinovy tř. 62, kde také sídlila tiskárna Orbis

předplatitelů Vlajky bylo v polovině roku 1940 asi 1.450, ale takto nízké číslo nikdy nepřiznali.⁹⁷ Jediné, čeho se lze v případě nákladu *Nástupu Červenobílých* zachytit, je údaj uvedený v jednom z článků. Tam je vypsán přehled prodeje v několika vybraných městech, který měl činit 12.541 ks (výčet prodeje ale neobsahuje Prahu, Brno, Ostrava a další velká města)⁹⁸.

Časopis mířil především na pracující lid, dělníky, rolníky, zemědělce, ale také na mladé. Má to svou logiku – obě tyto skupiny lidí byly hybnou silou společnosti. V případě pracujících šlo o zjevnou „orientaci na masu zjevně lhostejných lidí, o něž všechny ostatní strany ztratily zájem, neboť je považovaly za příliš apatické či hloupé a tím nehodné jakéhokoli zájmu.“⁹⁹ Venkovské obyvatelstvo měli fašisté podchyceno již z 30. let 20. stol., z doby, kdy se NOF „dostávala do dočasné politické a finanční závislosti na straně agrární, které však později začala konkurovat tím, že posilovala svou členskou základnu na venkově a přetahovala tak agrárikům voliče.“¹⁰⁰ S postupem času se více cílilo právě na mladé lidi, s ohledem na „dobové demagogicko-populistické protěžování ‚mláďi‘.“¹⁰¹ Velký důraz byl kladen na interakci autorů obsahu časopisu se čtenáři. Přenos a výměna sdělení není u týdeníku tak rychlá, jako tomu bylo například u Vlajky, která vycházela v mnou sledovaném období jako deník. Inzeráty často apelovaly na čtenáře, aby se zapojili a jakkoli přispěli – ať už udáním něčeho „nekalého“ ze svého okolí, nebo jen reakcí na časopis samotný. Tyto reakce, ať už smyšlené nebo skutečné, pak byly v časopise otištěny v rubrikách *Pošta z venkovských (resp. našich) měst, Hovoříme se čtenáři, Ozvěna lidu z dědin*, ale i pod jednotlivými rubrikami jen jako poděkování nebo drobné poznámky k tématu.

6.2 Rubriky časopisu

Výše jsem uvedla, že měl časopis pevně danou strukturu. Pokud nějaké rubriky přibývaly, nebo byl jiným dáván naopak menší a menší prostor, vždy to bylo s určitým záměrem nebo to souviselo s tehdejšími děním.¹⁰² Níže načrtnu základní a po celou dobu trvání (nebo alespoň velkou část) vycházející rubriky (některé z nich se jmenovaly „hlídky“) a ve stručnosti je budu charakterizovat.

⁹⁷ Nakonečný 2001, s. 182

⁹⁸ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 4

⁹⁹ Arendtová, s. 437

¹⁰⁰ Nakonečný 2006, s. 111

¹⁰¹ Večeřa 2005, s. 1096

¹⁰² Například v době konání filmového festivalu v červenci 1940 byla věnována velká část obsahu právě filmovému dění.

6.2.1 Úvodníky

Jak jsem výše uvedla, autorem většiny úvodníků byl Zdeněk Zástěra. Jedině v číslech 33/1940 a 35/1940 je úvodník podepsán někým jiným. V prvním případě JUDr. Jaroslavem Mrkvičkou, ve druhém pak Josefem Kočím, dělníkem.

Jaroslav Mrkvička byl jednou z klíčových postav časopisu a spolu se Z. Zástěrou tvořili jakési duchovní a ideové vůdce.¹⁰³ Oba pánové měli i solidní finanční zázemí¹⁰⁴ a především měli styky s vrcholnými představiteli Výboru Národního souručenství.

V případě úvodníku podepsaného Josefem Kočím jde možná o fiktivní jméno, protože se nikdo takový kolem časopisu nevyskytoval. Skutečným autorem úvodníku tak mohl být kdokoli z redakce, případně z lidí kolem Výboru Národního souručenství, v srpnu 1940 nově jmenovaného.¹⁰⁵ Výbor Národního souručenství nadále vedl J. Nebeský, ale „*přibylo zástupců dělnictva, ale zastoupení byli také předáci aktivistických žurnalistů.*“¹⁰⁶

6.2.2 Jak jsme bojovali

V časopisu *Nástup červenobílých* vycházel pravidelně na pokračování seriál *Jak jsme bojovali* (od č. 1/1939 z 21. 10. 1939 do č. 22/1940 z 1. 6. 1940). Název sám napovídá, co se v textech mohl čtenář dočíst - postupně se vystřídalo několik autorů, kteří líčí počátky, vznik, vývoj a tendence národních pravicových hnutí, které se poprvé vyskytly ve veřejném životě ve 20. letech 20. století. V počáteční fázi se tato hnutí hlásila k fašismu italského modelu, ale ke konci 30. let začala inklinovat k německému modelu národního socialismu. Prvním pisatelem byl Dr. Jan Červenka: „*Chci stručně zaznamenat na těchto místech obnoveného časopis svých bývalých spolupracovníků, jak jsme bojovali o lepší příští svého národa po převratě, téměř úplně ovládnutého realisty, kteří se zmocnili vedení státu (hradní politika).*“¹⁰⁷ Ačkoli lidé sdružení kolem časopisu nikdy neusilovali o obnovení Klubu Červenobílých, z výše citované věty je patrné, že šlo o osoby, které se ve 20. letech hlásily ke Klubu Červenobílých a nesouce si svou myšlenku znovu „nastupují“, alespoň formou sdružení se

¹⁰³ SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, patrně i ze SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky

¹⁰⁴ K majetkovým poměrům Zástěry Nakonečný 2001, případně AKPR NS 90/39, majetkové příznání Z. Zástěry, v němž uvádí vybavení bytu v hodnotě 700.000 korun (byť je zde Zástěrou uvedeno, že jde o majetek jeho manželky).

¹⁰⁵ Úvodník podepsaný Josefem Kočím vyšel v *Nástupu Červenobílých* 35 z 31. 8. 1940. Nově jmenovaným Výborem Národního souručenství se věnoval úvodník v *Nástupu Červenobílých* 34 z 24. 8. 1940, podepsaný Z. Zástěrou.

¹⁰⁶ Večeřa 2005, s. 1099

¹⁰⁷ *Nástup červenobílých* 1, 21. 10. 1939, s. 3

kolem periodika. V dalších číslech pak autoři apelují na čtenářskou veřejnost, aby se přihlásili další, kteří u vzniku Klubu Červenobílých ve 20. letech stáli.

Záhy po Dr. Janu Červenkově se ujal pera František Tikal, jeden z těch, kteří stáli u zrodu prvorepublikového Klubu Červenobílých ve 20. letech.¹⁰⁸ Následoval Robert Mach, „*nestor českých fašistů*“¹⁰⁹ a zkušený vydavatel fašistického periodika *Hanácká (později Národní) republika*.¹¹⁰ V 10. čísle (vyšlo 23. 12. 1939) se součástí rubriky *Jak jsme bojovali* stala „*Galerie podobizen prvních bojovníků českého integrálního nacionalismu*“ a na první uveřejněné fotografii byl Dr. Ing. Zdeněk Zástěra. Fotografie pocházela z dob, kdy zakládal Klub Červenobílých, šlo tedy o téměř 20 let starou fotografii.¹¹¹ Robert Mach přispíval do *Jak jsme bojovali* až do února 1940, vystřídal ho Jan Cibuzar. I tento autor měl bohaté žurnalistické zkušenosti: byl vydavatelem časopisu *Palcát* (od 1919) a v meziválečném období vydal několik antisemitských románů, občas psal pod pseudonymem J. J. Pekelský.¹¹² Na něj navázal krátce (2 příspěvky) Otakar Lebloch, mimo jiné autor knihy *Fašistický stát*, redaktor *Moravských novin*, *Moravské orlice*, *Moravskoslezského deníku*, *Československého obrázkového týdeníku* aj.^{113, 114} Po něm se opět se ke slovu vrátil Robert Mach, který, až na 2 další příspěvky Václava Velinského, vedl rubriku až do konce. Václav Velinský byl také zkušeným redaktorem. V roce 1938 vydal knihu *Židovský problém čs. republiky*, v pozdějších letech se stal šéfredaktorem časopisu *Obrana národa*, kam psal také pod pseudonymy Vojtěch Skalník a Brutus¹¹⁵. Toto periodikum mělo být vydáváno po vzoru německého časopisu *Der Stürmer*.^{116, 117}

V *Galerii podobizen prvních bojovníků českého integrálního nacionalismu* byly například otištěny fotografie Františka Zavřela, spoluzakladatele moravských fašistů^{118, 119},

¹⁰⁸ ABS, 301-103-3, l. 206

¹⁰⁹ Nakonečný 2001, s. 19

¹¹⁰ Pejčoch, s. 39

¹¹¹ *Nástup Červenobílých* 10, 23. 12. 1939, s. 3

¹¹² Mikulášek, s. 58

¹¹³ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939-1945, s. 75.

¹¹⁴ Lebloch se v *Nástupu Červenobílých* č. 8 z 24. 2. 1940 zmiňuje o dalším činiteli bývalého Národního hnutí – Bohumilu Baxovi. Ten patřil v letech 1922-1923 mezi čelní představitele hnutí (Pejčoch, s. 24), ale v únoru 1940 se od Národního hnutí prohlášením v Lidových novinách distancoval. (*Nástup Červenobílých* 8, 24. 2. 1940, s. 3)

¹¹⁵ ABS, 301-103-3, l. 207-209

¹¹⁶ Pejčoch, s. 279

¹¹⁷ *Der Stürmer* byl německý silně antisemitský časopis. Vydavatelem byl Julius Streicher.

¹¹⁸ *Nástup Červenobílých* 11, 30. 12. 1939, s. 5

¹¹⁹ František Zavřel patřil k přispěvatelům časopisu v oblasti kultury. Byl divadelním dramatikem, spisovatelem a advokátem. (Pasák 1999, s. 292 a 481) Začátkem 30. let byl vydán jeho román *Fortinbras*, v němž otevřeně kritizoval politické problémy v 1. republice a Eduarda Beneše. Kvůli tomuto románu patřil mezi Hradem persekované autory. (Nakonečný 2001, s. 27 a 195) S ohledem na jeho dřívější působení v *Nástupu*

Jana Červenky, Jana Cibuzara, Ludvíka Seidlmána¹²⁰, Otakara Leblocha, Roberta Macha, Václava Velinského a dalších.

Mimořádným lidovým soudem byla tato rubrika vyhodnocena následovně: „*V těchto člancích ličili pisatelé svoje boje proti demokracii a republice již od doby jejího vniku po I. světové válce, čímž chtěli ukázat, že mají právo a kvalifikaci k vedení českého národa v době okupace.*“¹²¹

6.2.3 Pražská diplomacie bez masky

Pod tímto titulkem se skrývala série článků ostře útočících na Eduarda Beneše a jeho rodinné příslušníky (jedním z prvních napadnutých byl Bohuš Beneš, synovec Eduarda Beneše, jehož profesní působení bylo rozebráno v článku s nadpisem „*Synovec dělá kariéru*“¹²²), bývalého prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka a další představitele předválečné československé vlády. Články byly bez podpisu, ale později se ukázalo, že autorem byl Dr. Vojtěch Straka, který do časopisu přispíval i pod šifrou *Dr. VES*.¹²³ Touto šifrou jinak podepisoval články, které se spíše soustředily na zahraniční politickou situaci.

6.2.4 Secret Service v nedbalkách

Texty vycházející pod tímto nadpisem se věnovaly britské organizaci Secret Service, tajné zpravodajské službě. V mnohadílném seriálu je postupně odkrýváno, jak tato služba fungovala už od 1. světové války. Články vycházely bez podpisu.

6.2.5 Zemědělská hlídka

Zemědělská hlídka byla součástí časopisu téměř od začátku. Vedl ji Matěj Trnka¹²⁴, v *Nástupu Červenobílých* uveden jako člen Výboru NS (= Národního souručenství). Trnka uváděl jako své povolání rolník z Dunovic (nedaleko jihočeských Strakonic). V majetkovém přiznání, které musel každý člen Výboru Národního souručenství předložit, přiznal vlastnictví velké části zemědělské půdy, dokonce i podíly v Lihovaru Drahonice, místním Hospodářském

Červenobílých je zajímavé, že v roce 1941 formuloval v časopise *Vlajka* základní tezi protibolševické propagandy. (Nakonečný 2001, s. 195)

¹²⁰ Ludvík Seidlman byl členem Národního tábora fašistického.

¹²¹ ABS, 301-103-3, l. 206

¹²² *Nástup Červenobílých* 6, 25. 11. 39, s. 1

¹²³ ABS, 301-103-3, l. 205-206

¹²⁴ Matěj Trnka, člen Národní obce fašistické, poslanec ve sněmovně po volbách v roce 1935, aspirant na ministra zemědělství v roce 1939. (Pasák 1999, s. 154, 260) Trnka byl také jedním z těch, kteří vítali navrátilivšího se E. Háchu z Berlína dne 15. 3. 1939. (Gregorovič, s. 119; ten se o Trnkovi vyjadřuje jako o „*fašistickém štváči ještě z časů první republiky*“)

družstvu a ve Svazu pěstitelů zemáků.¹²⁵ Tamtéž ale také přiznává, že byl členem fašistického hnutí a při volbách 1935 byl zvolen poslancem Národního shromáždění.^{126, 127} Po vzoru německé ideologie v jednom ze svých článků Trnka uvádí: „*Kdežto muž jest zaměstnán v průběhu roku na poli a i v lese, jest žena duší domácnosti. Mimo starosti o rodinu a vaření, je na jejích bedrech starost o veškeré zvířectvo, chované na chalupě. Z toho nejméně se stará o koně. Zde si sedlák sám dohlédne, anebo sám obslouží. Proto koně byly vždy chloubou sedláka.*“¹²⁸

V *Zemědělské hlídce* byly řešeny především problémy související se zemědělstvím, jednou se ale Matěj Trnka dostal do sváru s časopisem *Vlajka*.¹²⁹

Do *Zemědělské hlídky* přispíval i Robert Mach.

6.2.6 Studentská hlídka (Nástup mladých)

„*Přišla doba, kdy rudý karafiát zvald. Byl symbolem humanity. [...] Přišla doba, která není mírem, ale také není zápasem a přece má všechnu dvojsmyslnost nejasných situací.*“¹³⁰

Autorem citovaných slov je RNC¹³¹ Jaroslav Hošek, náměstek předsedy Svazu českého studentstva a zároveň řídící *Studentské hlídky*. Mladým lidem byl v časopise věnován stále větší prostor, takže se z drobné půlstránkové rubriky brzy stala rubrika celostránková. Na jiných listech časopisu se postupně objevovaly další texty, které cílily na mládež. Jaroslav Hošek jako studentský činovník figuroval u zatýkání studentů v listopadu 1939.¹³² Byl znám jako radikál, který často zakládal různé nové fašistické organizace.^{133, 134}

¹²⁵ AKPR, NS 4/39, 1939, karton 1

¹²⁶ AKPR, NS 4/39, 1939, karton 1

¹²⁷ V Národním shromáždění byl Matěj Trnka za Národní obec fašistickou v letech 1935-1939. Spolu s ním za tutéž stranu působil i Jiří Branžovský a Rudolf Gajda. (Společná česko-slovenská digitální parlamentní knihovna. *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky*. [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z <http://www.psp.cz/eknih/1935ns/ps/stenprot/008schuz/s008003.htm>

¹²⁸ Nástup Červenobílých 6, 25. 11. 1939, s. 7

¹²⁹ Viz dále str. 40-41.

¹³⁰ Nástup Červenobílých 4, 11. 11. 1939, s. 5

¹³¹ Charakteristickým znakem všech vysokoškolsky vzdělaných autorů, kteří do Nástupu Červenobílých přispívali, bylo uvádění titulů. Pokud dotyčný vysokou školu teprve studoval, používal tituly typu RNC, JUC, MUC apod.

¹³² SOA, MLS-Ls 1753/46, spis Jaroslava Hoška, viz též str. 74-75.

¹³³ ABS 301-103-3, l. 206

¹³⁴ K Hoškovi ještě cituji: „*Do svazu [Svaz českého studentstva, pozn. KO] byl nově jmenován i bývalý komunist, nyní fašista, Jaroslav Hošek.[...] Při první schůzi výboru prohlásil [předseda JUDr. Jaroslav Klíma, pozn. KO]: ‚Musíme si uvědomit, že studentské koleje jsou vlastně naše kasárna!‘ Vysloužil si tím smrt, Hošek ho udal. Jaroslav Hošek se později nejvíce podílel na výběru studentů popravených 17. listopadu.*“ (Sonntag, s. 38)

6.2.7 Události, nad nimiž žasne svět

Celostránkový výčet světových i domácích událostí shrnoval den po dni uplynulý týden. Zprávy byly krátké a stručné.

6.2.8 Dělnická hlídka, Dělničtí dopisovatelé

Autorem většiny podepsaných článků v *Dělnické hlídce* byl Robert Mach, původní funkcionář NOF (Národní obce fašistické), jeden z fašistických předáků 20. let.¹³⁵ Hlavním záměrem bylo především hájení zájmů dělnictva, vyjadřování loajality stávajícímu režimu, jeho podpora a snaha k nalezení vzájemné kooperace. V čísle 5 z 18. listopadu je zde uveřejněn „*Dopis dělníků z Říše*“, v němž dva dělníci, kteří museli odejít za prací do Německa, zdraví redakci a těší se domů slovy: „*A věříme, že i nás milovaná vlast uvidí. A to bude tehdy, až zmizí partajnictví – škůdcové, kteří si z vypočítavosti nasadili masku češství a vlastenectví a čekají na příležitost, aby mohli znovu vykořisťovat pracující lid.*“¹³⁶

6.2.9 Jak žijete?

Seriál *Jak žijete* se objevil jen v několika málo číslech. Text byl koncipován jako reportáž. Budu-li vycházet z předpokladu, že šlo o skutečné reportáže, tak reportér *Nástupu Červenobílých* navštívil domácnost nějakého běžného člověka a v moderovaném rozhovoru ho vyzpovídal. Tázal se na příjem dotyčného, na jeho útraty, jak tráví volný čas apod. Téměř vždy z textu vyplynulo, že „pochtivě a tvrdě“ pracující člověk má tak nízký příjem, že si buď musí vydělávat ještě dalším zaměstnáním, nebo mu jeho příjem sotva stačí na pokrytí výdajů, ale na volný čas mu už nezůstávají žádné peníze. V návaznosti na tyto reportáže bylo v *Nástupu Červenobílých* ostře útočeno na osoby, které měly nadstandardní příjmy, vykonávaly více dobře placených zaměstnání nebo působily v různých dozorčích radách.¹³⁷

¹³⁵ Více o Machovi viz str. 18, část 6.2.2 (*Jak jsme bojovali*).

¹³⁶ *Nástup Červenobílých* 5, 18. 11. 1939, s. 9

¹³⁷ Útočné články na různé osoby, včetně uvedení plného jména a adresy, se objevovaly v *Nástupu Červenobílých* po celou dobu vycházení. Články upozorňovaly na všechny funkce, které dotyční, na něž bylo útočeno, mají. Bylo též upozorňováno na jejich vysoké příjmy a apelováno, aby se svých funkcí a více dobře placených zaměstnání vzdali ve prospěch „běžných lidí“. Nezkoumala jsem, jestli byly útoky na zmiňované osoby pravdivé. Tisková prohlášení, v nichž se napadeným *Nástup Červenobílých* omlouval, se vyskytla jen zřídkakdy a většinou šlo pouze o omluvu za nesprávné poukázání na židovský původ dotyčné osoby (do těchto tiskových prohlášení nepočítám ta, jež byla směřována Vlajce).

6.2.10 C. Z. Codreanu: Železná garda (Historie boje, utrpení a slávy rumunského národoveckého hnutí)

Nadpisu dalšího textu na pokračování dominoval titulek „*Dosud nikde neotištěná sensační reportáž o ‚Železné gardě‘.*“ C. Z. Codreanu vedl ve 30. letech v Rumunsku tzv. Železnou gardu, která byla vzorem mnoha vlajkařů.¹³⁸ Šlo o organizaci fašistického charakteru, která měla krajně nacionalistický a antisemitský program. V roce 1938 byla organizace rozpuštěna a Codreanu a jeho stoupenci zabiti.¹³⁹ Část vedoucích Železné gardy uprchla do Německa.¹⁴⁰ *Nástup Červenobílých* viděl boj Codreana jako paralelu se svým bojem: „*Codreanovi bylo jasné, co je to národ, znal i úkoly toho, kdo by chtěl vésti svůj národ, a byla mu i jasná forma vlády, kterou má být země spravována.*“¹⁴¹ Seriál nebyl nikdy dokončen, protože *Nástup Červenobílých* přestal vycházet.

6.2.11 Žena a její rodina

„*Dnes, milé čtenářky (nebo snad i čtenáři, jejichž zvědavé oko zabloudilo na tyto řádky), nalezly jste v našem listu, jehož čtyři čísla se Vám jistě líbila svou poctivostí, také hlídku, ze které k vám mluví pracující žena o vašich, ženských věcech.*“¹⁴² Těmito slovy se v *Nástupu Červenobílých* uvedla Ženská rubrika, kterou vedla Blanka Svačinová. Mnoho příspěvků bylo podepsáno šiframi „bs“, „sb“ apod. Svačinová byla také zkušenou redaktorkou a působila především v periodikách pro ženy.¹⁴³ Ženy – čtenářky se zde mohly dozvědět mnoho praktických rad, ať už o vaření, stolování, nebo oblékání.

6.2.12 Kultura

Nástup Červenobílých se zabýval i kulturním děním. Tomu byla věnována celostránková rubrika s příznačným názvem *Kultura*. Mezi příspěvatele patřili od začátku A. F. Fürst z Brna, František Zavřel,¹⁴⁴ Jan Topol a další.

Později se kulturní rubrika rozšířila i na filmové dění, především v souvislosti s konáním Filmových žní, v jejichž porotě zasedl i Zdeněk Zástěra.¹⁴⁵

¹³⁸ Nakonečný 2001, s. 58

¹³⁹ Pasák 1999, s. 39

¹⁴⁰ Končelík, Köpplová, Kryšpínová, s. 179

¹⁴¹ *Nástup Červenobílých* 10, 9. 3. 1940, s. 4

¹⁴² *Nástup Červenobílých* 5, 18. 11. 1939, s. 8

¹⁴³ Dle informace Mgr. Suka.

¹⁴⁴ K Zavřelovi viz pozn. 119 na str. 19.

¹⁴⁵ Filmové žně byly protektorátním filmovým festivalem konaným ve Zlíně. První ročník se uskutečnil ve dnech 3. - 7. července 1940. „*Z letošního pokusu o tento podnik má se stát tradiční každoroční přehlídka vybraných*

6.2.13 Humor

V každém čísle byla věnována 1 strana humoru. Obsahem byly psané a kreslené vtipy, autorem těch kreslených byl převážně Dobroslav Haut.¹⁴⁶ V časopise se občas objevily i ilustrace od Jana Tully,¹⁴⁷ dalšími autory ilustrací pak byli tací, jejichž pravé jméno už tak snadné rozklíčovat není: Machatý, Neruda, Da Costa, Fersen.

Psané vtipy byly vždy bez podpisů.

Je celkem pravděpodobné, že autorem psaných vtipů byl sám Josef Opluštil. Sám měl už zkušenosti s psaným humorem z dřívějších dob, kdy působil v časopisu *Šejdrem*. Podle výpovědi redakčního kolegy J. Stýbla Opluštil sám přijímal kresby pro vtipy a chtěl za jejich výběr výhradně zodpovídat.¹⁴⁸

6.2.14 Sport

Grafické ztvárnění záhlaví sportovní rubriky bylo dílem Dobroslava Hauta, vedoucím byl Karel (Káďa) Pešek, bývalý známý český fotbalový reprezentant a hráč ledního hokeje.¹⁴⁹

6.2.15 Román na pokračování

Od čísla 7 v roce 1939 začal vycházet v časopisu román na pokračování s názvem *Pašování lidí do ráje*. Román se dal vystříhat, výsledným formátem byla brožura velikosti A5. Jako autor byl na titulní stránce uveden „H. Durát“. Autorství zůstávalo nějakou dobu skryto, ale později byl již jako autor uveden Josef Opluštil.¹⁵⁰ V čísle 24/1940 (z 15. 6. 1940) byla dokonce uveřejněna recenze: „*Josef Opluštil přináší nám ve své knize ‚Pašování lidí do ráje‘ nový typ detektivního románu, jehož náplň vymyká se z rámce obvyklých stereotypních*

filmů.“; Zástěra v prvním ročníku ocenil film *Artur a Leontýna* režiséra M. J. Krňanského. (Nástup Červenobílých 22, 1. 6. 1940, s. 7)

¹⁴⁶ Dobroslav Haut patřil ve sledovaném období mezi nejlepší české politické karikaturisty. V Nástupu Červenobílých působil po celou dobu vycházení časopisu. V roce 1943 se dostal do konfliktu s dalším českým karikaturistou Františkem Voborským, který působil ve Vlajce. Ve stejném roce si stěžoval ministru Moravcovi na přísnost cenzury. S Opluštilem se podílel na humoristickém časopisu Ejhle. Zemřel 9. 5. 1945. Byl členem Ligy proti bolševismu a byl evidován v kartotéce Vlajky – přihláška byla datována 20. prosince 1939. (ABS 315-63-35, ABS – kartotéka Vlajky, ABS 39-70-1)

¹⁴⁷ Jan Tulla byl malíř a karikaturista. Nástup Červenobílých několik jeho karikatur také otiskl. Za své karikatury, dle záznamů v účtárně Orbisu, dostával vyplaceno 500 korun. Psal také články do periodik Štít národa a Arijský boj. Zemřel 24. února 1945 na otravu alkoholem (v krvi mu bylo naměřeno 4,4 promile). (ABS 301-103-3)

¹⁴⁸ SOA, MLS-Ls 1266/46

¹⁴⁹ Dle informace Dr. Cebeho.

¹⁵⁰ V Nástupu Červenobílých byly opakovaně otiskovány reklamy na I. a II. díl románu. V reklamě bylo uvedeno, že jde o „*detektivku nového ražení, vyjde knižně*“ a jedná se v ní o „*Bezohledné odhalení prostředí korupčníků, Židů a bílých Židů.*“ Jako autor tam již figuruje Josef Opluštil. (např. Nástup Červenobílých 31, 3. 8. 1940, s. 2)

detektivek. [...] Autor tohoto detektivního románu zavádí nás nejen do velkoměstského podsvětí, nýbrž nám líčí i mistrně románovou dovedností zákulisí, kde se odehrávají takové okamžiky, které rozhodují o státě.¹⁵¹ Jednou z postav románu *Pašování lidí do ráje* byl muž jménem Burda.¹⁵²

Druhá část románu vycházela v *Nástupu Červenobílých* dále, ale vzhledem k předčasnému ukončení časopisu nikdy nevyšel román do konce.

Josef Opluštil připravoval ještě další román, *Nebeská loď*. Na ten byla v časopise uveřejněna reklama,¹⁵³ měl také vycházet v časopise na pokračování, ale až od září 1940. Než se tak stalo, vycházení časopisu bylo úředně zastaveno.

6.2.16 Redakční korespondence na stránkách *Nástupu Červenobílých*

Jak jsem výše uvedla, velká část obsahu časopisu byla věnována interakci se čtenáři. Z toho důvodu byl dán poměrně velký prostor pro dopisovatele, reakce čtenářů na dění kolem sebe, ale i na poznámky čtenářů uvedené pod jednotlivými rubrikami. *Pošta z našich měst* poskytovala dost rozsáhlý prostor pro zprávy od čtenářů. V posledních několika číslech *Nástupu Červenobílých* už přesahovala celou 1 stranu. Podobná rubrika existovala i v týdeníku *Arijský boj*.¹⁵⁴ Ve formě krátkých poznámek zde byli udáváni sousedé a známí pisatelů, bylo poukazováno na nedodržování zákonů, útočeno bylo na židy, kteří nerespektovali zákony apod.

7. Vlajka vs. *Nástup Červenobílých* – tisková kampaň

Výše jsem naznačila základní strukturu časopisu, rubriky, autory a zaměření textů. V této stěžejní kapitole své práce se budu věnovat ostré tiskové kampani, kterou proti sobě deník *Vlajka* a časopis *Nástup Červenobílých* vedly v letech 1939 a 1940.

Kapitolu jsem rozdělila na 2 části – první sleduje období od podzimu 1939 do konce roku. V této době se objevila na stránkách obou periodik vzájemná reflexe, postupně se začala napadat a ke konci roku už spolu sváděla silný boj. Druhá část se zabývá obdobím od začátku roku 1940 do srpna téhož roku, v němž vyšlo poslední číslo *Nástupu Červenobílých*.

¹⁵¹ *Nástup Červenobílých* 24, 15. 6. 1940, s. 7

¹⁵² Josef Burda byl jedním z čelních funkcionářů *Vlajky*, který byl nejčastějším terčem útoků v tiskové kampani, kterou proti sobě obě periodika vedla.

¹⁵³ *Nástup Červenobílých* 31, 3. 8. 1940, s. 4

¹⁵⁴ Dle informace od Mgr. Suka.

Vzájemné útoky probíhaly především v zimě a na jaře, následující období vycházely v obou listech vzájemné omluvy a tisková prohlášení.

Snažila jsem se zachytit veškeré útoky, které byly otištěny, ale s ohledem na časový odstup a skutečnost, že některé texty byly psány dvousmyslně nebo v metaforách a šlo si je vysvětlovat mnoha způsoby, připouštím, že mi mohlo mnoho uniknout.

Počet útoků jsem zpracovala do grafu, který je v Příloze č. 2. Z grafu je patrné, že k největšímu počtu útoků ze strany *Nástupu Červenobílých* docházelo v únoru a březnu 1940. V grafu jsou také zaznamenány články, jimiž se *Nástup Červenobílých* nebo *Vlajka* bránily. Od května 1940 útoky ustávaly a obě periodika otiskovala tiskové omluvy.

Útoky mezi oběma periodiky se dají vnímat v několika rovinách. V rovině „seriózních“¹⁵⁵ textových útoků šlo primárně o napadání jednotlivých významných osob, které stály v pozadí *Vlajky* nebo *Nástupu Červenobílých*.¹⁵⁶ *Vlajka* byla v útocích poněkud opatrnější, *Nástup Červenobílých* naprosto nevybíravě a razantně útočil především na Josefa Burdu. Další rovinu tvoří reakce příznivců *Nástupu Červenobílých* a jeho přispěvatelů. Často šlo o osoby, které se původně hlásily k hnutí ČNST-Vlajka, ale se vznikem Národního souručenství přestoupily právě tam, a tudíž ji pak napadali. Tyto osoby přispívaly články nebo dopisy, jimiž dávaly najevo svůj odstup od druhé strany a vyjadřovaly oddanost Národnímu souručenství, nebo poukazyvaly na chyby a mystifikace, jichž se protistrana ve svém jednání dopouští. Další rovinu tvořily vtipy – ať už psané nebo kreslené. Psané vtipy (do nich lze zařadit i sloupek ve *Vlajce* s názvem *Žan Kudla se ptá*) v náznacích nebo otevřeně kritizovaly protivníka. *Vlajka* hojně využívala příjmení Zdeňka Zástěry, a tak se častým motivem vtipů stal právě tento kus oděvu. *Nástup Červenobílých* ve vtipech útočil na Josefa Burdu, kterého ve dvou kreslených vtipech ztvárnil, v psaných vtipech využíval jeho dřívější působení v sázkové kanceláři Sposak a metonymicky se pak o Burdovi vyjadřoval právě tímto označením.

7.1 Podzim 1939 do konce roku

Jedna z prvních zmínek jednoho periodika o druhém se objevila ve *Vlajce*. Posměšný článek „*Novinářské podivnosti*“ vyšel v čísle 118 z 16. 11. 1939. Autorem textu byl

¹⁵⁵ Do „seriózních“ textových útoků zařazuji ty texty, které nebyly otiskovány v rubrice *Humor* (v případě *Nástupu Červenobílých*) nebo v rubrice *Smějeme se na celé kolo* (ve *Vlajce*).

¹⁵⁶ Mezi čelní představitele *Vlajky* patřil Jan Rys a Josef Burda, u *Nástupu Červenobílých* šlo o Zdeňka Zástěru a Jaroslava Mrkvičku.

„Fabry“¹⁵⁷. V černě orámovaném perexu Fabry konstatuje: „*Jsou to tak na světě podivné věci. Ono i novinářství má své záhady, nad nimiž je možno s úžasem kroutiti hlavou. Jsou týdeníky, vycházející dopuštěním Božím, buď z nějaké smutné a tupé resignace, nebo prostě jen tak z bujarosti. Nikdo je nikdy nečte, ať už se jmenují třeba „Nástup“, nebo ještě zábavněji.*“¹⁵⁸ Ty s „*ještě zábavnějším jménem*“ napadá Fabry více, upozorňuje například na týdeník „*U nás*“, který otiskl úmrtní oznámení mužů, jejichž příjmení evokuje židovský původ. Autor na to poukázal a ještě upřesnil: „*Jak už je tak život někdy žertovný i v takových případnostech, čteme mezi truchlícími pozůstalými i jméno: Jan Žid a Marta Židová, což je sympatická podobnost.*“^{159, 160}

Drobným výpadem pokračuje *Nástup Červenobílých* (v této kapitole budu dále používat zkráceně jen NČ) v čísle 5 z 18. 11. 1939, kde je otištěn v *Dělnické hlídce* (vedené R. Machem) dopis v části *Dělníci dopisovatelé*: „*My dělníci rádi čteme Nástup Červenobílých, nejraději naši dělnickou hlídku. [...] Jako bývalý funkcionář NOF a NT mohu říci, že „Nástup“ má mezi dělnictvem mnohem větší úspěch než „Vlajka“. Časopis „Vlajka“, který je českému čtenáři nesrozumitelný, nemůže se stát listem českého pracujícího člověka. Tento list setkává se u dělnictva s odporem.*“¹⁶¹

Uvedením výrazného červeného sdělení na titulní stránce se NČ č. 6 z 25. 11. 1939 distancuje od časopisu *Vlajka*. Důvodem otištění sdělení měly být četné dotazy čtenářů. V textu je dále uvedeno, že *Vlajka* a jiné skupinky tříští jednotu národa. Jako důkaz loajality k Národnímu souručenství a zároveň jako předzvěst tiskové kampaně vyzní věta: „*Stojíme na půdě Národního souručenství, které uznáváme jako jediný politický útvar Čechů na území Protektorátu Čech a Moravy, což ovšem nevylučuje kritiku jak osob, tak případných zlořádů, které by v tomto výlučném politickém útvaru poškozovaly zájmy národa.*“ Text také uvádí, že lidé kolem časopisu navazují na tradici *Červenobílých* z 20. let.¹⁶² Uvnitř listu se objevil ještě další text, který se do *Vlajky* opřel, a to údajný dopis, který došel redakci s názvem: „*Když ptáčka lapají, dobře mu zpívají.*“ Obsahem je reakce na článek ve *Vlajce*, v němž byly vyjádřeny požadavky dělníků, a dokazování tvrzení, že jedině NČ dělníkům skutečně rozumí

¹⁵⁷ Příspěvky podepisované tímto jménem se v časopise *Vlajka* vyskytovaly poměrně často.

¹⁵⁸ *Vlajka* 118, 16. 11. 1939, s. 2

¹⁵⁹ *Vlajka* 118, 16. 11. 1939, s. 2;

¹⁶⁰ *Vlajka* na otištění úmrtních oznámení poukázala úmyslně. Otištění těchto oznámení bylo v rozporu s „německým“ směrem, dokladem budíž (o dost pozdější) poznámka na jedné z tiskových konferencí vedené Wolfgangem Wolframem von Wolmarem: „*Není v zájmu českého národa a vašich listů, když uveřejňujete blahopřání některému židovskému správci závodu nebo úmrtní oznámení Židů, zejména nepřátelských států.*“ (záznam z tiskové konference z 11. 7. 1940; in Končelík, Köpplová, Kryšpínová, s. 151)

¹⁶¹ *Nástup Červenobílých* 5, 18. 11. 1939, s. 9

¹⁶² *Nástup Červenobílých* 6, 25. 11. 1939, s. 1

a umí jim vyjít vstříc, dokáže pochopit jejich reálné potřeby a dobře formulovat požadavky, které mají. První část článku, v němž je odkaz na text ve *Vlajce*, sice souhlasí s vyslovenými tezemi, neguje ale postup jí navrhovaný. Dopis pak končí doporučením „pánům z *Vlajky*“, aby se nesoustředili na dělníky, protože pro ně nemají dostatečné pochopení. Text je podepsán „J. V.“ a doplněn poznámkou: „*Jméno pisatele dopisu neuveřejňujeme z důvodů snadno pochopitelných.*“¹⁶³

Ačkoli hnutí *Vlajka* jako takové procházelo ve sledovaném období největším rozmachem,¹⁶⁴ organizace měla v té době velké finanční problémy.¹⁶⁵ Dluhy tiskárně Grafia¹⁶⁶ byly takové, že další vydání tiskárna už odmítla tisknout¹⁶⁷ a *Vlajka* tak několik dnů nevyšla (začátkem listopadu 1939). 11. listopadu pak byla ve *Vlajce* otištěna stručná a výstižná omluva: „*Proč nevyšla Vlajka. Nebyly peníze.*“¹⁶⁸ Ostatně, nebyla to poslední vynucená přestávka v denní periodicitě časopisu *Vlajka*.

Na začátku zimy 1939 začíná tisková kampaň mezi oběma periodiky nabývat na intenzitě. Neděle byla strategickým dnem na útoky *Vlajky* proti *NČ*, který vycházel vždy v sobotu, a tudíž uplynulo mnoho dnů do doby, než mohla protistrana reagovat. A tak se v neděli 3. 12. 1939 *Vlajka* pouští do boje a reaguje: „*Dělník v lakýrkách a ve fraku píše*“. Perex článku napadá pisatele dopisu z *NČ* z 25. 11. 1939 s názvem „*Když ptáčka lapají, dobře mu zpívají*“ a označuje jej za „*tak zvaného dělníka, na němž na první pohled poznáme, že k tvrdé práci dělnické jakživ nepřičichl*“. Tím, že vyvrátí povolání autora dopisu, i vysvětlují, proč redakce *NČ* neotiskla jeho jméno. Zbytek textu sestával jen z napadání pisatele dopisu, usvědčování z polopravd či nepravd a dokazování, že pisatelem rozhodně není dělník, který by mohl mluvit za ostatní dělnictvo, ale že „*on a jeho zpříbuznění se velmi dobře budou vyjímat jako štafáž družiny rotaryánského převozníka.*“¹⁶⁹ Pod textem je podepsán autor *Dušan*.¹⁷⁰

¹⁶³ Nástup Červenobílých 6, 25. 11. 1939, s. 4

¹⁶⁴ Nakonečný 2001, s. 131

¹⁶⁵ Nakonečný 2006, s. 242, Nakonečný 2001, s. 151

¹⁶⁶ *Vlajka* byla tištěna tiskárnou Grafia. Po roce vydávání *Vlajka* otiskla článek „*Jeden rok Vlajky*“, v němž kromě jiného líčila, jak bylo složité najít si tiskárnu, protože hodně z nich *Vlajku* odmítalo. V článku jsou uvedeny tiskárny, které *Vlajku* odmítly: Beaufort, Tempo, Tiskárna Lidových listů, Tiskárna Němec a spol. Národní práce, Tiskárna Národní politiky, Melantrich, Pokrok. (*Vlajka* 137, 21. 6. 1940, s. 3)

¹⁶⁷ ABS 302-78-3, l. 179-184

¹⁶⁸ *Vlajka* č. 114, 11. 11. 1939

¹⁶⁹ „*Převozník*“ bylo krycí jméno Aloise Eliáše v komunikaci s československou exilovou vládou v Londýně (ofic. název Prozatímní vláda Republiky Československé, později Národní výbor československý). (Pasák 1998, s. 202; Bojující Československo, s. 39 a 43)

¹⁷⁰ *Vlajka* 133, 3. 12. 1939, s. 2

Útoky na konkrétní osoby soustředěné kolem *NČ* a *Vlajky* se rozvinuly po prvotních nesmělých a sarkastických komentářích následně. Ve středu 6. 12. 1939 se *Vlajka* znovu hlásí s další zprávou mířenou proti *NČ*, resp. přímo proti Zdeňku Zástěrovi, tentokrát v souvislosti s rubrikou *Kolem filmu*. Článek s názvem „*Není to na pana Smolu trochu mnoho?*“¹⁷¹ začíná větou: „*O bohubilé činnosti pana inž. dr. Zástěry, jakožto předsedy VIII. sekce Národní kulturní rady, jsme se již zmínili. Avšak i lidé jemu blízcí dovedou podle jeho zářného příkladu a zcela v intencích demokratického shromažďování funkcí a kapitálku pro horší časy vykazovat podobnou činnost.*“ Článek pokračuje napadáním jistého pana Smoly, který je Zástěřův známý a za práci odvedenou za Zástěru pobírá velké peníze.¹⁷²

„*Sprostota není argument,*“ hlásí se o slovo hned dalším číslem *NČ*. Pod tímto nadpisem je otištěn dopis Josefa Vacka, dělníka a bývalého člena *NOF* z Plzně,¹⁷³ jímž se přihlásil k autorství prvního článku, který spustil tuto lavinovou reakci.¹⁷⁴ Uvedením svého jména se pisatel mohl naopak opřít o anonymitu autora článku ve *Vlajce* a pokračoval konstatováním, že reakce *Vlajky* nevyvrací slova z dopisu, ale jen ho sprostě napadá a zpochybňuje jeho profesi. „*Pravděpodobně došli k tomuto názoru v kavárnách a vinárnách, kde tráví většinu své pracovní doby,*“ poznamená Vacek na adresu vedoucích osob *Vlajky*.¹⁷⁵ Následně vzpomene autor na svou minulost ve fašistických sdruženích a v rámci dokazování své pravdy ohledně toho, kdo dělníkům rozumí, sděluje: „*Jako všichni bývalí členové NOF a NT vzpomenu na surové útoky Vlajky proti bývalému vůdci NOF a oficiálnímu listu Boj národa. Tím je řečeno vše o cílech Vlajky, která se výhradně vrhá na národovecké listy (z konkurenčních důvodů)*...“¹⁷⁶

Nedělní vydání *Vlajky* věnovalo dalšímu útoku téměř celou půlstránku. Zdobně vyhotovený nadpis „*Zástěrky filmové a divadelní*“¹⁷⁷ uvozoval dlouhý výsměšný text. Autor podepisující se „*Fabry*“, který zaútočil na *NČ* již článkem o novinářských podivnostech, nyní útočí přímo na vydavatele Zástěru: „*Nic není tak malicherného, aby nemohlo někdy sloužit jako podklad úvahy. Řekli byste: zástěra! Bezvýznamná drobnost, nezajímavá věc, tintítko k ničemu nebo skoro k ničemu nesloužící. A přece jsou tu výjimky. Ony jsou totiž zástěry*

¹⁷¹ *Vlajka* 135, 6. 12. 1939, s. 3

¹⁷² *Vlajka* 135, 6. 12. 1939, s. 3

¹⁷³ V Plzni se jednu dobu vyskytoval i Zdeněk Zástěra. Je tedy pravděpodobné, že se oba muži znali.

¹⁷⁴ Reakce byla spuštěna článkem v *Nástupu Červenobílých* s názvem *Když ptáčka lapají, dobře mu zpívají*. (Nástup *Červenobílých* 6, 25. 11. 1939)

¹⁷⁵ Poznámka, že někteří funkcionáři *Vlajky* trávili mnoho času v kavárnách a vinárnách, nebyla nepravdivá. (Nakonečný 2001, Pasák 1999)

¹⁷⁶ *Nástup Červenobílých* 8, 9. 12. 1939, s. 4

¹⁷⁷ *Vlajka* 139, 10. 12. 1939, s. 2

rozličné. [...] a potom i zástěry po výtce zlověstné, zednářské či převoznické, zvané také filmové nebo divadelní.“ Následuje nadnesený popis formou „pohádky“, jak byl založen časopis *Nástup Červenobílých*, poukazuje se na Zástěrovy konexe na vysoká místa, z nichž měl mít údajně nejen peníze na časopis, ale i různá potřebná povolení, útočí se na Zástěrovo shromažďování funkcí a označuje ho za „mnohoobročníka a pána učeného s mnoha tituly“. *NČ*, posměšně nazvaný „*Ústup zelenofialových*“, údajně nemá žádné čtenáře a je rozesílán, přes protesty příjemců, zdarma.¹⁷⁸

V úterý, 12. prosince, přiživuje deník *Vlajka* v čísle 140 svou tiskovou kampaň dalším příspěvkem – Zdeněk Zástěra se stává terčem dalšího žertu, tentokrát ve formě inzerátu:

Vlajka č. 140, 12. 12. 1939

V čísle následujícím je Zástěrovi věnováno několik slov v seriálu *Žan Kudla se ptá*. Autorem tohoto seriálu byl Antonín Liška.¹⁷⁹ V témže čísle je otištěna v rubrice „*Odpovídáme čtenářům*“ i reakce na výše zmíněný text Josefa Vacka: „*Jaksi jste se na Vlajku dopálil, milý pane, a v Nástupu Červenobílých poněkud zmateně vykládáte proč.*“¹⁸⁰ Reakce se týká především sdělení Vacka, že pobírá plat 120 K týdně¹⁸¹ a radí: „*Obraťte se právě s tímto strašlivým faktem na pány, kteří Vás proti nám nastrkují. Dosud je v jejich moci odstranit takovou nespravedlnost.*“¹⁸²

Číslo 9 *NČ* vydané 16. prosince 1939 posunulo napadání mezi oběma periodiky o kus dál. Tučný červený nadpis na titulní straně hlásí: „*Profesor dr. Mareš odpovídá Vlajce.*“ Až na druhé stránce, kde text pokračuje, je uvedeno, že jde o otisk z novin *Národní výzva* z 8. prosince 1939. Mareš, jeden z nejvýznamnějších členů prvorepublikové *Vlajky* a jeden z jejích ideových vůdců,¹⁸³ byl z hnutí ČNST-*Vlajka* vyloučen 9. září 1939 poté, co se v tisku vyjádřil pro vstup *Vlajky* do Národního souručenství. Text (Marešova odpověď) odkazuje na skutečnost, že *Vlajka* otiskla závažné prohlášení, v němž se odkazuje na veřejné projevy dr. Mareše, ten se od nich distancuje a prohlašuje, že „*Český národně-sociální tábor jest nový*

¹⁷⁸ *Vlajka* 139, 10. 12. 1939, s. 2

¹⁷⁹ Pasák 1999, s. 364

¹⁸⁰ *Vlajka* 141, 13. 12. 1939, s. 3

¹⁸¹ Vacek uvedl, že doklad o výši svého platu zaslal do redakce *Nástupu Červenobílých*.

¹⁸² *Vlajka* 141, 13. 12. 1939, s. 3

¹⁸³ Nakonečný 2001

*politický útvar, třebaš i převzal od oné (původní Vlajky, pozn. KO) některé body jejího programu.*¹⁸⁴

Vlajka se tímto prohlášením nenechala odradit a v čísle 145 ze 17. 12. 1939 skládá Fr. Marešovi poklonu a obhájí se tím, že současná *Vlajka* je méně akademická, ale o to více otevřená a přístupnější široké veřejnosti.¹⁸⁵

V *NČ* to nebyl jediný text člena prvorepublikové *Vlajky*, o pár listů dál je otištěn článek Jana Vrzalíka: „*Pozoruhodné o lidech nepozoruhodných. O slunečním diktátoru a jeho společníku, bývalému spolumajiteli židovské kanceláře Sposak.*“¹⁸⁶ Tímto textem se tisková kampaň přesouvá především do roviny osobních útoků, v nichž figurují Zdeněk Zástěra na jedné, Josef Burda a Jan Rys na druhé straně. Doplnuji, že přezdívka Sluneční diktátor vznikla kvůli oslavnému článku, v němž je Jan Rys označen přídomek „sluneční“. Autorem článku byl redaktor *Vlajky* Jaroslav Divoký.¹⁸⁷ Útoky na Burdu a jeho působení ve společnosti *Sposak*¹⁸⁸ se staly už jakousi rutinou v rámci tiskové kampaně, kterou proti sobě obě periodika vedla. Vrzalík se staví k současné *Vlajce* do opozice a uvádí, že od zastavení *Vlajky* v roce 1938 respektuje tuto skutečnost a jeho vystoupení z *Vlajky* proběhlo „*z pohnutek rázu mravního.*“^{189, 190} Dále se pak distancuje od „nové“ *Vlajky* v čele s osobami Rysa, Burdy aj.

Následující nedělní vydání *Vlajky* zahájilo další útoky na Zástěru zesměšňováním jeho osoby, jména nebo činnosti formou psaných i kreslených vtípů.¹⁹¹ Zástěrovi je adresováno: „*Dostal se tudle pan Zástěra taky na Barrandov, zrovna k filmování. [...] Dívá se tak dívá a pak přistoupí k panu režisérovi a nasmělým hlasem upozorňuje na zjev, který mu celý dojem nepěkně pokazil: ‚Prosím vás, pane režisére, a proč se tady vlastně plete ten člověk s tou skříňkou, co se do ní furt kouká?‘*“¹⁹²

Odezvy ve *Vlajce* se dočkal i text Jana Vrzalíka. Autorem reakce je Jan Rys. Ráznými větami sděluje: „*Soustředěné útoky jsem očekával. Celkem mě nepřekvapují a očekávám jen,*

¹⁸⁴ Nástup Červenobílých 9, 16. 12. 1939, s. 1 a 2

¹⁸⁵ *Vlajka* 145, 17. 12. 1939

¹⁸⁶ Nástup Červenobílých 9, 16. 12. 1939, s. 4

¹⁸⁷ SOA, MLS-Ls 1119/46, spis Jaroslava Divokého; srovnej ale Nakonečný 2001, s. 137, který uvádí, že původcem tohoto přídomek byl redaktor *Vlajky* O. Rovný.

¹⁸⁸ V roce 1935 založil J. Burda sázkovou kancelář *Sposak*, údajně sloučením s další sázkovou kanceláří p. Ruebensteina, která se jmenovala *Everrymans*. (ABS 302-78-3)

¹⁸⁹ Nástup Červenobílých 9, 16. 12. 1939, s. 4

¹⁹⁰ Vrzalík se do rozporu s ČNST-*Vlajka* dostal krátce po té, kdy se stal členem výboru Národního souručenství. *Vlajka* se od Národního souručenství brzy distancovala (léto/podzim 1939), ale někteří bývalí vlajkaři ve výboru Národního souručenství zůstali. (Nakonečný 2001, s. 112) Do jaké míry se tento rozpor promítl i do osobních vztahů, je těžké posoudit. Například Jan Vrzalík dlužil na konci listopadu 1939 vlajkaři A. Cyphellymu 1.300 K. (AKPR, NS 58/39, 1939, k. 6)

¹⁹¹ Psané i kreslené vtipy se už zanedlouho staly předměty tiskových žalob, které na sebe obě periodika podávala.

¹⁹² *Vlajka* 145, 17. 12. 1939, s. 9

až se objeví na scéně ještě Gajda.“ Rys pokračuje vyvracením toho, co Vrzalík napsal ohledně činnosti Vlajky a jejího zastavení, poukazuje na skutečnost, že i přes Vrzalíkovu snahu oprostít se od Vlajky se účastnil mnoha „podniků“ i po domnělém rozchodu, „ba dokonce přijmul jmenování do Výboru NS za Vlajku.“¹⁹³

„Tož sem se dozvěděl, že včel vycházejí čerstvo natřeny novine. Majó takovy divny meno. Věstop červených a bílých zástěr,“¹⁹⁴ pokračuje Vlajka útočením v článku Stréček z Hané piše do Vlajke. Pokud šlo o články tohoto typu, takové poukazovaly většinou na paradox vycházení nového listu, osočovaly NČ, že nemá žádné odběratele a čtenáře a poukazovaly na zvláštní okolnosti vycházení časopisu a jeho financování. Vždy bylo naznačováno, že za financováním časopisu stojí představitelé Výboru Národního souručenství a protektorátní vláda.

„Sluneční diktátor mystifikuje,“¹⁹⁵ používá NČ nechtěný přídomek Jana Rysa, od něhož se sám Rys distancoval, a následuje další útok na *Vlajku*, respektive přímo na Rysa. Autorem textu je *Tiberius* – šifra, kterou používal Josef Opluštil. Článek poukazuje na údajné nepravdy, o nichž Rys psal ve *Vlajce*. Nedůvěryhodnost Rysa dokladuje mimo jiné opakovaným útokem na jeho nedokončené studium.¹⁹⁶ Opluštil jde ještě dál a útočí: „Pochybujeme, že páni z Vlajky bėrou svůj protižidovský boj vážně. Mohli bychom vyjmenovat celou řadu Židů, s kterými vedoucí činitelé listu Vlajka spolupracovali a snad i dosud spolupracují.“¹⁹⁷ NČ otevírá další rovinu útoků na stránkách humoru, což probíhalo dosud jen na stránkách *Vlajky*. Začíná osočováním vedení *Vlajky* z velmi závažných věcí: „Jak jsme se dozvěděli, podnikne známý kasař, politik a majitel židovské lotynky Žan Kudla výzkumný let na Mars v balonu. Jako přítěž vezme s sebou remitendu Vlajky. Tak velkou remitendu ani na Marsu ještě neviděli.“¹⁹⁸ Terčem útoků se stává údajná neprodejnost deníku *Vlajka*.

Silvestrovské vydání *Vlajky* zaútočilo na Z. Zástěru vtipy: „Povzdychl si tuhle pan Zástěra nad svým červenobílým týdeníkem: ‚Tak si připadám jako gramofonová deska. Taky jsem s tím mým listem nahranej.‘“¹⁹⁹ V dalším psaném vtipu se *Vlajka* vyjadřuje na adresu předplatitelů NČ (Příloha č. 3).

¹⁹³ Vlajka 146, 19. 12. 1939

¹⁹⁴ Vlajka 149, 22. 12. 1939, s. 6

¹⁹⁵ Nástup Červenobílých 10, 23. 12. 1939, s. 2

¹⁹⁶ Jan Rys studoval medicínu a byl opakovaně zsměšňován kvůli délce jeho studia (stále nedokončeného).

¹⁹⁷ Nástup Červenobílých 10, 23. 12. 1939, s. 2

¹⁹⁸ Nástup Červenobílých 10, 23. 12. 1939, s. 13

¹⁹⁹ Vlajka 156, 31. 12. 1939, s. 14

7.2 Rok 1940 – pokračování tiskové kampaně

Tisková kampaň nabrala další obrátky i v roce 1940, ne však již na dlouho. První vydání *NČ* v roce 1940 vyšlo v sobotu 6. ledna. A útoky proběhly rovnou na několika stranách. První se objevuje v rubrice *Pošta z našich měst*, kterou řídil a vedl redaktor Píša z Čáslavi²⁰⁰ (nebo J. Opluštil²⁰¹). A tak je z okolí města Tábor do redakce *NČ* mířen dopis: „*V poslední době v našem kraji je zdarma rozdáván list Vlajka. Nic zlého netušícím obětem je tento list zdarma vnučován. Zvláště číslo dělající reklamu bílému Židu Novému bylo čile rozdáváno. Je to zbytečné plýtvání papírem, neboť to lidé nechtějí číst ani zadarmo. Protestujeme proti tomu, aby Vlajka projev bývalého bezvýznamného funkcionáře N.O.F., který porušil fašist. kázeň, honosně nazývala ‚Táborsko mluví‘. Bývalí členové N.O.F., okres Tábor.*“²⁰² I další dopis, tentokrát z Kladna, naráží na *Vlajku*: „*Rovněž nádherně působil na uvědomělé národovce list Vlajka, dělající reklamu židofilovi p. O. Novému. Sám si Vlajku nekupují, neboť ji dostanu jako většina občanů zdarma. Někteří ji čtou (zadarmo) v domnění, že jde o humoristický list, zvláště od té doby, co byl otištěn úvodník J. D. o Slunečním diktátorovi – Rozsévači. Kladenský dělník*“²⁰³ Druhý útok proběhl v rubrice *Humor* – poprvé útočil na přídomek Rysa „*Sluneční diktátor*“, podruhé doporučoval čtenářům zatápně remitendou *Vlajky*, která měla být levnější, než uhlí (Příloha č. 4).

V linii útoků na J. Burdu a jeho sázkovou kancelář se objevila na této stránce i noticka: „*Na pumpy jsou zloději. Na zlodějiny – Sposaci.*“²⁰⁴

Sedmé číslo *Vlajky* z 11. 1. 1940 kontrovalo článkem „*Nástupu Červenobílých odňato právo kolportáže. Zástěrkový list zakázán na Budějovicku.*“ Text je podepsán zkratkou „*F.B.R.*“²⁰⁵ Jak název sám napovídá, článek přináší zprávu o tom, jak je zmiňovaný list v okrese České Budějovice zakázán, opět nasazuje na to, že „*ubohý list nemá vůbec čtenářů*“ a že „*kolportéři většinou, jak mají nařizeno, úpěnlivě prosí náhodné kolemjdoucí, aby si vzali několik čísel zdarma.*“²⁰⁶ Ve sloupku *Žan Kudla se ptá* se objevil útok na Zástěru a režiséra Ladislava Broma: „*Jak se Vám líbilo, pane Brome potažmo Kořítku, tohleto dílo ‚Otec Kondelík a ženich Vejvara‘? Jest vážený váš pan tchán vaší zdi nebo zástěrou co by bílá anoda, jako protějšek vaší milé osobnosti, známé co by červená katoda, z něhož pochází*

²⁰⁰ SOA, MLS Ls 1266/46; i více dalších archivních materiálů směřuje k osobě redaktora Píši z Čáslavi, o níž se mi nepodařilo více zjistit

²⁰¹ SOA, MLS Ls 0125/48

²⁰² *Nástup Červenobílých* 1, 6. 1. 1940, s. 13

²⁰³ *Nástup Červenobílých* 1, 6. 1. 1940, s. 13

²⁰⁴ vše *Nástup Červenobílých* 1, 6. 1. 1940, s. 13

²⁰⁵ Možná další varianta již výše zmiňovaného autora podepisujícího se „*Fabry*“.

²⁰⁶ *Vlajka* 7, 11. 1. 1940, s. 2

zajímavá lázeň, která se uvádí ve známost pod značkou ‚Nástup červenobílých‘?^{207, 208} Za povšimnutí stojí zmínění jména Brom, o jehož vztahu k Zástěrovi uvedu více později a ve sloupku *Žan Kudla se ptá* se jeho jméno ještě objeví.

Tisková kampaň začínala sílit: další vydání *NČ* z 13. 1. 1940 uvádí na titulní stránce výrazným nadpisem: *„Ze zákulisí Vlajky. Zamlčený rozklad Vlajky. Rotarián velitelem českého národně-sociálního tábora v Brně.“* Zpráva opět shazuje činnost Vlajky a upozorňuje na dobrovolný odchod jednoho z náčelníků NTF a oddělení této skupiny od ČNST-Vlajka. Vlajka tuto zprávu neotiskla, a tak *NČ* poznamená: *„Tuto zprávu přinášíme z referentské povinnosti. [...] Aujeský o její zveřejnění žádal.“* Na konci zprávy je ještě poznamenáno, že místo Františka Aujeského²⁰⁹ byl jmenován *„významný rotarián, exponent zednářské kliky v našem textilním oboru. Jak se zdá, bacily židovského Sposaka začínají působit.“*²¹⁰

Na třetí stránce se objevuje další text, který opět vyvyšuje nechtěný přídomek J. Rysa: *„Autokarová akce Slunečního diktátora v rámci hesla Každý jednou zdarma v Praze.“*²¹¹ Činnost Vlajky se neomezovala jen na vydávání časopisu, ale také na bohatou přednáškovou činnost a na práci se skutečnými a potenciálními členy či příznivci hnutí.²¹² *„Potěmkinovu vesnici, jinak to nelze nazvat, byla úterní schůze p. Rozsévače-Rysa a jeho pobočníka p. Burdy, dříve Sposak v Lucerně,“*²¹³ navází se článek do jedné z mnoha schůzí organizovaných Vlajkou. Autor článku rozvíjí dále teorii, že účastníky schůze svázela Vlajka z celého Protektorátu, aby tito naplnili sál Lucerna. V textu se objevuje i odkaz na předchozí útok *Vlajky* ohledně zastavení časopisu *NČ* na Budějovicku a prohlašuje: *„Pan Rys je lhář! Jeho tvrzení od A až do Z je pustá demagogická lež!“*²¹⁴ O kus dál *NČ* deklaruje své tvrzení o tom, že je Rys lhář: *„Proti lži pana Rysa stavíme pravdu!“*²¹⁵ a reaguje tím na dříve uvedený článek

²⁰⁷ ABS, 300-1-3, l. 154, přepis článku z *Vlajky* č. 8 z 12. 1. 1940.

²⁰⁸ *Otec Kondelík a Ženich Vejvara* je humoristický román Ignáta Herrmanna (1854-1935). Klasická měšťanská rodina se nechá zlákat nápadníkem své dcery k akcím, které pro ně nejsou obvyklé. (Lehár, Stich a kol., s. 378). Román byl zfilmován pod stejným názvem režisérem Miroslavem Josefem Krňanským v roce 1937. Krňanský zfilmoval ještě další romány I. Herrmanna. Tyto filmy se setkaly s diváckým úspěchem. (Ptáček, s. 54, 274). Dle výpovědi A. J. Zapletala, inzertního akvizitéra *Nástupu Červenobílých*, psali Opluštíl a Stýblo *„satyru na Zdeňka Zástěru a Broma do jednoho fašistického časopisu, pod názvem Otec Kondelík a ženich Vejvara.“* (SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, výpověď A. J. Zapletala, l. 23)

²⁰⁹ František Aujeský – činitel Národní obce fašistické a Národního tábora fašistického, v roce 1928 byl zbaven v direktoriu NOF pro rozpory s R. Gajdou (Pasák 1999, s. 93), v roce 1939 představitel vnitřní opozice v NTF (Nakonečný 2001, s. 126).

²¹⁰ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 1

²¹¹ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 3

²¹² ABS 302-78-3, obecně také Pasák 1999, Nakonečný 2001, Nakonečný 2006

²¹³ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 3

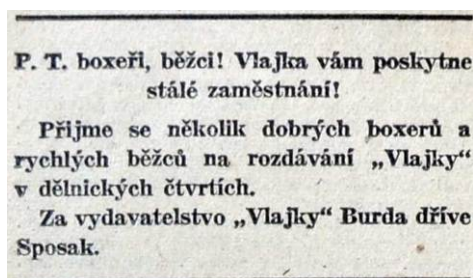
²¹⁴ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 3

²¹⁵ *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 4

ve *Vlajce*, že byl NČ na Českobudějovicku zakázán. Je zde i soupis prodejů v „*namátkou vybraných*“ českých městech.²¹⁶

Dalším tématem v tiskové kampani *Vlajky* i NČ, byla tzv. „šuškanda“.²¹⁷ Bylo to označení pro potajmu šířené zprávy. Šíření šušky bylo svrchu odsuzováno kvůli neovladatelnosti a neřiditelnosti obsahu sdělení a také proto, že „*šeptaná propaganda byla (vedle ilegálního tisku) jedním z prostředků, který pomáhal udržovat národní sebevědomí.*“²¹⁸,²¹⁹ Rys byl obviněn: „*Sluneční diktátor pěstuje nebezpečnou šušku.*“²²⁰ V článku je zmíněn klesající pokles odbytu *Vlajky*, na což měl Rys reagovat úmyslným šířením šušky: „*Kdo si co nejrychleji předplatí ‚Vlajku‘ aspoň na jeden rok, získá v nejbližší budoucnosti takové výhody, o jakých se mu ani nesní. [...] Je to jistě charakteristické u člověka, který všemi prostředky potírá docela právem šušku cizí – ovšem zřejmě jen s úmyslem, aby se lépe dařila šuška jeho vlastní.*“²²¹

Útoky na *Vlajku* byly zakončeny na stránce Humor, opět v souvislosti s J. Burdou a jeho účinkováním v sázkové kanceláři Sposak.

Nástup Červenobílých 2, 13. 1. 1940, s. 14

Nedělní *Vlajka* pokračovala a vrátila útok trojnásobně: v podobě inzerátu bylo otištěno krátké sdělení „*Zástěry mohou být rozličné, ale lumpárnu kryjí s vůlí rovnou,*“ dále pak „-*Chudák Zástěra! -????? -Ubohý Nástup! -????? -Oni chudáci oba zajdou! -????? -Ona totiž nula od nuly pojde!*“ Součástí humoristické rubriky ve *Vlajce* (která nesla nadpis „*Smějeme se na celé kolo*“) byl také snář, v němž měla být odkrývána symbolika snů. I zde se našlo

²¹⁶ Z tohoto údaje jsem vyšla, když jsem uváděla náklad časopisu.

²¹⁷ Slovo „šuškanda“ vzniklo netradičním složením slovesa šuškat (šeptat) a sufixu „-anda“ (z pův. propaganda). (Strachoňová s. 31)

²¹⁸ Pasák 1998, s. 155

²¹⁹ Na „škodlivost“ šušky bylo upozorňováno i na tiskových konferencích, při nichž byly dávány pokyny šéfredaktorům periodického tisku o obsahu vydávaných periodik. „*Na tiskových konferencích bylo opětovně poukazováno na škodlivý vliv šeptané propagandy a na to, že tisk [...] musí na škodlivost této propagandy poukazovat.*“ (Končelík, Köpplová, Kryšpínová, s. 150)

²²⁰ Nástup Červenobílých 2, 13. 1. 1940, s. 5

²²¹ Nástup Červenobílých 2, 13. 1. 1940, s. 5

nejednou místo pro útoky na NČ: „*Adresy čtenářů sháněti = Nástup zdarma rozdávati budeš.*“²²²

V následujícím čísle NČ se na titulní stránce objevuje: „*Sluneční diktátor ve šlépějích Ed. Beneše. Před soud jej i Sposaka nikdo nedostane.*“²²³ Text se znovu pozastavuje nad minulostí J. Burdy a poukazuje na jeho spříznění s židovskými obchodníky, s nimiž měl (sloučením) založit svou sázkovou kancelář. Vzhledem k tomu, že v té době docházelo ve Vlajce k rozkolu a některé skupiny od Vlajky odcházely, NČ uvádí: „*Uznáváme, že v hnutí Č.N.S.T. jsou i poctiví lidé, kteří za p. Burdu nemohou. V první řadě jsou to členové i funkcionáři Svatoplukových gard, bývalí moravští fašisté.*“^{224,225}

Na scéně se objevuje další postava, útočící na Vlajku: Jan Pavlík, který patřil k pravidelným přispěvatelům NČ. V intencích předchozího napadání *Vlajky* a pochybování ohledně prodeje v Českých Budějovicích napsal ironický článek. V něm obrací původní útok *Vlajky* naruby a udává, že 100% remitendu má *Vlajka*, nikoli NČ. Navází se do českobudějovického župního vedoucího Vlajky Antonína Čížka²²⁶ a svůj text končí zvoláním: „*Tak, pane veliteli Čížku, kdo s koho!*“²²⁷

Následující týden byl, co se bojů mezi *Vlajkou* a *Nástupem Červenobílých* týká, relativně klidný. Kromě *Vlajky* č. 16 z 21. 1. 1940, kde stojí ve výkladu snu ve *Snáři*: „*Bláznem se stát – [...] budeš poslouchat Londýn a číst Nástupáře a jiné tiskoviny,*“ se ještě objevil psaný vtíp, který se o Zástěrovi vyjadřuje jako o člověku neslušném (Příloha č. 5).

Časté zesměšňování příjmení čelního představitele NČ se objevilo i ve Vlajce č. 20 z 26. 1. 1940 ve sloupku „*Žan Kudla se ptá*“: „*Či nedal Bůh Adamovi motyku a zástěru? Nevyplývá z toho, že motyka patří k zástěře a zástěra že jest výslednicí studu? Jak bychom nazvali zástěru, jež by byla produktem nestydatosti?*“²²⁸

Poslední lednové vydání NČ (č. 4 z 27. 1. 1940) využilo výše zmíněného sloupku „*Žan Kudla se ptá*“ a parafrázovalo jej. Ve stejném znění, v jakém byly uváděny útoky nejen na Zástěru v příslušném sloupku *Vlajky*, byly otištěny denunciace na J. Burdu (Příloha č. 6).²²⁹

²²² vše *Vlajka* 10, 14. 1. 1940, s. 9

²²³ *Nástup Červenobílých* 3, 20. 1. 1940, s. 1

²²⁴ *Nástup Červenobílých* 3, 20. 1. 1940, s. 1 a 2

²²⁵ Některé z osob, které od *Vlajky* odešly, se pak hlásily k Národnímu souručenství, proti kterému *Vlajka* ostře vystupovala. Slova v *Nástupu Červenobílých*, která jsem citovala, de facto tyto osoby hájí a tím zamezují *Vlajce*, aby mohla o těchto osobách mluvit tak, že je nejdříve *Nástup Červenobílých* hanil a pak se za ně postavil.

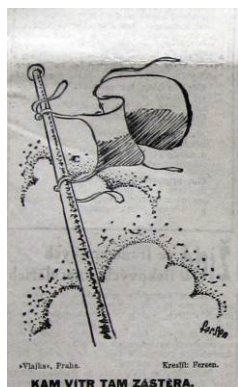
²²⁶ Antonín Čížek byl župním vedoucím jihočeské *Vlajky*. (Nakonečný 2001, s. 128)

²²⁷ *Nástup Červenobílých* 3, 20. 1. 1940, s. 2

²²⁸ *Vlajka* 20, 26. 1. 1940, s. 4

²²⁹ *Nástup Červenobílých* 4, 27. 1. 1940, s. 3

Už další den, 28. 1. 1940, se ozývá *Vlajka*. Tentokrát na stránkách „*Smějeme se na celé kolo*“, kde otiskuje 3 vtipy. V jednom, kresleném, je využito motivu zástěry:

Vlajka č. 22, 28. 1. 1940, s. 9

Další vtip zesměšňuje nízký počet předplatitelů *NČ* (Příloha č. 7). A třetí poznámka mířená na adresu *NČ* se objevila ve *Snáři*: „*Brom přelévati – vezmi si k tomu zástěru nebo věc příbuznou, ať se nepoliješ. Leptá.*“²³⁰

NČ z 3. 2. 1940 uveřejňuje údajný dopis bývalého příslušníka hnutí *Vlajka*: „*Vážená redakce! Byl už nejvyšší čas, aby se někdo našel a odpověděl křiklounské hordě okolo podfukáře Burdy podobným tónem, jako oni stále štvou proti jednotě českého národa. Děláte to skvěle a nacházíte mnoho příznivců mezi samotnými Vlajkaři. Já sám odešel z Vlajky s prof. Vrzalíkem, neboť jsem viděl, že tam zbyli jen polointeligentní kariéristé. Vlasti zdar! K. Maudr, Praha XII.*“²³¹

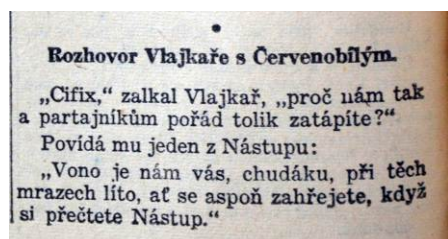
Zásadním však byl článek otištěný na první straně s výzvou „*Co tomu říkáte, Vlajkaři.*“ Následuje červený perex s odhalením údajné spolupráce J. Burdy a „*polského Žida Kozlowského.*“ Článek do detailu popisuje cestu Josefa Burdy do Berlína, kde měl navázat styky s židovskými obchodníky, od nichž „*odkoukal jejich způsoby*“ a jeho následné fungování v Německu. Pravdou je, že Burdovy obchody nebyly úplně průhledné.²³² Této skutečnosti využívali autoři bojových textů v *Nástupu Červenobílých* velmi často a zřejmě se třefovali do citlivého místa, soudě dle reakcí *Vlajky*, resp. samotného Burdy. Útoky, které se týkaly právě Burdy, nebyly nikdy odráženy sarkasmem nebo humorem. Naopak – Burda se vždy obhajoval a snažil se uvádět věci „na pravou míru“. Následoval-li protiútok, tak šlo vždy o útok na jiné slabiny protistrany, jimiž si byli i lidé kolem *Vlajky* jisti.

²³⁰ *Vlajka* 22, 28. 1. 1940, s. 9

²³¹ *Nástup Červenobílých* 5, 3. 2. 1940, s. 3

²³² ABS 302-78-3, l. 181, 182

NČ zmiňoval v článku mnohá židovská jména obchodníků, s nimiž měl Burda spolupracovat. Tím se snažil dokázat, že Burdovo „národovecké smýšlení“ a antisemitismus jsou otázkou poslední doby a dříve tomu tak nebylo. Další důkaz o Burdovi a jeho obchodování s kýmkoli, jen když z toho má užitek, je deklarován: „*Po ukončené éře Sportu a Sposaku zakoupil Burda pomocí zmíněného Žida dr. Lustiga Lepka-film a tak se dle svého úsudku stal filmovým odborníkem.*“²³³ V rubrice *Humor* byl otištěn vtíp:

Nástup Červenobílých 5, 3. 2. 1940, s. 14

Bleskurychlá reakce se objevila hned v nedělní Vlajce: „*Co tomu říkáte, Vlajkaři? Sobotní Nástup Červenobílých (ze dne 3. února 1940), řízený panem dr. Zd. Zástěrou, přinesl pod uvedeným nadpisem hrubé a surové útoky na moji osobu, jakož i nepravdy o mně, které uvádím následně na pravou míru,*“²³⁴ brání se Josef Burda. Útoky na svou osobu označuje jako hrubé a surové. První, co Burda zpochybnil, byla fotografie Burdova židovského spolupracovníka: „*Portrét, který byl uveřejněn ve zmíněném časopise, nepředstavuje Žida Martina Kozłowského, nýbrž Žida mně vůbec neznámého, a je tudíž i tento portrét sprostou mystifikací.*“²³⁵ Burda systematicky pokračuje a vyvrací tvrzení za tvrzením a ke konci své výpovědi dodává: „*Je to starý židovsko-demokratický trik, naházet na politického odpůrce největší množství bláta, neboť jejich zásada jest, že i když se očistí, přece něco na něm zůstane. A tato špína je vrhána z rotaryánské stoky.*“²³⁶ V závěru upozorňuje, že další řešení sporu podstupuje právní cestou.

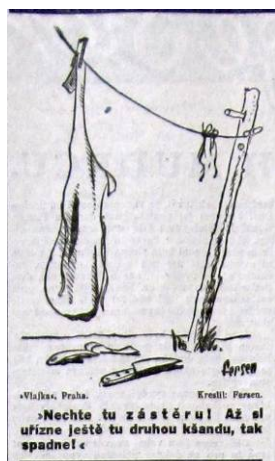
V rubrice *Smějeme se na celé kolo* je otištěn kreslený vtíp od autora podepsovaného „*Fersen*“, v němž je opět využit motiv obrázku zástěry.

²³³ Nástup Červenobílých 5, 3. 2. 1940, s. 1 a 2

²³⁴ Vlajka 28, 4. 2. 1940

²³⁵ Vlajka 28, 4. 2. 40

²³⁶ Vlajka 28, 4. 2. 40

Vlajka 28, 4. 2. 1940, s. 9

Co se dopisů čtenářů týká, zůstávala *Vlajka* v útocích proti *NČ* dosud pozadu. V čísle 30 ze 7. února 1940 se ovšem objevuje v rubrice „*Odpovídáme čtenářům*“ ironická poznámka pisateli dopisu, který *Vlajka* obdržela: „*Co jste nám to, člověče boží, napsal za divné psaní? Je to zajímavé: když někdo napíše dopis pod smyšleným jménem, nebo vůbec anonymní, nemůže si odpustit silná a hrubá slova. [...] Pletete Vlajku s Nástupem Červenobílých, nu krátce, zdá se, že to máte ve své krásné hlavě nějak pomícháno.*“²³⁷

Sobotní *NČ* (z 10. 2. 1940, č. 6) se vrací k poslednímu závažnému incidentu s Burdou. V článku s nadpisem „*Ještě slovo k Vlajkařům*“²³⁸ se bod po bodu vyjadřuje k Burdově obhajobě, kterou shazuje dalšími tvrzeními. „*Pan ředitel Burda by se měl též rozpomenout, jak podporoval národnostní třenice ve svém listě Sport... Ono to přeci asi ale natrvalo nepůjde podle toho, jak vítr fouká, měnit orientaci a zaměňovat jednou kaftan za uniformu gard, ale při tom mít ten kaftan pro všechny případy stále ještě v rezervě,*“²³⁹ pokračuje shazování Burdy.

I na stránkách *Humoru* se objevuje vtip: „*Vlajka na tom vydělá. Nejvýnosnější je tisknout Vlajku. Voni toho natisknou 3500 kusů a 5000 jim toho z prodejen vrátěj jako remitendu.*“²⁴⁰

Vlajka č. 34 z 11. 2. 1940 pokračovala útokem jen ve Snáři: „*Červenobílým zástěrkám se viděti: penězi zahrnut budeš, i když darem rozumu neobdařil tě Bůh. Neboť blahoslavení budiž duchem...*“²⁴¹

²³⁷ *Vlajka* 30, 7. 2. 1940, s. 5

²³⁸ *Nástup Červenobílých* 6, 10. 2. 1940, s. 1

²³⁹ *Nástup Červenobílých* 6, 10. 2. 1940, s. 1 a 2

²⁴⁰ *Nástup Červenobílých* 6, 10. 2. 1940, s. 14

²⁴¹ *Vlajka* 34, 11. 2. 1940, s. 9

K dalšímu napadnutí využila *Vlajka* až úterní vydání (č. 35 z 13. 2. 1940): v linii útoků na konkrétní osoby se soustředila na Matěje Trnku, který vedl v *NČ* rubriku *Zemědělská hlídka*. Mnoha nařčeními je Trnka napadán za své účinkování v Jednotě maloročníků a v této souvislosti se lživým přiznáváním počtu členů, konkrétní útoky jsou doplněny povzdechem nad Trnkovým chováním: „Nyní ovšem se už pranic nedivíme různým těm šuškanám o podplatitelnosti úřednictva nového režimu.“²⁴² *Vlajka* ještě dodává, že je Trnka „důležitou osobností a přispěvatelem v týdeníku, jenž si z průzračných příčin nedává podtitulek listu *Národního souručenství*.“²⁴³ Autorem textu je Emil Šourek (podepsán zkratkou E. Š.).

Sobotní *Vlajka* otiskuje na titulní stránce zprávu o uvalení nucené správy na časopis *NČ*.²⁴⁴ V nepodepsaném článku jsou otištěna tvrzení o řadě tiskových žalob, které vyústily v exekuce, jež měly být uvaleny na časopis. Exekuce byly údajně bezvysledné především proto, že „člověk, figurující jako majitel a vydavatel listu, který jest ve služebním poměru listu, bydlí někde v podnájmu, je chudý jako kostelní myš.“²⁴⁵ V dosavadním tiskovém sporu se tímto tvrzením otevírá další citlivé místo, na které mohlo být dále poukazováno. Jako majitel a vydavatel listu byl doposud uváděn Josef Opluštil, který opravdu majetný nebyl. V té době proto dochází k výměně osoby odpovědného redaktora: „Když postavení Opluštila jako odpovědného redaktora *Nástupu červenobílých* se v důsledku velmi mnoha projednávaných tiskových žalob podaných *Vlajkou* stalo neudržitelným, a já jsem hledal odpovědného redaktora, nabídl se Stýblo k této funkci,“ uvedl Jaroslav Mrkvička v jedné ze svých výpovědí u poválečného Mimořádného lidového soudu.²⁴⁶ Od 17. 2. 1940 je v tiráži uváděn jako majitel a vydavatel JUDr. Jaroslav Mrkvička.²⁴⁷

V sobotu 17. 2. vychází i *NČ* č. 7. V úvodníku se Zdeněk Zástěra okrajově vyjadřuje k současné *Vlajce* a vztahem k původní *NOF*, původní *Vlajce* a jejím členům a také ve *Vlajce* již propíranému *Vrzalíkovi*: „Přišli najednou noví lidé, kteří se brzy ukázali tím kukaččím vejcem, z něhož se vyklubalo ono řvavé ‚novodobé národovectví‘. K tomu všemu, co se tam potom dělo, se nemohl ovšem hlásit ani profesor Mareš ani *Vrzalík*.“²⁴⁸ V článku „Židovské manýry ve *Vlajce*“ je znovu zmínka o *Burdovi*, ale cílem článku je poukázat na

²⁴² *Vlajka* 35, 13. 2. 1940, s. 2

²⁴³ *Vlajka* 35, 13. 2. 1940, s. 2

²⁴⁴ *Vlajka* 39, 17. 2. 1940, s. 1

²⁴⁵ *Vlajka* 39, 17. 2. 1940, s. 1

²⁴⁶ SOA, MLS-Ls 1266/46 (výpověď Jaroslava Mrkvičky ve spise Antonína Jiřího Stýbla)

²⁴⁷ SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 220 (spis J. Mrkvičky), také *Nástup Červenobílých* od č. 7, 17. 2. 1940 a dále

²⁴⁸ *Nástup Červenobílých* 7, 17. 2. 1940, s. 1

neorganizovanost Vlajky, její tříštění a odchody různých členů, kteří ještě donedávna stáli v popředí hnutí.²⁴⁹

V rubrice *Humor* jsou dva kreslené vtipy o Josefu Burdovi, jako autor je podepsán „Zadák“²⁵⁰.

Nástup Červenobílých 7, 17. 2. 1940, s. 14

Pod sérií kreslených vtipů následuje ještě další psaný: „*Tuhle novodobej národovec Sposak odjel za nějakým židovským kšeftem pryč. Za jeho nepřítomnosti mu zloději vykradli byt. Tak mu jeden jeho šetrný známý poslal stručný telegram: Zloději – vrať se!*“²⁵¹

K původnímu útoku *Vlajky* na svou osobu se vyjádřil i Matěj Trnka. Dementuje tvrzení, jimiž se do něj opřela *Vlajka* a zároveň upřesňuje, že „*byl jsem jmenován (do „něčeho“ dle článku Vlajky) do Českomoravského svazu pro úpravu obchodu jatečným dobyt看 a masem jako zemědělec...*“²⁵² Tuto větu cituji kvůli patrnému provázání Trnky s Jaroslavem Mrkvičkou, s nímž se velmi dobře znal již z dob působení ve fašistické straně. Mrkvička, původně vyučený řezník, byl v říjnu 1939 jmenován správním radou téhož svazu, o němž hovoří Trnka.²⁵³ Zároveň se dopustí drobného výpadu směrem ke spolupracovníkovi *Vlajky* Bohuslavu Pohlovi-Baččetínskému: „*To může pisateli článku potvrditi p. Pöhl, kterého jsem se důtklivě dotazoval po arijském původu s ohledem na jeho jméno.*“²⁵⁴

²⁴⁹ Nástup Červenobílých 7, 17. 2. 1940, s. 5

²⁵⁰ K šifře nebo jménu Zadák se mi nepodařilo nic zjistit – jen ve spise J. A. Zapletala v rámci Mimořádného lidového soudu zmiňuje Jaroslav Mrkvička: „... když *Strejc* a *Zadák*, členové *Vlajky* mně podávali informace o poměrech ve *Vlajce*, za něž jsem jim platil.“ (SOA, MLS-Ls 1853/46, l. 138)

²⁵¹ Nástup Červenobílých 7, 17. 2. 1940, s. 10

²⁵² Nástup Červenobílých 7, 17. 2. 1940, s. 10

²⁵³ SOA, MLS-Ls 0104/48 (spis Jaroslava Mrkvičky)

²⁵⁴ Nástup Červenobílých 7, 17. 2. 1940, s. 10

Nedělní *Vlajka* č. 40 z 18. 2. 1940 navazuje dalším útokem. Na 3. straně je otištěn účet z Binkovy tiskárny vystavený na Z. Zástěru na různé tiskoviny (příhlášky a letáky) v celkové výši 693 korun, 20 haléřů. Nástup Červenobilých byl přitom tištěn v Orbisu. Logicky se tak naskytá téma k polemice, za co Binkova tiskárna účet vystavila. *Vlajka* zaútočí na Zástěru dotazem: „*Jak to, že knihtiskárna Binkova posílá účty k proplácení právě Vám?*“²⁵⁵ Dalším dotazem se však spor přenáší ještě dál: „*Jakýpak mejdan budete zas pořádat? Že by snad něco podobného jako křtiny?*“^{256, 257} V rubrice *Smějeme se na celé kolo* je otištěna „*Balada o špinavé zástěře*“ (Příloha č. 8) a vtip pod nadpisem „*Grafolog vám radí*“. Obsahem vtipu je analýza písma Zástěry a usuzování jeho povahy a vlastností: „*Jste výtečný taktik, který dovede jedinečným způsobem prováděti současně politiku vládní i opoziční, národní i protinárodní.*“²⁵⁸ Ve vtipu je ale také zmíněno: „*Radíme vám do budoucnosti: nenechávejte si nikdy gratulovat dříve, dokud nemáte jmenování v kapse.*“²⁵⁹

Úterní *Vlajka* otiskuje článek „*Provinilý žádá svědectví,*“²⁶⁰ pod nímž je podepsán B. Pohl Bačetínský. Reaguje na Trnkův výpad ohledně původu svého jména a vyvrací souvislost s židovskými kořeny. „*Tento ubohý pokus pana Trnky svědčí jen o jeho nižší úrovni, neboť člověk vyšší úrovně by se k něčemu podobnému nesnížil.*“²⁶¹

Poslední únorové číslo *NČ* (z 24. 2. 1940) červeným titulkem avizuje: „*Mystifikace Vlajky uvádíme na pravou míru*“²⁶² Autor nepodepsaného článku tím reaguje na informaci *Vlajky* ohledně uvalení nucené správy. V tomto případě bylo využito třetího zdroje – jiného periodika: „*Velmi zřejmě pány z Vlajky mrzí, že Nedělní list ze dne 18. února t. r. otisknuvší jejich mystifikaci, tuto v Poledním listě ze dne 20. února t. r., přesvědčiv se o skutečném stavu věci v plném rozsahu odvolal.*“²⁶³ Stejně tak je i odvrácena pozornost od postavy Josefa Opluštila a jeho majetkových poměrů s argumentem, že jde o interní záležitost redakce. Vyvráceno je i tvrzení o exekuci. Autor textu dokonce vyvrací i původní informaci *Vlajky* ohledně počtu tiskových žalob. *Vlajka* uvedla, že podala na 30 žalob na *NČ*, v článku je ale

²⁵⁵ *Vlajka* 40, 18. 2. 1940, s. 3

²⁵⁶ *Vlajka* 40, 18. 2. 1940, s. 3

²⁵⁷ Vysvětluji k poznámce s křtinami: V jedné ze zpráv, kterou obdrželo Ministerstvo vnitra v prosinci 1945, je uvedeno: „*Na křtiny své dcery pozval Dr. Brom i gestapáky Dra. Böhme a Stahleckera, kteří však pozvání ze služebních důvodů nemohli vyhověti.*“ (ABS, 300-1-3, l. 199)

²⁵⁸ *Vlajka* 40, 18. 2. 1940, s. 9

²⁵⁹ *Vlajka* 40, 18. 2. 1940, s. 9; zprávu ohledně jmenování uvádím proto, že v několika archivních materiálech je uvedeno, že Zdeňku Zástěrovi bylo přislíbena ministerské křeslo. K dodržení údajného slibu ale nikdy nedošlo. (SOA, MLS-Ls 0104/48, s. 160, výpověď J. Smíchovského, SOA, MLS-Ls 0104/48, s. 61, skutková podstata trestného činu J. Mrkvičky; ABS, 305-410-3, l. 132-136, protokol W. Pfaffa z 10. 11. 1952)

²⁶⁰ *Vlajka* 41, 20. 2. 1940, s. 2

²⁶¹ *Vlajka* 41, 20. 2. 1940, s. 2

²⁶² Nástup Červenobilých 8, 24. 2. 1940, s. 1

²⁶³ Nástup Červenobilých 8, 24. 2. 1940, s. 1

uvedeno, že se řeší pouze 6 žalob. Autor textu poukáže i na to, že se žaloby nevztahují na „fakta námi přinešená,²⁶⁴ ale na vtipy, jimiž se obě periodika častovala.

Pod článkem s názvem „Výmluvný dopis o Vlajce“²⁶⁵ je otištěn text Františka Tománka ze Zlína. Autor se nejdříve vrací k informaci, kterou *Vlajka* uvedla v jednom ze svých předchozích vydání a upřesňuje ji, posléze se ale pouští dále: „Znám vaši metodu, vím, co měl za účel váš článek, byl to vystřelený kalibr, čekali jste, až jak dopadne, zdali vás ti, kdož se cítili článkem dotčeni, budou volat.“²⁶⁶ V pravém dolním okraji stejné stránky je uvedena básnička: „Do šiku k Rysovi!! Vlajkaři jednotí... Ten český pronárod teď s větrem o závod – Však? – Jen kdo prachy máš, můžeš být celý náš.“²⁶⁷ A v levém dolním rohu jsou s poznámkou „Bývalé židovské spolupracovnice řed. Vlajky“²⁶⁸ otištěny 2 fotografie:

Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 3²⁶⁹

Koncem února probíhala Matějská pout', čehož bylo využito v rubrice *Humor*. Obrázek autora s podpisem „Zadák“ znázorňuje scénu z pouti a na lodičkové houpačce je zobrazen Josef Burda. Houpačka je nadepsána „Sposak“ a stejný nápis je i na balónku v pozadí.²⁷⁰ Další psaný vtíp opět útočí na Burdu: „U sv. Matěje v jedné boudě, kterou postavil Sluneční diktátor, bude vystupovat největší varietní umělec Velkej Sposak. Umí tancovat mezi vejci, otáčet se na čtyřáku a měnit barvy jako chameleon.“²⁷¹ Sarkastickou poznámkou je útočeno i na Rysa: „Povídá sluneční diktátor: „Já jsem jako novinář velmi

²⁶⁴ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 2

²⁶⁵ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 3

²⁶⁶ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 3

²⁶⁷ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 3

²⁶⁸ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 3

²⁶⁹ Srovnej s fotografií otištěnou v Nástupu Červenobílých 31 z 3. 8. 1940, s. 6 (Příloha č. 19)

²⁷⁰ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 16

²⁷¹ Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 16

oblíben. ‘ *„Dyť si poslední dobou nic nenapsal,“* povídají překvapení Vlajkaři. Na to sluneční diktátor: *„No právě proto!“*²⁷²

V únoru a březnu Vlajka útoky NČ příliš neodrážela a nevracela. Jedině ve Vlajce č. 46 z 25. 2. 1940 se vyjadřuje k L. Bromovi a Z. Zástěrovi: *„Levé kliky se tlačí do nových sedel. V českém filmu má být zaveden pořádek. [...] A co se neděje? Páni Zástěra, Brom, [...] se scházejí potajmu na poradách a rokují o ustavení a hlavně obsazení české Filmové akademie.“*²⁷³

V dalším čísle NČ (č. 9 z 2. 3. 1940) je uveden pod tučným červeným nadpisem na titulní stránce *„Vlajkařský teror“* obsáhlý a podrobný popis incidentu v kině Svět. Mělo tam dojít k udeření *„pí F.“* členem Vlajky Václavem Projsou. Útočník se měl vydávat za policejního úředníka, ale prokázal se pouze legitimací ČNST²⁷⁴ a byl proto následně zadržen. Text poukazuje na praktiky vlajkařů a shazuje je: *„Při každé přednášce mají plnou pusou loyality českého národa k Říši a na druhé straně páší podvody vydáváním se za policejní úředníky. Je to sprostá drzost, která musí být potrestána pro výstrahu.“*²⁷⁵

Pod dalším červeným nadpisem *„Vlajkař podařeným majitelem a vydavatelem listu“* je útočeno na funkcionáře Vlajky Františka Kolandu, který má dle textu krýt židovského majitele časopisu *„Šicí stroj a jízdní kolo“*.²⁷⁶

NČ denuncioval nejen vlajkaře, ale i další osoby a firmy. Na jaře 1940 začínají evidentně dopadat na časopis prohrané soudní spory a tím i povinnost otiskovat omluvy a prohlášení. První takové, které se v časopise objevilo, bylo prohlášení k článku z NČ z 9. 12. 1939 *„Bílý Žid arisuje“*. Prohlášení vyvrací vše, co bylo v článku uvedeno a brání se tím, že obsah článku spočíval na nesprávných informacích.²⁷⁷ Vlajkařům jsou v tomto vydání adresovány i 4 otištěné básně bez podpisu (Příloha č. 9). Na předposlední straně, v rubrice *Humor*, se objevuje psaný i kreslený vtíp: *„Povídá jeden Vlajkař: „Cifix, tak zase máme vostudu s tím naším Velkým Sposakem. Je toho plnej Nástup.“ Konejší ho sluneční diktátor: „Tomu se přece neříká ostuda, nýbrž levná inserce pro Sposak.“*²⁷⁸

²⁷² Nástup Červenobílých 8, 24. 2. 1940, s. 16

²⁷³ ABS, 300-1-3, l. 154, přepis článku z Vlajky č. 46 z 25. 2. 1940

²⁷⁴ ČNST = Český národně socialistický tábor

²⁷⁵ Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 1

²⁷⁶ Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 1

²⁷⁷ Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 4

²⁷⁸ Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 14

Na závěr je otištěn ještě jeden kreslený vtíp:

Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 14

Vlajka zatím stále mlčela, ale další číslo *NČ* (č. 10, 9. 3. 1940) je naopak plné útoků na *Vlajku* a *vľajkaře*. Titulní stránka obsahuje několik textů. Jeden z nich útočí na *Vlajku* přímo: „*Rozvrat ve Vlajce pokračuje*,“²⁷⁹ uvádí červený nadpis. V textu je popsáno, jak z původního ČNST²⁸⁰, který měl spojit všechny radikální pravicové frakce, postupně jednotlivé skupiny odcházely nebo byly vylučovány. Za viníka označují Josefa Burdu, jehož charakterizují jako člověka, který byl „vytvořen“ barnumskou reklamou.²⁸¹ Text je zakončen dalším z často opakovaných výroků: „*A tito lidé by chtěli sjednotit národ a udělat v něm pořádek?*“²⁸²

O atentátu spáchaném na redakci *NČ* ve Fochově ulici je psáno v nepodepsaném článku „*Zločinný útok na naši administraci*“ a kromě popisu, co se stalo, je v textu poukázáno i na to, že nejde o první útok. Jednalo se už o třetí útok na redakci časopisu. Předchozí cíle obou útoků označili jako loupežné a útočníkům mělo jít především o kartotéku členů. V textu je však vyslovena domněnka: „*Před několika týdny oznámila Vlajka, že z jejich řad odešel náhle navždy jeden z jejich nejoddanějších stoupců. Naskýtá se otázka, zda kyselina, kterou byl spáchán na naši administraci zmíněný teroristický čin, nepochází právě z jeho pozůstalosti.*“²⁸³

²⁷⁹ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 1 a 2

²⁸⁰ ČNST = Český národně socialistický tábor - *Vlajka*

²⁸¹ barnumská reklama: označení vtíravé, bombastické, dryáčnické, nezřízené či nadnesené reklamy, neodpovídající skutečné hodnotě zboží či nabízených služeb; v přeneseném smyslu i nepravdivá, klamavá reklama (Osvaldová, Halada a kol. Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace)

²⁸² Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 1 a 2

²⁸³ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 1

V rovině osobních útoků se terčem *NČ* stal redaktor *Vlajky* Mohammed A. Brikcius.²⁸⁴ „*Tajemný Hadži Mohamed ben Abdullah Briksino, redaktor Vlajky,*“²⁸⁵ zesměšňuje jeho jméno nadpis článku. Text zmiňuje, že je Brikcius muslimského vyznání a do *Vlajky* přispívá pod šifrou Asker. Jako důvod k zaměření se na Brikcia je uvedeno jeho dosavadní působení a Brikcius je nařčen z toho, že vybíral dlouhá léta peníze na stavbu mešity, která stále nestojí.²⁸⁶ Text slibuje, že další zprávy o M. A. Brikciovi přinese v některém z příštích čísel.

Na další straně se v útocích pokračuje: „*Vlajka opakuje svoje mystifikace.*“²⁸⁷ Nepodepsaný článek se vrací k výměně názorů mezi oběma periodiky ohledně uvalení nucené správy na *NČ*. Znovu vyvrací tvrzení, která byla ve *Vlajce* otištěna. Že nežádají po *Vlajce* tiskovou opravu, argumentují již zahájeným soudním řízením.²⁸⁸

Bývalí členové NOF ze Zlínska Fr. Tománek, Fr. Ševčík a Bl. Hvozdenký jsou podepsáni pod apelem „*České veřejnosti na Zlínsku.*“²⁸⁹ Jde o obranu Tománka, na kterého měla útočit *Vlajka* pomluvami, že dotyčný „prodal fašismus“ a tudíž se Tománek spojil s dalšími členy výboru bývalé NOF a vystupuje zmíněným prohlášením. Tománek se doznává k loajalitě k Národnímu souručenství a varuje před J. Pagáčem, vedoucím ČNST na Zlínsku.²⁹⁰

U textu, který jsem výše popsala, je otištěno prohlášení, které reaguje na jeden z útočných textů ve *Vlajce* mířený proti Zástěrovi. Kromě jiného je v textu uvedeno, že Zástěra podává na *Vlajku* již 10. žalobu a „*v tomto počtu nejsou ovšem zahrnuty další žaloby jeho spolupracovníků a listu samého.*“²⁹¹

Expresivní nadpis „*Už i pornografie na záchranu Vlajkařů*“ útočí na dalšího spolupracovníka *Vlajky*, dr. Otakara Nováčka. Ten byl uveden jako jeden z řečníků na srazu brněnské *Vlajky*. Článek nadneseně a ironicky hodnotí Nováčka a vzpomíná na jeho minulost, kdy „*proslul také jako spisovatel a nakladatel, ovšem s výsledky, jimiž se musely zabývat příslušné soudy a policejní orgány.*“ Jím vydané knihy byly totiž vyhodnoceny jako pornografické, na čemž se točí zbytek textu. Vyhodnocení Nováčkova působení je shrnuto

²⁸⁴ M. A. Brikcius – od roku 1936 člen *Vlajky*, v letech 1940-1942 šéfredaktor listu *Vlajka* (Nakonečný 2001, s. 304); VI. jménem Alois Bohdan, cestovatel, spisovatel a novinář. Vydavatel časopisu Hlas muslimské náboženské obce, tiskového orgánu československé muslimské komunity. Znalec Blízkého východu a muslimského světa. (Končelík, Köpplová, Kryšpínová, s. 394)

²⁸⁵ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 1

²⁸⁶ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 1

²⁸⁷ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 2

²⁸⁸ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 2

²⁸⁹ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 2

²⁹⁰ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 2

²⁹¹ Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 2

větou: „Zařazení do pornografie k dalším symbolům vlajkařů je opravdu velkým revolučním činem.“²⁹²

Z hlediska počtu útoků na jedno vydání časopisu bylo toto číslo snad nejobsáhlejší. Posledním útokem jsou tři psané vtipy, které se otírají o Josefa Burdu (Příloha č. 10).

Nedělní Vlajka (č. 57, 10. 3. 1940) kontruje jediným článkem „Zbožná přání rozvratu ve hnutí ČNST“. Vyvrací tím článek z *NČ* ohledně rozvratu ve Vlajce a vysvětlují: „Pobláznili několik senilních dědečků z Národní arijské kulturní jednoty²⁹³ a domnívali se, že se těmto podaří udělat palácovou revoluci.“ Vlajka v článku ještě zdůrazní, že budoucnost je především v mladých lidech a Nástupu Červenobílých sdělí: „Už předem vám přejeme radost ze života²⁹⁴ a dobrý vítr do zástěry.“²⁹⁵

Následující týden vychází další číslo *NČ* (č. 11, 16. 3. 1940). Na titulní straně se pokračuje v útoku na *Vlajku*, tentokrát na čáslavskou skupinu: „Vyděračství čáslavských vlajkařů.“²⁹⁶ V textu je uvedeno, že čáslavští vlajkaři pod záminkou pomoci některým občanům vymámili z nich podpisy na prázdné papíry, kam později doplnili přihlášku do Vlajky. Pomoc měla spočívat v tom, že za úplatek slibovali vyjednání ponechání koní jejich majitelům. Jestli koně odvedeni byli, není z textu patrné. Je zde však uveden výčet peněz, které jim občané poskytli.²⁹⁷

Profesor Vrzalík, který už v tiskové kampani figuroval dříve na straně *NČ*, se vyjadřuje k dění článkem „Co soudí spoluzakladatel *N. H. Vlajka* prof. Vrzalík o nynější *Rysově a Burdově Vlajce*.“ Obsah textu je v podstatě obdobný, jaký už uvedl dříve: distancování od současné Vlajky (tiskoviny i hnutí), poukazování na skutečnost, že osoby, které nyní ve Vlajce figurují, původní *Vlajku* nezakládali a ani ideově s ní nemají nic společného. Vrzalík soudí, že „deník *Vlajka* v dnešní své podobě představuje pokus, jenž má rozbití české národní společnosti, representované stát. prezidentem dr. Háchou.“ Opře se i

²⁹² vše *Nástup Červenobílých* 10, 9. 3. 1940, s. 4

²⁹³ Národní arijská kulturní jednota (NAKJ) – vznikla 24. 5. 1939 a byla uznávána pouze jako kulturní instituce (nikoli jako fašistická organizace, o což usiloval K. H. Frank). Byla zaměřena silně antisemitsky. Na podzim 1939 se spojila s *Vlajkou*, ale v době, z níž je citovaný článek, se opět oddělila. (Pasák 1999, s. 289-291)

²⁹⁴ slovy „radost ze života“ autor textu narážel na organizaci *Radost ze života*, která byla podřízena Národnímu souručenství a měla se starat o volný čas pracujících. (Padevět, s. 142) Organizace se zabývala i pořádáním rekreačních pobytů apod. a vyhlásila např. akci „Každý Čech jednou v Praze“, kterou právě parafrázoval nadpis článku. (Pasák 1998, s. 101)

²⁹⁵ *Vlajka* 57, 10. 3. 1940, s. 11

²⁹⁶ *Nástup Červenobílých* 11, 16. 3. 1940, s. 1

²⁹⁷ Vše *Nástup Červenobílých* 11, 16. 3. 1940, s. 1 a 2

do partajnictví, problému často zmiňovanému a odsuzovanému, a označí Vlajku za „*stoku, do které stéká špína z pravého i levého břehu bývalého českého politického partajnictví.*“²⁹⁸

V rubrice *Dělničtí dopisovatelé* je otištěn dopis podepsaný „Alkr“, který se do Vlajky opírá a označuje její tvrzení za mystifikace. Navazuje tím na dříve uvedený a NČ pak několikrát zmíněný text *Vlajky* o uvalení nucené správy.

Na 14. stránce jsou uvedeny další psané vtipy a jeden kreslený (Příloha č. 11). Jeden z psaných vtipů reaguje na dříve otištěný vtip *Vlajky* na téma grafologa a otírá se o charakter Josefa Burdy.

„*Lží a pomluvou proti nám,*“ sděluje titulěk *Vlajky* č. 64 z úterý 19. 3. 1940. Prudká reakce na článek z NČ ohledně vyděračství čáslavských vlajkařů naprosto popírá vše, co bylo v článku uvedeno. Autora článku označují za lháře a kategoricky popírají podvodné získávání členů formou podpisu čistého papíru, na něž je pak doplněna přihláška do hnutí ČNST. Útok, který zapříčinil tuto reakci, vysvětlují: „*Všem je dobře známo, jak proti nám v celém Protektorátě pracuje židovsko-benešovská šuška.*“ Text je zakončen: „*Hanebný útok Nástupu je pro nás jen pobídkou k dalšímu neúprosnému boji proti hyenám a nepřátelům všech poctivých vlasteneckých Čechů.*“²⁹⁹

Osobní útoky na Vlajku pokračovaly ve 12. čísle NČ (23. 3. 1940). Novou postavou tiskové kampaně se stal Jan Čermák, další z předních postav *Vlajky*. „*Novodobý národovec Jan Čermák provádí prakticky ‚sociální a protizidovský‘ program,*“ hlásá nadpis článku. Obsahem je výpověď Čermákova zaměstnance J. Hurdy, který si stěžuje, čím vším mu měl jeho zaměstnavatel uškodit. Sděluje, že nesměl prozradit o dalších spolupracovnících, že mají židovský původ. Od Čermáka dostal výpověď ve chvíli, kdy Hurdově družce dělal nemravné návrhy „*Žid Hufnágel*“ a ta to svému druhovi řekla. Čermák mu údajně dluží několik tisíc, za což ho bude žalován. Vzpomíná také na incident při jedné z Rysových přednášek, kdy Hurda „*při výkonu pořadatelské služby před předsednickou tribunou omdlel hladu.*“³⁰⁰

Na druhé stránce NČ je otištěna i obhajoba jistého p. Smolíka, který si stěžuje na nepravdivou denunciaci *Vlajky*. Smolík byl ve *Vlajce* napaden a osočen z dojíždění za šuškaďou z Prosečnice do Prahy, což vyvrací a hájí se, že do Prahy jezdí za nemocnou manželkou.³⁰¹

²⁹⁸ Vše Nástup Červenobílých 11, 16. 3. 1940, s. 1

²⁹⁹ Vlajka 64, 19. 3. 1940, s. 2

³⁰⁰ Nástup Červenobílých 12, 23. 3. 1940, s. 1 a 2

³⁰¹ Nástup Červenobílých 12, 23. 3. 1940, s. 2

Čáslavská Vlajka je napadána dalším článkem: „*Vyděračství čáslavských Vlajkařů. Místo výpovědi na náš pravdivý článek sdělujeme další podrobnosti a doufáme, že si veřejnost učiní sama úsudek o pravdomluvnosti čáslavských sponzorů.*“³⁰² Jak je z nadpisu a perexu patrné, je zde vyvracena obrana Vlajky a postupně napadáni a shazování čáslavští Vlajkaři.

Vlajka dále mlčela a další vydání *NČ* (č. 13, 30. 3. 1940) se pustilo do dalších útoků. Reaguje na obranu Vlajky: „Rozvrat ve Vlajce pokračuje. Článek pod tímto názvem v *N. Č.* dne 9. března 1940, jak se zdá, ťal do živého a vystihl správně poměry uvnitř hnutí.“³⁰³ Text se zaměřuje především na intenzivní reakci Vlajky a tím si dokazuje, že původní text byl pravdivý a následná reakce Vlajky byla jen pouhá zastírací obrana. Znovu je zde zmíněna rozdílnost mezi tím, co Vlajka píše, a tím, kdo za Vlajkou stojí. Reakce Vlajky vnímá jen jako pomstu a dodává: „Pomsta není ještě čin pro národ.“³⁰⁴

Ve stejném smyslu hovoří i článek „*Čáslavští Vlajkaři pokračují.*“ Ten se znovu vrací k oboustranně zmiňované a z obou stran nahlížené aféře kolem čáslavské Vlajky a vysvětluje bouřlivou reakci *Vlajky* jen jako potvrzení správnosti svých tvrzení „*v důsledku našich odhalení.*“³⁰⁵

Článek s názvem „*Hlídač potrestán, že udal zloděje*“ upřesňuje původní článek ve *Vlajce* s tímž nadpisem. Vyvrací pravdivost původního článku a přichází se zjištěním, že popisovaný případ se udál dříve. *NČ* v časových nepřesnostech sdělení vidí jen zájem Vlajky vzbudit domněnku aktuality: „*Tak vypadá pohotové zpravodajství Vlajky, která z nedostatku jiného materiálu vyrobila ze staříčkého případu senační aktualitu.*“³⁰⁶

Posledním výpadem tohoto vydání je vtip: „Jaký je rozdíl mezi anděly a některými pány z Vlajky? Zásadní rozdíl. Neboť praví Písmo: Andělé jsou pouzí duchové a těla nemají. Někteří pánové z Vlajky zase mají tělo, ale nemají ducha.“³⁰⁷

Vlajka se po delší odmlce ozvala už další den, v neděli 31. 3. 1940. V čísle 74 v rubrice *Smějeme se na celé kolo* ironicky zmiňuje: „br. Ing. Dr. Zástěra se rozhodl svůj nezávislý a nikým financovaný časopis dát plně do služeb hnutí ČNST, při čemž prohlásil novinářům z Vlajky, že svým krokem sleduje očistnou akci v životě politickém.“³⁰⁸

Dubnový *NČ* (č. 14, 6. 4. 1940) pokračuje: „*Jak si dělá vedení t. zv. ČNST ze svého členstva kašpary.*“ Jde o další z mnoha osobních útoků a tentokrát se vrací do doby, kdy byli

³⁰² Nástup Červenobílých 12, 23. 3. 1940, s. 5

³⁰³ Nástup Červenobílých 13, 30. 3. 1940, s. 4

³⁰⁴ Nástup Červenobílých 13, 30. 3. 1940, s. 4

³⁰⁵ Nástup Červenobílých 13, 30. 3. 1940, s. 5

³⁰⁶ Nástup Červenobílých 13, 30. 3. 1940, s. 12

³⁰⁷ Nástup Červenobílých 13, 30. 3. 1940, s. 18

³⁰⁸ Vlajka 74, 31. 3. 1940, s. 10

do výboru Národního souručenství přijati někteří vlajkaři. Po následném Rysově odvolání vlajkařů z výboru Národního souručenství, dle slov NČ, uposlechl mezi jinými Čestmír Vetchý. V textu je zdůrazněno, že Vetchý sice odstoupil, ale nepřestal využívat výhod, které mu členství umožňovalo (členské diety, volná jízdenka). Vlajka je vyzvána k reakci: „*Jsme jen zvědaví, jak si s tímto případem budou ve vedení v t. zv. ČNST vědět rady, a co tomu řekne řadové členstvo.*“³⁰⁹

„*Úspěch v Pardubicích a jak to vlastně bylo*“ se snaží uvést článek na pravou míru informace ohledně Rysovy pardubické přednášky a shodit tak *Vlajkou* hlásaný úspěch. Je zmíněna reklamní kampaň, které byl ve *Vlajce* věnovaný prostor, a text sděluje, že se přednášky účastnilo pouze 45-200 „zvědavců“.³¹⁰

Na titulní stránce je otištěna první tisková omluva *Vlajce*. Z toho je patrné, že vzájemné výhrůžky soudy nebyly jen plané řeči. Od jara 1940 se tiskové opravy a omluvy staly nedílnou součástí obou listů, stejně jako až doposud vzájemné napadání a shazování obou znesvářených táborů.

Tisková omluva, kterou zmiňuji, se týkala nedávno otištěného článku, který útočil na Jaroslava Čermáka skrze jeho zaměstnance. Vše, co bylo J. Hurdou uvedeno, je v omluvě vyvráceno – jediné, co bylo potvrzeno jako pravdivé, byly skutečnosti ohledně omdlení dotyčného a ohledně dlužných peněz, za něž Hurda Čermáka žaloval (s dodatkem, že soud prohrál a naopak on musí zaplatit Čermákovi dlužnou částku necelých 100 K).³¹¹

Provoláním „*Zlínské veřejnosti!*“ se ke slovu dostává znovu František Tománek, který už psal o *Vlajce* na Zlínsku. Brání se nařčení *Vlajky* z donášení, obhájuje sebe jako fašistu. Zároveň dodává: „*Páni vlajkaři nyní změnili svou špinavou taktiku a napadají nevinné, obviňují sprostým způsobem ve svém tisku firmu Baťa, že prý mi dala na můj boj proti Vlajce peníze.*“³¹²

V rubrice Humor je otištěna hádanka: „*Proč se staří partajníci a někteří páni z Vlajky dycky strašně těšejí na zatemnění Prahy. - ??- Voni se vodjakživa bojejí světla.*“³¹³

³⁰⁹ Nástup Červenobílých 14, 6. 4. 1940, s. 1 a 2

³¹⁰ Nástup Červenobílých 14, 6. 4. 1940, s. 1

³¹¹ Nástup Červenobílých 14, 6. 4. 1940, s. 1 a 2

³¹² Nástup Červenobílých 14, 6. 4. 1940, s. 5; Úmyslně cituji informaci k firmě Baťa. Inzeráty na obuv Baťa se vyskytovaly často v kterémkoli periodiku, ale Mrkvička před Mimořádným lidovým soudem v souvislosti s vydáváním Nástupu Červenobílých uvedl: „*Podotýkám, že vedle prostředků poskytovaných Eliášem, a Havelkou byl Nástup ještě financován fondem výboru N. S. a Hlavníčkou, gen. řed. Baťových záv., který mi výslovně několikrát zdůraznil, že jedná se souhlasem mladého Tomáše Bati.*“ (SOA, MLS-Ls 0104/48, spis Jaroslava Mrkvičky)

³¹³ Nástup Červenobílých 14, 6. 4. 1940, s. 14

Pošta z měst obviní vlajkaře i z odcizení návěstní tabulky Národního souručenství (o odcizení tabulek bylo psáno). „*Nyní se dozvídáme, že pachateli byli Vlajkaři,*“³¹⁴ a následuje uvedení plných jmen a povolání pachatelů.

Na poslední stránce, hned pod inzerátem na knihu Josefa Opluštila *Pašování lidí do ráje*, je otištěna krátká parodie s názvem „*Jak si v Čáslavi tři Vlajkaři rozdělovali ministerstva.*“ Text je stylizován jako divadelní hra a zesměšňuje již dříve zmíněné členy Vlajky v Čáslavi.³¹⁵

Vlajka opět více méně mlčela.³¹⁶ Další vydání *NČ* (č. 15, 13. 4. 1940) napadá dříve otištěný (nikoli však útočící na *Nástup Červenobílých*) článek *Vlajky* ohledně jejich příjmů článkem nadepsaným „*Vlajka – s křížkem po funuse atd.*“ J. Burda v onom článku ve *Vlajce* prohlásil, že nemají žádných příjmů z německých úředních míst, od protektorátní vlády a jiných úřadů s ní spojených, od Národního souručenství apod.³¹⁷ Tímto nechtěně vytvořil prostor pro další spekulace *NČ*: „*Nejsme z těch, kteří hned každému šacují kapsy, ale tak se nám zdá, že pan ředitel nečtl poslední úvodník p. Ryse-Rozsévače, který sám v něm konstatuje, že jejich sběrná akce na tiskový fond vynesla konečně již prvních 100.000 korun.*“³¹⁸ Text v *NČ* reaguje i na občasně útoky uvedené ve sloupku *Žan Kudla se ptá*. Stejně tak je znovu opakováno tvrzení, že mlčením *Vlajky* je jen dokazována pravdivost informací, které přináší *NČ* o členech Vlajky a jejich chování.³¹⁹

Již v předchozím čísle otevřel *NČ* další téma, na které mohl útočit: na veřejné přednášky a schůze Vlajky. V čísle 14 zpochybnil úspěch přednášky v Pardubicích, v čísle 15 avizuje další zprávu nadpisem: „*Úspěch ve Slaném a jak to vlastně dopadlo.*“ Jde částečně o reprodukování zprávy z *Vlajky*, která hodnotila účast jako slušnou. Ironicky pak *NČ* kontruje: „*Doporučujeme, aby pisatel zpráv ve Vlajce dostal mimořádnou prémii pro svoji vzácnou otevřenost, z níž možno dobře posouditi, jak velkou návštěvu pokládají „novodobí národovci“ za slušnou.*“ Účast na schůzi měla činit 19 osob.³²⁰

Na třetí straně se *NČ* vrací k parafrázi vlajkařského sloupku *Žan Kudla se ptá*. Pod nadpisem „*Otevřený list novodobému kasaři Žánu Kudlovi*“ jsou stejnou formou, jak bylo u

³¹⁴ *Nástup Červenobílých* 14, 6. 4. 1940, s. 15

³¹⁵ *Nástup Červenobílých* 14, 6. 4. 1940, s. 16

³¹⁶ V sloupku *Žan Kudla se ptá* je několikrát uveden komentář namířený proti Zástěrovi nebo *Nástupu Červenobílých*, ale žádný obsáhlejší text nebo konkrétní útok uveden není.

³¹⁷ *Vlajka* 82, 10. 4. 1940, s. 1

³¹⁸ Již dříve jsem uvedla, že se Vlajka potýkala s velkými finančními problémy. Z toho důvodu vypsal sbírku na tiskový fond Vlajky. Téměř v každém vydání formou inzerátů žádala o finanční příspěvky čtenářů.

³¹⁹ *Nástup Červenobílých* 15, 13. 4. 1940, s. 1

³²⁰ *Nástup Červenobílých* 15, 13. 4. 1940, s. 1

originálního sloupku ve *Vlajce*, uváděny po bodech útoky na činnost Vlajky, nesourodost jejich tvrzení a rozpor se skutečností, vztahu se „židovskými společníky a milenkami“ apod.³²¹ (Příloha č. 12)

„*Nejryzejší národovci se představují*“ je název článku, v němž je jen přepis dopisu ČNST. Účelem má být shazování jazykové úrovně autorů korespondence ČNST a znalosti českého jazyka, konkrétně Aloise Zyk, který byl pod danou korespondencí podepsán.³²²

Podobným způsobem špiní vlajkaře další článek „*Novodobí národovci při práci*“, v němž je stručně popsán útok na redaktora Píšu z Čáslavi a otištěna lékařská zpráva z následného vyšetření zmíněného. Jako útočníci jsou označeni „*2 pachatelé, kteří byli oblečeni v černé pláště*.“^{323, 324}

Na 14. stránce je otištěn vtíp zesměšňující postavu Žana Kudly.³²⁵ (Příloha č. 13) Následující stránka obsahuje rubriku *Pošta z našich měst*. Čáslavsku je zde věnován docela velký prostor. Jeden z příspěvků, podepsaný zkratkou „-ras“, podává zprávu s názvem „*Z domácnosti čáslavských sposakovců*.“ Ve zprávě líčí okolnosti odjezdu čáslavských vlajkařů na schůzi Rysa do Pardubic a jmenovitě se navází do jednotlivých osob.³²⁶ Příspěvek ze Zlína apeluje na redaktora *Vlajky* Železného a jeho článek z *Vlajky* ohledně reorganizace průmyslového a technického školství. Kromě náznaku, že Železný nerozumí situaci na Zlínsku obecně, se autor apelu staví za firmu Baťa: „*Nevím však, jak si vlastně představujete reorg. našich nižších a vyšších průmyslovek, když nesouhlasíte se školstvím fy Baťa ve Zlíně, které jest dnes jedno z nejlepších u nás*.“³²⁷

Nedělní *Vlajka* otiskla psaný vtíp o červenobílých koťátkách (Příloha č. 14) a obranu Josefa Burdy ohledně útoků *NČ* na jeho pochybnou minulost formou výpisu z trestního rejstříku (Příloha č. 15), jinak ale více neútočila.³²⁸

V dalším týdnu *Vlajka* vůbec nevyšla (16. 4. – 19. 4. 1940). V čísle 87 ze soboty 20. 4. 1940 uvádí vysvětlení: „Proč *Vlajka* nevyšla. Říkáme to přímo a otevřeně: neměli jsme, podobně jako loni na podzim, finančních prostředků.“^{329, 330}

³²¹ Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 3

³²² Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 3

³²³ Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 5

³²⁴ Václav Píša byl výhradním dopisovatelem Nástupu Červenobílých z Čáslavi. Zpracovával příspěvky dalších dopisovatelů z tohoto kraje a dojížděl pravidelně do Prahy. Měl si několikrát Mrkvičkovi i Zástěrovi na vlajkaře stěžovat. (SOA, MLS-Ls 1266/46, s. 32; spis J. A. Stýbla)

³²⁵ Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 14

³²⁶ Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 15

³²⁷ Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 16

³²⁸ *Vlajka* 86, 14. 4. 1940, s. 10

³²⁹ *Vlajka* 87, 20. 4. 1940, s. 3

V sobotu 20. 4. 1940 vyšel i *NČ* č. 16. Tím, že oba listy vyšly ve stejný den, je v *NČ* vlastně předčasně otištěno prohlášení: „*Jelikož Vlajka přestala vycházet, zastavujeme proti ní svou tiskovou kampaň. Nenapadáme nikdy toho, kdo se nemůže bránit.*“³³¹ I přes prohlášení se však v tomto vydání ještě pár útoků proti *Vlajce* objevilo. Jedním z nich je text pod názvem „*Páně Rysovo přiznání,*“ v němž se autor podepsaný „*Dr. Vl. T.*“³³² ostře naváží do jiného článku ve *Vlajce*, který označuje za lživý a neslušný. Smyslem se však zdá poukázání: „*Je tudíž vidět, že pan Rys svůj „boj“ proti benešovcům, marxistům a konjunkturálním lidem sice hlásá, ale vážně nemíní.*“³³³

Dalším útokem je parafrázovaný sloupek z *Vlajky* *Žan Kudla se ptá*. (Příloha č. 16) Ze Zlína se po dlouhé době ozval již výše zmíněný Blahoslav Hvozdenký v *Poště z našich měst*. Reaguje na přednášku Rysa ve Zlíně, poukazuje na nízkou účast (182 občanů) a otevřeně útočí na *Vlajku*: „*ve Zlíně to nevyhrajete!*“³³⁴ Dalším dopisem ze Zlínska se ozývá František Tománek, který poukazuje na jiný článek ve *Vlajce*. V tom si měl nějaký *vlajkař* stěžovat na teror a násilí předválečného režimu. Tománek stížnost shazuje a vzpomíná na zmíněnou dobu: „*Včera jste byli tam, na co dnes nadáváte, v řadách benešovských partají. [...] My staří národovci vás neznáme, že byste přiložili kdy v té době ruku pro práci národní fašistické myšlenky, nedělejte se mučedníky, když jste jimi nebyli.*“³³⁵

Nedělní *Vlajka*, s ohledem na obnovené vycházení, pokračovala v dalším boji. Ve Snáři pod Smějeme se na celé kolo uvádí: „*Chlupy na nás nalézati – je beznadějnou činností a důvodem k existenci nástupářských tiskovin*“ a „*Chrup – si na nás vyláme, kdo nastoupí se smetákem v ruce a opásán zástěrou proti našim šikům.*“³³⁶

³³⁰ Ve stejném vydání se objevuje i článek „*Židé v našich časopisech*“ podepsaný šifrou Tiberius. Tuto šifru ale používal Josef Opluštil, který působil v *Nástupu Červenobílých*. Souvislost lze nalézt ve výpovědi Adolfa Jana Zapletala, inzertního akvizitéra *Nástupu Červenobílých*, který uvedl: „*Opluštil [...] byl důvěrným přítelem, právě tak jako Stýblo redaktora Vlajky Rysa, kterému v době vycházení Nástupu červenobílých dodávali různé zprávy. Jestli psali články přímo do Vlajky nevím, ale myslím že ano.*“ (SOA, MLS-Ls 1266/46, spis Jiřího Stýbla, výpověď A. J. Zapletala, s. 23 a 24)

³³¹ *Nástup Červenobílých* 16, 20. 4. 1940, s. 5

³³² Jde o dr. Vladimíra Teyrovského, jednoho z prvních významných činitelů prvorepublikové *Vlajky* v Brně. 14. 4. 1940 totiž bylo učiněno v Brně svolání proti Rysově *Vlajce*, kterou otiskla Národní výzva. Pod svoláním byl mj. podepsán i Teyrovský. (Nakonečný 2001, s. 138-139)

³³³ *Nástup Červenobílých* 16, 20. 4. 1940, s. 3

³³⁴ *Nástup Červenobílých* 16, 20. 4. 1940, s. 16

³³⁵ *Nástup Červenobílých* 16, 20. 4. 1940, s. 16

³³⁶ *Vlajka* 88, 21. 4. 1940, s. 10

Vedle tohoto je ještě otištěn kreslený vtíp, který opět využívá motivu zástěry:

Vlajka 88, 21. 4. 1940, s. 10

Úterní *Vlajka* č. 89 (23. 4. 1940) útočí na Zástěru sloupkem *Žan Kudla se ptá*. V něm je vyvráceno „kasařství“ na straně členů Vlajky a je z něj naopak nařčen Zástěra.³³⁷

Vlajka č. 90 (24. 4. 1940) se o Zástěru znovu otre sloupkem *Žan Kudla se ptá*. Nedokážu vysvětlit, kam bylo poznámkami mířeno. Zmínka je zde o vyloupení pokladny na Rujáně a pod oslovením „*Vážený pane Šťourale z Radotína*“³³⁸ doporučení, ať se dotýčný obrátí na jiná místa, potřebuje-li nějaké informace k Z. Zástěrovi.³³⁹

Vlajka č. 92 z 26. 4. 1940 atakuje NČ znovu sloupkem *Žan Kudla se ptá*. Jde o jeden z dalších osobních útoků, vztahujících se na Zdeňka Zástěru. Je zde přetřásáno vzájemné osočování z „kasařství“.^{340, 341} Pod nadpisem článku „*Veličenstva*“ autor podepsaný „Kb.“ vysvětluje příčiny odchodu brněnských a časlavských vlajkařů, resp. odchod těchto lidí je popsán jako přirozený vývoj společnosti seskupené v hnutí a neschopnost dopředu odhadnout, jestli členům jde o moc a k hnutí se hlásí z vypočítavosti, nebo jestli mají čisté úmysly.³⁴²

Sobotní NČ č. 17, který vyšel 27. 4. 1940, pokračuje ve své parafrázi sloupku „*Hovoříme se Žan Kudlou*“. V textu jsou vyvráceny náznaky *Vlajky* o nejasném původu příjmů a finančního zázemí Zástěry, útočí se zde naopak na sociální původ pisatele sloupku (resp. je mířeno na Josefa Burdu) a je zde naznačeno: „*Copak je to za novodobou morálku, která připouští, aby byli lidé najímáni k zákeřným útokům a aby jim byly posílány nevyžádané*

³³⁷ AKPR, NS 90/39 (využila jsem výstřižku z *Vlajky* přiloženého v materiálech Z. Zástěry v AKPR)

³³⁸ V Radotíně bydlel tehdejší vedoucí Národního souručenství Josef Nebeský, ale nepředpokládám, že by si na něj dovolila *Vlajka* takto zaútočit. (SOA, MLS-Ls 0437/48). V Radotíně se také narodil karikaturista Dobroslav Haut, který ale později bydlel v Praze-Vršovicích (ABS, 315-63-35, s. 1). Na něj by tato poznámka skutečně mohla být mířena. Možná ale šlo jen o reakci na korespondenci se čtenáři *Vlajky*.

³³⁹ *Vlajka* 90, 24. 4. 1940, s. 6

³⁴⁰ Nástup Červenobilých označoval „Žana Kudlu“ za kasaře, příp. novodobého kasaře

³⁴¹ *Vlajka* 92, 26. 4. 1940, s. 4

³⁴² *Vlajka* 92, 26. 4. 1940, s. 6

dárečky.³⁴³ Psaným vtípem je připomenut J. Burda: „Pronesl ondy jeden Sposakovec velmi záhadné rčení: „*Víte, von tenhle antisemitismus je hezká věc, ale kdyby to tak Židi vzali sami do rukou, to by byly zase kšefty!*“³⁴⁴ V *Poště z našich měst* je otištěn dopis I. J. Šarouna z Čáslavi, bývalého vlajkaře. Jde o reakci na článek ve *Vlajce*, v němž byly, dle slov pisatele, záměrně uváděny polopravdy a nepravdy. Šaroun systematicky prokazuje, v čem *Vlajka* podala neúplné informace a dodává: „*Konstatuji dále, že jsme všichni vystoupili z Vlajky doporučeným dopisem dne 11. IV. t. r., ač o vystoupení a likvidaci Vlajky bylo rozhodnuto již na společné poradě v Praze dne 4. dubna t. r.*“³⁴⁵

„*Žan Kudla*“ se v nedělní *Vlajce* (č. 94, 28. 4. 1940) pustí do ostrého a nevybíravého útoku na Zástěru. Ten je tam oklikou nařčen z obrovských dluhů, které zanechal v Plzni a odjel do Prahy, z úmyslného uvedení nesprávného bydliště, aby jej nemohli dostihnout exekutoři a obecně odsouzen kvůli své špatné pověsti.³⁴⁶ (Příloha č. 17a) Ve *Snáři* v rubrice *Smějeme se na celé kolo* je vyložen symbol snu „*Chvost červenobílý vlastniti – uvrtíš si jej, bláhový zástěrkáři!*“³⁴⁷ a vtíp: „*Můžeme pana Zdeňka (toho s tou zástěrou na portviši) ujistit, že když už má tak lehký život, že bude mít zaručeně strašně lehounkou smrt. On totiž má k vypouštění hrozně málo ducha.*“³⁴⁸

Následující číslo *Vlajky* se do Zástěry obouvá stejně vehementně, jako předchozí, a opět „ústý“ *Žana Kudly*. Zástěra je znovu nařčen z podvodů a daňových úniků.³⁴⁹ (Příloha č. 17b). Naprosto stejně pokračuje osočování Zástěry v další *Vlajce*, nově je zde zmíněn i Jaroslav Mrkvička.³⁵⁰ (Příloha č. 17c)

NČ 18 z 4. 5. 1940 oslovuje dopisem dr. Teyrovského, o kterém byla už výše řeč, stoupence ČNST. Dopis je formulován nejmenovanému spolužákovi pisatele, v němž mu

³⁴³ „Nevyžádaným dárečkem“ jsou myšleny výbušniny, které byly zaslány poštou Zástěrovi a výbušninou byl proveden i útok na redakci časopisu. Nástup Červenobílých rovnou vydedukoval, že odesilatelé jsou vlajkaři a ve stejném duchu bylo i o útoku v Nástupu Červenobílých psáno. (Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, Nástup Červenobílých 12, 23. 3. 1940) Že se nejednalo o mystifikaci a přehánění, svědčí mj. i výpověď Josefa Vlacha, známého J. Mrkvičky: „*Dokonce jeden čas byla redakce Nástupu hlídána a jestli se nemýlím, byl také proti redakci spáchán nějaký atentát výbušninami.*“ (SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, výpověď Josefa Vlacha, s. 135) Dalším dokladem je výpověď Jaroslava Mrkvičky ve spisu J. Stýbla, v níž uvádí: „*Vlajkaři se netajili, že i násilím odstraní každého, kdo se jim staví v cestu. [...] Vlajkaři pracují i s chemickými prostředky (použili proti mému bytu, bytu Dr. Zástěry a kanceláři redakce na př. kyseliny pykrikové.*“ (SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. Stýbla) V jedné z mnoha výpovědí Mrkvička rovnou uvádí, že měl ve vlajce informátora, který mu potvrdil, že útoky byly skutečně provedeny Vlajkou. (ABS, S-245-4, l. 22)

³⁴⁴ Nástup Červenobílých 17, 27. 4. 1940, s. 14

³⁴⁵ Nástup Červenobílých 17, 27. 4. 1940, s. 15

³⁴⁶ *Vlajka* 94, 28. 4. 1940, s. 6

³⁴⁷ *Vlajka* 94, 28. 4. 1940, s. 9

³⁴⁸ *Vlajka* 94, 28. 4. 1940, s. 9

³⁴⁹ *Vlajka* 95, 30. 4. 1940, s. 4

³⁵⁰ *Vlajka* 96, 1. 5. 1940, s. 6

slibuje: „*Já sám považuji za svou povinnost, poučiti o pravém stavu věci každého, kdo dosud nepoznal, že členství v ČNST je pro každého opravdového národovce omylem.*“ Tím dopis končí a je slíbeno pokračování příště.³⁵¹ V návaznosti na vzájemné polemiky *Žan Kudla se ptá (Vlajka)* versus *Hovoříme se Žan Kudlou* pokračuje NČ a zesměšňuje některého z předních mužů Vlajky kvůli jeho přeřeknutí se. Text se točí na sdělení, že někdo z Vlajky se měl chlubit „*stovkami tisíců členů svého tábora, o nichž s důrazem připomněl, že všichni tito členové jsou řádně kastrováni.*“³⁵² V rubrice *Humor* je navázáno na *Žana Kudlu*, který je v psaném vtipu ale označen „*Žid Kudla*“³⁵³.

Vlajka č. 101, která vyšla v úterý 7. 5. 1940, napadá Zástěru znovu, ale už poněkud mírněji. Sloupek *Žan Kudla se ptá* na Zástěrovy plzeňské dluhy a zmiňuje jeho kontakty kolem filmu.³⁵⁴ V tomto čísle je otištěna i básnička autora s šifrou „*Erjé*“, za níž stál Josef Rejthar.³⁵⁵ Text básničky zní: „*Moto: Ing. Zdeněk Zástěra habilitoval se na doktora chemie prací, O jedu na myši. ‘Mnohou šedou myšku, co mu na lep sedla, chytla bolest v bříšku, když z otravy jedla. Nechal myši vraždy, teď zas lidi tráví: kdo čte, ‘Nástup’, každý těžce po něm dává.*“³⁵⁶

Příští vydání NČ (č. 19, 11. 5. 1940) uvádí pokračování dopisu dr. Teyrovského svému spolužákovi, v němž jsou sdělovány důvody rozkolu prvorepublikové Vlajky a té protektorátní.³⁵⁷ Otištěna je zde i série dotazů adresovaných *Žanu Kudlovi* s názvem „*Další otázky novodobému Židovi Kudlovi,*“ v nichž je mířeno proti J. Burdovi, například: „*Neračte vědět detaily o tom, jak ten novodobej pan ředitel, takto věrný kompaňon Židů, denuncoval za Benešova režimu české úředníky a sportovní funkcionáře...*“³⁵⁸ Podobně, jako se *Vlajka*

³⁵¹ *Nástup Červenobílých* 18, 4. 5. 1940, s. 2

³⁵² *Nástup Červenobílých* 18, 4. 5. 1940, s. 6

³⁵³ *Nástup Červenobílých* 18, 4. 5. 1940, s. 14

³⁵⁴ Zdeněk Zástěra byl nevlastním tchánem režiséra Ladislava Broma (vl. jménem Kořínek). Jejich vztah byl, dle dostupných pramenů, dost nejasný. Zástěra figuroval mezi osobami, které v rámci arizace pražských filmových podniků jeli zabírat 16. 3. 1939 barrandovské filmové ateliéry. (Bednařík, s. 21-23; též ABS 300-1-3, s. 202) Vůz, kterým přijel Zástěra, režisér Binovec a malíř Tulla, řídil právě Ladislav Brom. Ten se však obhajoval tím, že byl k tomu Zástěrou donucen a měl s ním i velké rozpory kvůli jeho profašistickému postoji. (ABS 300-1-3) Jiné prameny ale uvádějí, že Zástěra i Brom byli oba zapálenými fašisty a jejich spory vznikly kvůli něčemu jinému, totiž že Brom byl své manželce nevěrný a Zástěra ho za to plísnil. (SOA, MLS-Ls 0104/48) Zástěra byl také předsedou poroty festivalu *Filmové žně ve Zlíně* (Chowaniec, s. 85) A také hned v prvním čísle *Nástupu Červenobílých* v krátké „*Zprávě z Národního souručenství*“ stojí, že zajímavý referát přednesl „*dr. Z. Zástěra, předseda 8. sekce kulturní rady o českém filmu.*“ (*Nástup Červenobílých* 1, 21. 10. 1939, s. 2) Další souvislost Zástěry a filmu, byť asi bez přímé návaznosti, pak činí návštěva členů výboru Národního souručenství režiséra O. Vávry při natáčení filmu *Dívka v modrém*. Z této návštěvy je v *Nástupu Červenobílých* otištěna fotografie – jedna z mála dochovaných fotografií Z. Zástěry. (*Nástup Červenobílých* 11, 30. 12. 1939, s. 4)

³⁵⁵ Žitný, s. 56

³⁵⁶ AKPR, NS 90/39, s. 102

³⁵⁷ *Nástup Červenobílých* 19, 11. 5. 1940, s. 3

³⁵⁸ *Nástup Červenobílých* 19, 11. 5. 1940, s. 3

otírala o Zástěru a jeho návaznost na film, nebo jak zdůrazňovala progresivní „novodobé“ národovectví kontra jistou strnulost prvních fašistů (ve 40. roce již „zralých padesátníků“), zmiňuje i *NČ* v rubrice *Humor* vtíp s názvem „*O jednom novodobém řediteli a starodobém zloději*“, jímž reflektuje narážky Vlajky na věkovou hranici.³⁵⁹ (Příloha č. 18) V *Poště z našich měst* se ozývá z Rokytnice Ludvík Suchánek, který popírá fámu, že by se chystal působit ve Vlajce, a naopak přiznává, že vstoupil do Národního souručenství a distancuje se od jakékoli činnosti Vlajky.³⁶⁰

Další číslo *NČ* se dotkne Vlajky jen vtípem: „Povídá novodobej Žid Kudla svému synovi: ‚Poslouchej, tohle se mi už přestává líbit. Za tu vyloupenou kasu si dostal 4 měsíce, za rvačku měsíc, sotva tě pustili, udělal jsi dva podvodný insertní kanony a tuhle zas tě sebrali k vůli novodobému kursu s 11letýma holčičkama v Podolí. Nesmíš, hochu, bejt tak – ctižádostivej.‘“³⁶¹ V tomto čísle je otištěno také pokračování dopisu V. Teyrovského svému spolužákovi.

Poslední květnové číslo *NČ* (č. 21 z 25. 5. 1940) pokročilo dále v replikování rubrik *Vlajky*. Na stránce *Humor* se tak objevuje „*Politický snář starýho čudly*.“ V přímé souvislosti s Vlajkou jsou zde vyloženy dva sny: „*ALTÁNEK NA NĚKOHO STAVĚTI – velká budoucnost v hnutí novodobýho Žida Kudly. Zvláště pro toho, kdo pracoval se Židama, marxistama a štvál za židovské peníze proti německému národu. Heslo novodobých: ‚Pod svícem je tma‘.*“ A další: „*BARVY STRĚDATI – viz ‚novodobé‘ z okolí Žida Kudly.*“ Další vtíp je nadepsán „*TISKOVÁ ŽALOBA*“ a je zde uvedeno: „*Jásal jeden mnohoobročník: ‚Budu žalovat Nástup, voni napsali, že mám deset příjmů, a já mám na to svědky, že jich mám patnáct.*“³⁶²

Uvádím ještě další článek, který sice neútočí na *Vlajku* přímo, ale přeci ji zmiňuje. Je podepsaný zkratkou I. J. Š.³⁶³ Text shazuje drobné strany, které vznikly po okupaci, a mezi těmito „*pochybnými*“ zmiňuje i Český národně socialistický tábor, *Vlajka*.³⁶⁴ Stejně tak i dopisovatelé v *Poště z našich měst* zmiňují činnost Vlajky v krajích, ale nijak zásadní jejich

³⁵⁹ Nástup Červenobílých 19, 11. 5. 1940, s. 14

³⁶⁰ Nástup Červenobílých 19, 11. 5. 1940, s. 16

³⁶¹ Nástup Červenobílých 20, 18. 5. 1940, s. 14

³⁶² vše Nástup Červenobílých 21, 25. 5. 1940, s. 14

³⁶³ Zkratku I. J. Š. používal Ilja Josef Šaroun. Původně byl členem Vlajky v Čáslavi, ale v době jejího rozmachu přešel do Nástupu Červenobílých. (ABS 301-103-3, o Šarounově odchodu z Vlajky také SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, s. 115) Právě tento článek byl jedním z předmětů poválečného soudního řízení se Šarounem a měl dokazovat, jak obžalovaný „*jako exponent prvního Národního souručenství útočí proti fašistickým pravicovým skupinám.*“ (SOA, MLS-Ls 0688/48, spis I. J. Šarouna, s. 105), článek pak Nástup Červenobílých 21, 25. 5. 1940, s. 3.

³⁶⁴ Nástup Červenobílých 21, 25. 5. 1940, s. 3

sdělení nejsou. Dopisovatelé jen konstatují, kdo se stal v jakém okrese župním vedoucím Vlajky, případně jak „několik nerozvázných lidí vstoupilo do Vlajky“ v Týně nad Vltavou.³⁶⁵

Výrazný zlom v tiskové kampani nastává ve *Vlajce* č. 117 z 29. 4. 1940. Je zde otištěn první rozsudek soudního sporu mezi *Vlajkou* a *NČ*. Spory mezi zmíněnými periodiky řešeny Krajským trestním soudem v Praze. Obžalovaným je Alois Svoboda jakožto odpovědný redaktor *Vlajky*. V rozsudku je otištěn i předmět soudního sporu – psaný vtíp z 31. 12. 1939 (viz Příloha č. 3). Soukromým žalobcem byl Zdeněk Zástěra. Kromě povinnosti bezplatně otisknout rozsudek, bez dalších komentářů a poznámek, musela zaplatit *Vlajka* Zástěrovi navíc 1.000 korun. Stejně tak byla *Vlajka* (resp. obžalovaný Svoboda a Otakar Polívka jakožto vydavatel) nucena zaplatit náklady trestního řízení.³⁶⁶

Téhož rozsudku však využil i *NČ* a na titulní stránce 22. čísla z 1. 6. 1940 otiskl, bez dalších poznámek, totéž.³⁶⁷ Méně výrazné je otištěné prohlášení, v němž se naopak *NČ* omlouvá *Vlajce* za mylně uvedené údaje v článku, který napadal Josefa Burdu, jeho činnost, minulost a styky s židovským obchodníkem. V prohlášení jsou veškeré údaje z článku odvolány.³⁶⁸ I přes obrat v tiskové kampani, způsobený otiskováním žalob a prohlášení, pokračuje *NČ* v útocích v *Poště z našich měst*. Redaktor Piša podává zprávu z Kolína a vyjadřuje se negativně k jednotlivým tavním činitelům *Vlajky*.³⁶⁹

Obě sobotní periodika (8. 6. 1940) otiskují další prohlášení: *Vlajka* (č. 126) se omlouvá Z. Zástěrovi za vtíp s názvem „*Grafolog vám radí*“,^{370, 371} *NČ* (č. 23) se omlouvá vícekrát. Omluvy *Vlajce* jsou rozmístěny na různých stranách časopisu. Na titulní stránce je takticky otištěna nejdříve omluva *Vlajky* za vtíp s grafologem a teprve pod tím jsou otištěna dvě omluvná prohlášení *Vlajce*: první za článek „*Ještě slovo k Vlajkařům*“³⁷² a druhý za článek „*Ze zákulisí Vlajky*“.³⁷³ Oba články útočily buď na Josefa Burdu, nebo na Jana Rysa a hanily je. Prohlášení vyvracejí informace uvedené v člancích a dávají oběma zadostiučinění.³⁷⁴ Třetí stránka obsahuje další prohlášení: jedno z nich přiznává čerpání informací z nesprávných zdrojů ohledně Josefa Burdy. Ten byl poškozen v parafrázi vlajkařského sloupku „*Žan Kudla se ptá*“ a osočen, jako ostatně ve většině jiných útočných

³⁶⁵ Vše *Nástup Červenobílých* 21, 25. 5. 1940, s. 15 a 16

³⁶⁶ *Vlajka* 117, 29. 5. 1940, s. 6

³⁶⁷ *Nástup Červenobílých* 22, 1. 6. 1940, s. 1

³⁶⁸ *Nástup Červenobílých* 22, 1. 6. 1940, s. 1, srov. původní článek *Nástup Červenobílých* 5, 3. 2. 1940, s. 1 a 2

³⁶⁹ *Nástup Červenobílých* 22, 1. 6. 1940, s. 15

³⁷⁰ Viz str. 42, resp. *Vlajka* 40, 18. 2. 1940, s. 9.

³⁷¹ *Vlajka* 126, 8. 6. 1940, s. 1

³⁷² Viz str. 39, resp. *Nástup Červenobílých* 6, 10. 2. 1940, s. 1.

³⁷³ Viz str. 34, resp. *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 1.

³⁷⁴ *Nástup Červenobílých* 23, 8. 6. 1940, s. 1

textů, z nekalých obchodů v minulosti.³⁷⁵ V dalším prohlášení stojí omluva za text „*Výňatek z dopisu Vlajkaře*,“³⁷⁶ který také zahanboval Burdu. Třetí prohlášení na této straně se omlouvá Burdovi za osočení jej z nečestného jednání v článku „*Každý jednou zdarma v Praze*.“³⁷⁷ Na straně 4 následuje omluva v prohlášení k článku „*Proti lži pana Rysa stavíme pravdu*,“³⁷⁸ jímž se cítil být uražen Jan Rys.³⁷⁹

Vlajka č. 130 otiskuje prohlášení za své 2 lednové články. Neguje tvrzení ohledně odepření práva kolportáže *NČ* v Českých Budějovicích,³⁸⁰ zadostiučinění dostává Jiří Stýblo (jakožto odpovědný redaktor) za vtip, kterým *Vlajka* zpochybnila množství předplatitelů časopisu.^{381, 382}

Další *NČ* (č. 24 z 15. 6. 1940) otiskuje na titulní stránce prohlášení *Vlajky*. Na následující stránce už je ale další prohlášení, tentokrát takové, jímž se *NČ* omlouvá Janu Rysovi.³⁸³ Vtip, kterým se Rysa měli dotknout, se týkal grafologického posudku jeho písma a z toho plynoucího výkladu jeho charakteru.³⁸⁴ Tento motiv byl využit jak na straně *Vlajky*, tak na straně *NČ*. Tak, jako si tímto vtipem obě periodika vrátila útok, stejným způsobem se pak za vtipy musela oboustranně omluvit.

NČ pokračoval v zesměšňování kolínských vlajkařů v *Poště z našich měst*. Nejdříve líčí, jací lidé stojí za kolínskou *Vlajkou*, po té pokračuje vyličením letáčkové akce. Nejdříve „*Vlajkaři dali vylepit na několik výkladů malé ceduličky s nápisem: „ČNST a Vlajka zvítězí“*. *Když si nálepek nikdo nevšiml, pomohli si pánové jinak. Doprostřed cedulky dali natisknouti slovíčko „ne“ a tím dali textu obrácený smysl.*“ Autor textu spekuluje nad tím, že účelem bylo strhnutí pozornosti a následně možnost osočit z dotištění slova „ne“ nepřátele *Vlajky*. „*Dojem však nevznikl žádný,*“ konstatuje se na závěr.³⁸⁵

S dalším prohlášením přišla nedělní *Vlajka* (133, 16. 6. 1940). Ta se omlouvala Z. Zástěrovi za vtipy, kde jej nepřímou označují za neslušného člověka³⁸⁶ a za text ve snáři, v němž označují čtenáře *Nástupu Červenobílých* za blázny.^{387, 388}

³⁷⁵ Viz str. 36, resp. *Nástup Červenobílých* 4, 27. 1. 1940, s. 3.

³⁷⁶ Viz str. 37, resp. *Nástup Červenobílých* 5, 3. 2. 1940, s. 3.

³⁷⁷ Viz str. 34, resp. *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 3.

³⁷⁸ Viz str. 34, resp. *Nástup Červenobílých* 2, 13. 1. 1940, s. 4.

³⁷⁹ Vše *Nástup Červenobílých* 23, 8. 6. 1940, s. 1, 3, 4

³⁸⁰ Viz str. 33, resp. *Vlajka* 7, 11. 1. 1940, s. 2.

³⁸¹ Viz str. 37, resp. *Vlajka* 22, 28. 1. 1940, s. 9.

³⁸² Vše *Vlajka* 130, 13. 6. 1940, s. 2

³⁸³ *Nástup Červenobílých* 24, 15. 6. 1940, s. 2

³⁸⁴ Viz str. 48, resp. *Nástup Červenobílých* 11, 16. 3. 1940, s. 14.

³⁸⁵ *Nástup Červenobílých* 24, 15. 6. 1940, s. 11

³⁸⁶ Viz str. 53, resp. *Vlajka* 16, 21. 4. 1940, s. 11.

³⁸⁷ Viz str. 53, resp. *Vlajka* 16, 21. 4. 1940, s. 11.

Následující vydání *NČ* (č. 25, 22. 6. 1940) na titulní stránce pokračuje v otiskování prohlášení. Již klasicky otisknou i prohlášení, jímž se *Vlajka* omlouvá za své prohřešky na Z. Zástěrovi, ale jsou zde otištěna další 2 prohlášení, kterými se oni omlouvají *Vlajce*. Jedno z nich je směřováno M. A. Brikciovi, na něhož zaútočili kvůli nejasnostem ohledně stavby mešity v Praze a na to vybraných peněz,³⁸⁹ další Rysovi za článek „*Sluneční diktátor ve šlápějích Ed. Beneše*“.³⁹⁰ V rubrice *Humor* je skryto další prohlášení. Zadostiučiněno je Josefu Burdovi a *NČ* se hájí: „*Jednalo se toliko o politický vtíp a že byli jsme daleci toho, abychom pana Josefa Burdu vinili z něčeho nečestného, anebo dokonce z toho, že by, ač ženat, s jinými ženami udržoval milostné poměry*“.³⁹¹

Několik dalších vydání *NČ* vyšlo bez jakýchkoli útoků na *Vlajku*, ale nebyla zde otiskována ani žádná další prohlášení. Až v čísle 31 z 3. 8. 1940 následuje v tiskovém prohlášení omluva redaktorovi *Vlajky* Jaroslavu Divokému. Předmětem se stal článek „*Sluneční diktátor mystifikuje*“³⁹² v němž je Divokého text, na jehož základě vzniklo označení *Sluneční diktátor*, označen za slabomyslný.³⁹³ V tomto vydání vychází ještě další prohlášení – Janu Rysovi se omlouvají za článek „*Pozoruhodné o lidech nepozoruhodných*“³⁹⁴ a následuje: „*Obsah odvoláváme, zejména pokud se v tomto článku tvrdí, že jeho stoupenci nemají s hnutím Vlajky ničeho společného, že kompromitují jméno Vlajky a používají mravně povážlivých metod. Nemůžeme jej také vinit z denunciantství*“.³⁹⁵

Poslední prohlášení je otištěno v *NČ* č. 33 ze 17. srpna 1940. V něm se omlouvají M. A. Brikciovi za článek, který parafrázoval sloupek *Žan Kudla se ptá* a stálo v něm: „*Obrací-li se k nám zadkem redaktor Mohamedán, který zapřel víru svých otců, to nás nerozčilí. K Vám však i k Vaší ctěné tlupě, pardon partaji, se obrací zadkem celý český národ*“.^{396, 397}

Nástupem Červenobílých č. 33 končí veškeré osočování mezi oběma periodiky. *NČ* vyšel po té ještě dvakrát, posledním vydáním bylo č. 35 z 31. 8. 1940.³⁹⁸ Ve čtvrtek 5. 9. 1940 bylo vydávání časopisu zastaveno, údajně kvůli materiálu, který donesli na Gestapo zástupci

³⁸⁸ Vše *Vlajka* 133, 16. 6. 1940, s. 6

³⁸⁹ Viz str. 46, resp. *Nástup Červenobílých* 10, 9. 3. 1940, s. 2.

³⁹⁰ Viz str. 36, resp. *Nástup Červenobílých* 3, 20. 1. 1940, s. 1.

³⁹¹ Vše *Nástup Červenobílých* 25, 22. 6. 1940, s. 1 a 12

³⁹² Viz str. 32, resp. *Nástup Červenobílých* 10, 23. 12. 1939, s. 2.

³⁹³ *Nástup Červenobílých* 31, 3. 8. 1940, s. 2

³⁹⁴ Viz str. 31, resp. *Nástup Červenobílých* 9, 16. 12. 1939, s. 4.

³⁹⁵ *Nástup Červenobílých* 31, 2. 8. 1940

³⁹⁶ *Nástup Červenobílých* 15, 13. 4. 1940, s. 3

³⁹⁷ Prohlášení v *Nástupu Červenobílých* 33, 17. 8. 1940, s. 3

³⁹⁸ Více archivních pramenů uvádí, že poslední číslo *Nástupu Červenobílých* bylo číslo 36 z 31. 8. 1940, jde však o chybu (správně má být poslední číslo *Nástupu Červenobílých* 35), která je opakovaně interpretována. (např. SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky)

Vlajky. Tento materiál měl prokazovat, že *Nástup Červenobílých* vycházel za tím účelem, aby Vlajku poškodil a roztržil.³⁹⁹

Vlajka na to, že *Nástup Červenobílých* přestal vycházet, vůbec nijak nezareagovala.

8. Vlajka a Nástup Červenobílých po 5. 9. 1940

V této kapitole se stručně zmíním o situaci po skončení vydávání *Nástupu Červenobílých* a načrtnu další osudy hlavních protagonistů již ukončené tiskové kampaně.⁴⁰⁰ V první podkapitole nastíním další vývoj periodika *Vlajka* a hnutí ČNST-Vlajka jako takového. S ohledem na zachování kontinuity děje zmíním i osud některých vlajkařů po válce. V další podkapitole uvedu zjištěné informace ohledně osob soustředěných kolem *Nástupu Červenobílých*.

Vzhledem k tomu, že všechny osoby, o nichž budu níže psát, byly po válce souzeny Mimořádnými lidovými soudy nebo Národním soudem, načrtnu už nyní další vývoj po skončení 2. světové války.

Druhá světová válka formálně skončila 8. května 1945 kapitulací Německa. Košickým vládním programem⁴⁰¹ bylo „*nově formulováno politické paradigma obnoveného Československa.*“⁴⁰² Jeden z bodů se týkal „*provedení tzv. očisty od kolaborantů a zrádců, jak byly definovány dekrety prezidenta republiky.*“^{403, 404} O potrestání těch, kteří kolaborovali s okupanty, hovořili už i představitelé londýnského odboje i v rozhlasovém vysílání.⁴⁰⁵ Jan Masaryk tak například v jednom ze svých pravidelných projevů oslovil vlajkaře: „*Neznamená to ovšem, že na gestapáky a vlajkaře budeme brát ohled – naopak. Dostala se mi právě do ruky organizační zpráva Vlajky, kde stojí doslova toto: ‚Dnes jsme k svému vlajkařství připoutáni řetězem společného nebezpečí. Ti na druhé straně nás mají všechny dobře poznamenaný. V tom případě bychom si mohli vybrat jen kandelábr, na kterém bychom chtěli*

³⁹⁹ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky

⁴⁰⁰ Téma redaktorů Vlajky a dalších činitelů kolem hnutí ČNST-Vlajka je zpracováno v mnoha bakalářských a diplomových pracích, proto považuji za přínosnější zaměřit se více na osoby kolem *Nástupu Červenobílých*.

⁴⁰¹ Košický vládní program byl schválen již 5. 4. 1945. Ten byl předtím projednán v Moskvě československou reprezentací s E. Benešem v čele a dalšími zástupci politických stran a se zástupci Slovenské národní rady. Košický vládní program obsahoval 16 kapitol, které se zabývaly všemi základními politickými, hospodářskými, sociálními a kulturními otázkami. (Čapka, s. 706, 707)

⁴⁰² Státník, s. 5

⁴⁰³ Státník, s. 5

⁴⁰⁴ Veškeré legislativní aktivity se bezprostředně po skončení války prováděly prostřednictvím dekretů prezidenta republiky, protože v té době nebylo ještě ustaveno Prozatímní Národní shromáždění. (Dekrety prezidenta republiky Edvarda Beneše (Benešovy dekrety). *Parlament České republiky* [online]. 2013 [cit. 2013-12-29]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/docs/laws/dek/>

⁴⁰⁵ Cebe, s. 17

viset. Nepomůže nikomu, kdyby z Vlajky vystoupil, protože i tak je poznamenan a odsouzen. ‘ Jednou řekli vlajkaři pravdu. [...] Jste poznamenaní a budete odsouzeni – bez pardonu a slitování.’⁴⁰⁶

Souzeny tedy měly být osoby, které se provinily proti republice a národní cti. Jako výkonná složka byl zřízen Národní soud, Mimořádné lidové soudy, trestní nalézací komise při okresních národních výborech a čestné soudy při různých organizacích.⁴⁰⁷ Členové hnutí ČNST-Vlajka⁴⁰⁸ (vč. organizací, které pod něj spadaly) a ti, kteří byli shromážděni kolem *Nástupu Červenobílých*, byli mezi prvními, kteří byli souzeni. *Nástup Červenobílých* byl hodnocen jako týdeník českých fašistů a jako platforma pro propagaci nacistických teorií a osoby za ním označeny za kolaboranty.⁴⁰⁹ V Košickém vládním programu „*byl kromě odsouzení zrádců po linii justice proklamován i záměr očisty kulturního života. XV. kapitola vládního programu vyhlásila nutnost morální a intelektuální očisty národa a slíbila vymýtit z kulturních organizací a institucí všechny, kteří aktivně spolupracovali s okupanty.*“⁴¹⁰ A tak se očistou začaly zabývat různé profesní organizace – advokátní komora (z ní byl vyloučen JUDr. Jaroslav Mrkvička), Národní svaz novinářů⁴¹¹ (z něj byla vyloučena celá řada redaktorů Vlajky, z mnou zmiňovaných např. M. A. Brikcius, Emil Šourek, Alois Kříž, vyloučen byl i Josef Opluštil kvůli působení v Ejhle a *Nástupu Červenobílých*)⁴¹², Svaz filmových pracovníků (vyloučen např. Zástěrův nevlastní švagr Ladislav Brom)⁴¹³ a další.

8.1 Vlajka v letech 1940-1942

Ačkoli *Nástup Červenobílých* svými útoky výrazně otrásl ČNST-Vlajkou, ta přesto dále fungovala. Postavení Vlajky se však začínalo komplikovat: „*I když vlajkaři byli nebezpečným živlem protektorátní vlády, Němci nemínili dosadit tyto extrémní živly do vedoucích míst protektorátních úřadů. Snažili se využívat jich k rozrušování veřejně*

⁴⁰⁶ Masaryk J., s. 110 (rozhlasový projev z 16. 7. 1941)

⁴⁰⁷ Státník, s. 5

⁴⁰⁸ „*Trestné bylo například vcelku snadno dokazatelné členství ve Vlajce.*“ (Cebe, s. 20)

⁴⁰⁹ ABS, 301-103-3, l. 206; „*Specifickým proviněním byly podle vedení Svazu novinářů návštěvy Presseklubu, společenského střediska německých a aktivistických novinářů v době protektorátu.*“ (Cebe, s. 31) Na základě podpisů v prezenčních knihách Presseklubu byli z *Nástupu Červenobílých* obviněni: Vojtěch Straka (Dr. Ves), Jaroslav Červenka, Jaroslav Hošek, František Zavřel, František Tikal, Matěj Trnka. Za návštěvy Presseklubu měl být obviněn i karikaturista Jan Tulla, ten ale zemřel v únoru 1945 (viz pozn. 147).

⁴¹⁰ Cebe, s. 19

⁴¹¹ Později přejmenovaný na Svaz novinářů. V květnových revolučních dnech, kdy bylo učiněno české veřejnosti prohlášení o očištění novinářského stavu, však svaz vystupoval ještě pod starým názvem Národní svaz novinářů. (Cebe, s. 23)

⁴¹² Cebe, s. 28-29

⁴¹³ Bednařík, s. 35

*politického života a vmanévrovat protektorátní vládu do výrazně proněmeckého aktivismu.*⁴¹⁴ Ještě v době, kdy vycházel *Nástup Červenobílých*, proběhl neúspěšný pokus o vlajkařský puč. Vlajkaři 9. srpna 1940 přepadli sekretariát Národního souručenství v Dušní ulici. Chtěli namísto Národního souručenství převzít jeho moc v Protektorátu a očekávali ze strany Němců podporu. Tento čin ale neměl u německé strany kýženou odezvu a znamenal výrazný obrat v postavení Vlajky jak vůči svým vlastním členům, tak vůči německým okupantům.⁴¹⁵ Od té doby nastává postupný úpadek hnutí a členská základna se výrazně redukuje.⁴¹⁶ Deník *Vlajka* vycházel dále už velmi nepravidelně, až zcela zanikl.⁴¹⁷

V době, kdy *Vlajka* začala upadat, se zároveň dostává na výsluní skupina sedmi aktivistických novinářů.⁴¹⁸ Tito novináři, šéfredaktoři českých periodik, pracovali „*plně v intencích německých okupačních úřadů.*“⁴¹⁹ Někteří z těchto novinářů již působili v prvorepublikových fašistických hnutích, jiní se naopak dříve pohybovali na půdě socialistických, komunistických nebo dokonce demokratických listů. V létě 1940 se začínají „*projevovat též jako politická skupina, jejímž cílem je skutečná aktivní spolupráce s Němci.*“⁴²⁰ Na konci roku 1940 tito novináři útočí na *Vlajku* na listech svých novin. Rys na to reagoval velmi podrážděně a stejně jako v tiskové kampani, kterou vedl s lidmi kolem *Nástupu Červenobílých*, útočí i na ně, označuje je různými hanlivými přívlastky a poukazuje na jejich minulost a jejich „*přeorientování se*“ – avšak bezúspěšně.⁴²¹

Ve *Vlajce* vznikala začátkem roku 1941 proti Rysovi a Burdovi opoziční frakce, v jejímž čele stál Alois Kříž.⁴²² V téže době propuká otevřená krize ve *Vlajce*. Z *Vlajky* odcházejí přední činitelé. Rys vystupuje negativně vůči Národnímu souručenství a protektorátní vládě. V létě téhož roku začne *Vlajka* útočit na prezidenta Háchu, stejně tak se začne ohrazovat proti nově prosazovanému člověku, Emanuelu Moravcovi: „*Moravec zaujal jako terč Rysovy zloby místo Havelky.*“⁴²³

⁴¹⁴ Pasák 1998, s. 233

⁴¹⁵ Nakonečný 2006, s. 243

⁴¹⁶ Pasák 1966, s. 871, 872

⁴¹⁷ Nakonečný 2006, s. 243

⁴¹⁸ Do této „sedmičky“ novinářů patřili: Karel Werner, šéfredaktor *Poledního listu*, Vladimír Ryba, šéfredaktor *Národní práce*, Jaroslav Křemen, odp. redaktor *Telegrafu* a od r. 1941 šéfredaktor *A-Zet*, Emanuel Vajtauer, šéfredaktor *Večerního Českého slova*, Karel Lažnovský, šéfredaktor *Českého slova*, Vladimír Krychtálek, šéfredaktor *Večera*, Václav Crha, šéfredaktor *Národní politiky*. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011, s. 204)

⁴¹⁹ Cebe, Končelík 2008, s. 41, 42

⁴²⁰ Cebe, Končelík 2008, s. 41, 42

⁴²¹ Nakonečný 2001, s. 179

⁴²² Alois Kříž byl známý především jako redaktor *Vlajky* a hlavní pronacistický exponent v protektorátním rozhlase. (Bednařík, Jirák, Köpplová, s. 208)

⁴²³ Nakonečný 2001, s. 204

8.2 Konec ČNST-Vlajky

V lednu 1942 převzal Moravec ministerstvo školství a Úřad lidové osvěty (na jaře se obě instituce sloučily).⁴²⁴ V dubnu 1942 byl Rys varován K. H. Frankem před dalšími útoky na Moravce. Varování nepomohlo, Vlajka se nadále do Moravce vehementně opírala, a tak 17. 12. 1942 byli na příkaz Franka Rys s Burdou zatčeni a přes věznicí na Pankráci a koncentrační tábor Terezín byli začátkem roku 1943 transportováni do koncentračního tábora Dachau. Tam však byli umístěni jako „čestní vězni,“ z čehož jim, oproti ostatním vězňům, plynuly jisté výhody a úlevy. Do Německa bylo odesláno ještě dalších 300 funkcionářů Vlajky a byli rozmístěni tak, aby spolu nemohli vzájemně spolupracovat. Zbylí členové Vlajky v Protektorátu se ještě několikrát sešli, ale hnutí bylo brzy definitivně rozpuštěno.⁴²⁵

8.3 Poválečné soudy s vedoucími činiteli ČNST-Vlajka

Otakar Polívka, formální nakladatel *Vlajky*, musel v listopadu 1942 opustit Prahu a odjel pracovat do Německa. Zpět se již nevrátil a Národní soud ho v nepřítomnosti odsoudil k trestu smrti.⁴²⁶ Jan Rys, Josef Burda a Jaroslav Čermák byli také odsouzeni k smrti a popraveni. Jindřich Thun-Hohenstein byl odsouzen na doživotí. Václav Cyphelly měl strávit ve vězení 20 let, Jindřich Streibl 8 let.

8.4 Osoby kolem Nástupu Červenobílých a jejich další působení po zastavení časopisu

Kolem časopisu se pohybovalo mnoho veřejně exponovaných osob a většina z nich od podzimu 1940 zůstala veřejně činná. Zdeněk Zástěra, jeden z hlavních protagonistů tiskové kampaně mezi *Nástupem Červenobílých* a *Vlajkou*, z veřejného života ale záhy zmizel. V následující kapitole se zmíním o jednotlivých význačných postavách sdružených kolem Nástupu Červenobílých a jejich působení do konce války.

5. září 1940 byl Nástup Červenobílých úředně zastaven a Zástěra zatčen. Výše jsem zmínila jednu z verzí zastavení časopisu, totiž materiály donesené Vlajkou na Gestapo. Dle této verze byl Zástěra obviněn, že vydával Nástup Červenobílých za účelem likvidace Vlajky a tato akce měla být placena ministerským předsedou Aloisem Eliášem. Zástěra toto tvrzení měl popřít a tvrdit, že časopis financoval sám. Na základě svého tvrzení byl propuštěn, ale po

⁴²⁴ Končelík, Večeřa, Orság, s. 91

⁴²⁵ Nakonečný 2001, s. 204-222

⁴²⁶ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 100

6 týdnech byl znovu zatčen (z důvodů mnoha udání Vlajky na Zástěru) a Mrkvička byl pověřen likvidací časopisu.⁴²⁷

Časopis byl ve skutečnosti financován ministrem Havelkou a byl vydáván za účelem rozbití Vlajky, která na podzim 1939 vystoupila z Národního souručenství a stavěla se k němu silně negativně. Účelem tiskových sporů bylo Vlajku ještě více finančně oslabit. To se, s ohledem na tiskové žaloby uveřejňované v obou listech, vcelku dařilo. Havelka k tomu uvedl: „*Abychom tento vliv Vlajky paralysovali, umluvili jsme se na protiakci.* [s A. Eliášem, pozn. KO] *Ježto právě tehdy založil Dr. Zástěra, který byl členem výboru NS, časopis ‚Nástup Červenobílých‘, byly mu poskytnuty z dispozičního fondu předsedy vlády pomocné prostředky za tím účelem, aby vedl časopiseckou kampaň proti Vlajce.*“ Havelka dále uvádí, že pro vydávání *Nástupu Červenobílých* bylo poskytnuto cca 70.000 korun a že Zástěrovi nikdy neslíbil žádnou veřejnou funkci.^{428, 429} Když *Nástup Červenobílých* splnil své poslání, Vlajku oslabil a některé její části rozbil (Čáslav, Zlín), dotace časopisu byla zastavena.⁴³⁰ Zajímavé však je, že o způsobu financování byla informována většina členů redakce – každý z nich na tuto skutečnost později poukazoval.

Nástup Červenobílých nebyl jediným periodikem, které vycházelo za účelem rozbití Vlajky a které bylo financováno stejným způsobem. Dalším takovým byl například časopis *Národní Výzva*.⁴³¹

Většina osob soustředěných kolem *Nástupu Červenobílých* zároveň ale spolupracovala s německou bezpečnostní službou SD (Sicherheitsdienst) a donášela zprávy Kurtu Wilferovi (krycí jméno Ing. Otto Havlíček), jednomu z vedoucích pracovníků SD v Praze. Na konci války byl zatčen na útěku z Prahy, odsouzen byl až v roce 1948 „*v podstatě pro pouhý vztah k SD než pro podíl na konkrétních zločinech.*“⁴³² Začátkem 50. let se stal agentem StB a

⁴²⁷ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis J. A. Zapletala, výpověď J. Mrkvičky, l. 70; v této výpovědi Mrkvička uvedl, že byl časopis zastaven Gestapem, které pak Mrkvičku i Zástěru vyslýchalo pro podezření, že časopis vycházel z popudu Aloise Eliáše (za účelem likvidace Vlajky, která se v té době ostře stavěla do opozice proti Národnímu souručenství a jeho činitelům), který na to měl poskytovat i peníze.

⁴²⁸ Srovnej str. 42 a pozn. 259, kde se zmiňují o ministerském křesle, které mělo být Zástěrovi slíbeno.

⁴²⁹ Z takto formulované výpovědi se zdá, že Zástěra časopis nejdříve založil a až pak byl osloven Havelkou, aby jej poskytl k dispozici pro akci proti Vlajce. Patrně jde jen o špatně interpretovanou větu, neboť v jakékoli jiné výpovědi Havelka už uvádí, že byl časopis rovnou založen za účelem rozbití Vlajky.

⁴³⁰ ABS, 301-1-2, l. 44, výpověď J. Havelky

⁴³¹ *Národní Výzvě* mělo být poskytnuto celkem 100.000 korun a začala vycházet v roce 1939 na popud J. Nebeského se souhlasem A. Eliáše. Zastavena byla koncem roku 1941, protože bylo odhaleno protivlajkařské zaměření časopisu. (SOA, MLS-Ls 0437/48, spis J. Nebeského, výpověď redaktora *Nár. Výzvy* Stanislava Matouše)

⁴³² Státník, s. 9

teprve prověřování Wilerovy minulosti v 60. letech odhalilo jeho skutečné působení za protektorátu a spolu s ním byl odhalen jako konfident SD J. A. Stýblo.⁴³³

8.4.1 Dr. ing. Zdeněk Zástěra

Zdeněk Zástěra je jednou z postav, která zůstává obestřena mnoha otazníky. V kapitole 3.2.2 jsem uvedla jeho působení v klubu Červenobílých. Nepodařilo se mi však zjistit, kde se pohyboval od konce 20. let až do roku 1938, kdy se znovu objevuje ve veřejném životě.

Vlajkaři v rámci svých útoků naráželi na jeho dluhy, stejně tak na něj útočili ohledně jeho napojení na automobilový závod Ford. Nikdy ale nemluvili natolik konkrétně, aby se dalo něčeho chytit. „*Tituly, které užíval, nezískal na žádné fakultě české Karlo-Ferdinandovy univerzity,*“ uvedli M. Továrek a M. Sekyrová z Ústavu dějin UK a Archivu UK na můj dotaz ohledně jeho vysokoškolského vzdělání.

V létě 1939 stal členem organizace s názvem Český svaz pro spolupráci s Němci, který vznikl za účelem „*pracovati v mezích a intencích, stanovených ve výnosu Vůdce a kancléře říše Německé ze dne 16. března 1939 k vytvoření přátelských vztahů mezi Čechy a Němci.*“^{434, 435}

V průběhu září 1940 byl zatčen. K tomu, co se s ním dělo těsně před zatčením a po něm, existuje více možných variant. Při zatčení měl jednomu ze zaměstnanců časopisu jen letmo sdělit, že musí jít podat vysvětlení kvůli některému ze svých úvodníků.⁴³⁶

Jaroslav Mrkvička popisuje zatčení ještě podrobněji: Zatčení byli Zástěra i Mrkvička, oba byli odvedeni na Gestapo, kde museli podat vysvětlení, jak a kým je časopis financován a z jakého důvodu je na *Vlajku* útočeno. Zástěra uváděl, že on sám je financíerem listu a list útočí na *Vlajku* pro odstranění rušivých elementů, které brání vzájemné českoněmecké spolupráci. Oba pánové byli propuštěni a Zástěra měl zaplatit pohledávky zaměstnancům a tiskárně Orbis. To však neučinil a údajně „*peníze utratil s Überlackerem*⁴³⁷ *kterého chtěl získati k zákroku proti nevlastnímu zeťovi Bromovi, neboť Opluštíl vyšetřil, že týž poskytl*

⁴³³ Státník, s. 21

⁴³⁴ SOA, MLS-Ls 0437/48, l. 117 (přiložená brožura ČSSN ve spise J. Nebeského)

⁴³⁵ Český svaz pro spolupráci s Němci byl vytvořen 30. 8. 1939 jako formální součást Národního souručenství. V létě a na podzim 1940, kdy se postavení Národní souručenství dostávalo do kritické situace, se o ČSSN dokonce uvažovalo jako o náhradní organizaci za Národní souručenství v případě jeho rozpuštění. (Večeřa 2005, s. 1096)

⁴³⁶ SOA, MLS-Ls 1266/46, l. 33 (výpověď A. J. Stýbla)

⁴³⁷ Leopold Überlacker, agent SD, ve sledovaném období vedoucí Blockstelle Zb. Zástěra si ho údajně získával tím, že spolu pořádali velké pitky, na něž Überlacker zval a platil za něj. (SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, l. 138, výpověď W. Jacobiho, vedoucího SD-Leitabschnitt Praha)

*materiál proti Zástěrovi, redaktoru Musilovi z Vlajky.*⁴³⁸ O rozporuplném vztahu Zástěry a Broma jsem psala výše. Ať už bylo příčinou jejich sporu cokoli, následky mohly být pro Zástěru fatální: Brom věděl o zákulisí tiskové kampaně a stejně tak věděl, že je časopis financován Havelkou. Věděl také, že vedoucí činitelé *Nástupu Červenobílých* korumpují členy *Vlajky* a kupují si je na svou stranu, jako např. I. J. Šarouna. Zástěra se bál, že Brom svých znalostí využije a zkompromituje ho.^{439, 440}

Mrkvička v jiné své výpovědi ale uvádí, že důvodem zastavení *Nástupu Červenobílých* byly satiry na *Vlajku*, které, bez vědomí Zástěry, dal napsat Opluštilovi.⁴⁴¹ Ve stejné výpovědi Mrkvička uvádí, že se do rozporu se Zástěrou dostal i vedoucí výboru Národního souručenství Josef Nebeský a předseda protektorátní vlády Alois Eliáš a ti se obávali, aby „*dr. Zástěra případně nezneužil listu pro sebe.*“⁴⁴² Toto tvrzení však podpírá další výpovědi, v níž uvádí, že se Zástěra dostal do rozporu s Nebeským a Havelkou pro některé radikální články v listě uveřejněné.⁴⁴³

Verzi o „nebezpečném“ Zástěrovi podporuje výpověď Jiřího Smíchovského, dalšího agenta SD⁴⁴⁴: „*Za nejvážnější nebezpečí jsem však považoval nastalou skutečnost, že se Uebelacker ocitl zcela ve vleku bývalého českého fašisty, zakladatele první československé fašisující organizace ‚Červenobílých‘, Dr. ing. Zdeňka Zástěry. O Zástěrovi jsem měl potřebné informace, znal jsem i jeho chorobnou citižádostivost, kontrastovanou jeho neutěšenou finanční situací, která jej nutila k politicky nebezpečnému jednání.*“^{445, 446}

Redaktor fašistického týdeníku *Arijská fronta*⁴⁴⁷ Bohumír (Bohumil) Lain ale vypověděl: „*O dr. Mrkvičkovi se tradovalo, že udal dr. Zástěru i jeho zetě Broma.*“⁴⁴⁸

Zástěra měl být dle slov Mrkvičky po zastavení *Nástupu Červenobílých* odsunut do ústraní. Tento požadavek však nerespektoval a chtěl se mstít Bromovi, poněvadž se domníval,

⁴³⁸ ABS, S-254-4, l. 22

⁴³⁹ SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 90, výpověď J. Opluštila

⁴⁴⁰ Srovnej ale dopis B. Rádlu, právního zástupce L. Broma, z 19. 8. 1940, v němž vzkazuje: „*Redakční pošta Kinorevue přinesla mi včera časopis ‚Fašistické hlasy‘, ve kterém byl obsažen velmi sprostý útok na Vás a p. Dr. Zástěru.*“ Brom odpovídá, že dává příkaz k žalobě. (ABS, 300-1-3, l. 147, 148)

⁴⁴¹ SOA, MLS-Ls 0125/48, l. 246, spis J. Opluštila, výpověď J. Mrkvičky

⁴⁴² SOA, MLS-Ls 0125/48, l. 246, spis J. Opluštila, výpověď J. Mrkvičky

⁴⁴³ SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 40, spis J. Mrkvičky

⁴⁴⁴ Jiří Arvéd Smíchovský vystudoval práva. Přes JUDr. Branžovského se seznámil s R. Gajdou a stal se jeho pravou rukou. Na začátku okupace byl přinucen ke spolupráci s SD (byl židovského původu) a pracoval pro L. Ubleackera a W. Jacobiho. Smíchovský byl po válce využíván jako korunní svědek spolupracovníků SD. Po válce byl odsouzen na doživotí, ale v roce 1951 byl ve věznici zabit. (Nakonečný, s. 290-291)

⁴⁴⁵ SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 160, spis J. Mrkvičky, výpověď J. Smíchovského

⁴⁴⁶ Zajímavá je poznámka o finanční situaci Zástěry. Na jeho dluhy již poukazovala *Vlajka*, ale žádné další prameny neuvádějí, že by byl Zástěra finančně strádal.

⁴⁴⁷ Nakonečný 2001, s. 243

⁴⁴⁸ ABS, 325-136-9, l. 9, výpověď B. Laina

že ho udal.⁴⁴⁹ Zástěra byl tedy znovu zatčen a odeslán do Terezína. Počátkem roku 1941 se Mrkvičkovi z Terezína ještě ozval prostřednictvím jiného propuštěného vězně a vzkazoval, že ho snad brzy propustí. Doufal, že za něj bude intervenovat Eliáš a Havelka – to však již nebylo možné, protože Eliáš byl v té době již ostře sledován (a v září 1941 zatčen, v červnu 1942 popraven⁴⁵⁰).⁴⁵¹ Z Terezína byl Zástěra transportován do Dachau, odkud byl 8. dubna 1941 přeložen do Ravensbrücku^{452, 453}, kde 2. května 1942 zemřel, údajně na zápal plic.⁴⁵⁴

V rámci výpovědí jeho kolegů z redakce *Nástupu Červenobílých* vyšlo v poválečném šetření najevo, že byl Zástěra spolupracovníkem SD. Hrál tedy dvojí (resp. trojí) hru – na jednu stranu vydával pod záštitou Národního souručenství *Nástup Červenobílých*, na druhou stranu byl činný i pro německou stranu (a hned pro dvě složky). W. Pfaff, za války člen SD, vypověděl: „*Zástěra hrál dvojitou hru. Jenomže nevěděl, že obě jeho informační variace se sejdou v referátě B5, SD ústředí v Praze.*“⁴⁵⁵ Pfaff tuto dvojí hru pro Němce vysvětlil tak, že „*byly v té době [v roce 1939 a 1940, pozn. KO] v Praze s německé strany dva různé politické směry. Abych to řekl krátce: ‚Kurs Frankův a kurs Neurathův.‘ České politické kruhy byly o tom dobře informovány. A mnozí čeští politikové se ve své taktice také i podle toho řídili.*“⁴⁵⁶ Zástěra se tak dostal pod dvojitou kontrolu německých pracovníků SD, protože byl ve spojení s více agenty SD, aniž by o tom sám věděl.

8.4.2 JUDr. Jaroslav Mrkvička

Mrkvička se vyučil řezníkem a uzenářem (stejně jako jeho otec), práva vystudoval ve francouzském Dijonu.⁴⁵⁷ V roce 1939 byl šéfredaktorem listu *Boj národa*, takže do *Nástupu Červenobílých* přišel již jako zkušený redakční pracovník. Dle svých slov nikdy nenapsal do jednoho z periodik žádný článek, vyjma úvodníku v *Nástupu Červenobílých* č. 33 vydaného 17. 8. 1940, v němž apeluje na „*mladou českou inteligenci*“, která má jít svými cestami a nevracet se k dobám „*omylů a svízeli, které nám připravili ti, kdož dvacet roků národ*

⁴⁴⁹ Tuto verzi potvrzuje ve své výpovědi i Ladislav Brom, který si stěžoval, že ho Zástěra se svým německým přítelem navštívili v noci v bytě a šikanovali ho. (ABS, 300-1-3, l. 122)

⁴⁵⁰ Pasák 1998, s. 284, 340

⁴⁵¹ SOA, MLS-Ls 0104/48, l. 180, 181

⁴⁵² Searching Dachau Concentration Camp Records in One Step. *One-Step Webpages by Stephen P. Morse* [online]. 2013 [cit. 2014-01-05]. Dostupné z: <http://stevemorse.org/dachau/dachau.html>

⁴⁵³ Srovnej Nakonečný 2001, s. 293 (uvádí jako místo úmrtí koncentrační tábor Dachau), srovnej výpovědi J. Mrkvičky (také se zmiňuje o Zástěrově smrti v Dachau).

⁴⁵⁴ ABS, 2M: 12442

⁴⁵⁵ ABS, 305-410-3, l. 134

⁴⁵⁶ ABS, 305-410-3, l. 133

⁴⁵⁷ ABS, 305-567-3, l. 135, srovnej ale SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštla, l. 44, výpověď J. Mrkvičky (zde uvádí, že studoval na Karlově univerzitě)

balamutili.⁴⁵⁸ V *Nástupu Červenobílých* č. 34 je otištěn článek o jmenování nových členů do Výboru Národního souručenství, kde je Mrkvička uveden.⁴⁵⁹ V následujícím čísle nechal v souvislosti se svou novou pozicí ve Výboru Národního souručenství na titulní stránce otisknout svou fotografii s popiskem „*Br. JUDr. Jar. Mrkvička, Zbyslav-Praha, pracovník v oboru živočišné distribuce a mluvčí české pracující mládeže*.“⁴⁶⁰ Do konce války už nepracoval v redakci žádného periodika. V červnu 1944 údajně navázal styky s americkou zpravodajskou službou, s níž měl spolupracovat až do března 1945.⁴⁶¹

V rámci poválečného soudního šetření vyplynulo, že i Mrkvička byl spolupracovníkem SD, ačkoli to vehementně popíral. Na SD donášel zprávy o J. Krejčím⁴⁶² a Národním souručenství.⁴⁶³ Nakonec byl, především pro kolaboraci s SD, odsouzen na 20 let vězení.⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ Mrkvička byl v rámci poválečných soudů označován svědky jako „*bezcharakterní člověk, který se nehodí k ničemu jinému, než konfidentství*“,⁴⁶⁶ že všude „*hleděl si hlavně svého prospěchu*“ a že je „*politickým prospěchárem*.“⁴⁶⁷ Stejně tak bylo často poukazováno na jeho obchodování: „*Nejpřednějším a nejhlavnějším zájmem a péčí Dr. Mrkvičky, jeho radostí a pýchou a u určité kategorie lidí i slávou a proslulostí však vlastní – výnosnou – agendou kanceláře byly nepřetržité, pečlivě a bezohledně provozované, dařící se obchody, [...] t.zv. ‚černé‘*.“⁴⁶⁸ Z tohoto typu obchodování byl osočen i Matěj Trnka, který v *Nástupu Červenobílých* vedl *Zemědělskou hlídku*. Mrkvičkovo postavení před Němci charakterizuje W. Pfaff, který se s Mrkvičkou poznal přes Z. Zástěru: „*Dr.M.neměl u nás dobré jméno. Byl považován za velkého kšeftaře a něco jako pokoutního advokáta, který pracoval s SD jen potud, pokud si od této práce sliboval osobní prospěch*.“⁴⁶⁹

Mrkvičkova obhajoba spočívala na přisvojování zásluh za rozbití Vlajky způsobené tiskovou kampaní *Nástupu Červenobílých*. Josef Nebeský, bývalý předseda Výboru Národního souručenství, uvedl, že Mrkvičkovi několikrát vyplácel peníze na chod časopisu,

⁴⁵⁸ *Nástup Červenobílých* 33, 17. 8. 1940, s. 1 a 2

⁴⁵⁹ *Nástup Červenobílých* 34, 24. 8. 1940, s. 2

⁴⁶⁰ *Nástup Červenobílých* 34, 24. 8. 1940, s. 1

⁴⁶¹ ABS, 305-567-3, l. 135, srovnej Státník, pozn. č. 64

⁴⁶² Jaroslav Krejčí se stal předsedou protektorátní vlády v lednu 1942. Před ním byl předsedou Alois Eliáš, který byl na podzim 1941 Němci zatčen a v létě 1942 popraven (Čapka, 1999, s. 697)

⁴⁶³ ABS 325-136-9, l. 123 (spis J. Stýbla, akce „Standa“, výpověď J. Opluštila) a l. 43 (výpověď J. Stýbla, v níž označoval další spolupracovníky SD)

⁴⁶⁴ ABS, 305-567-3, l. 35

⁴⁶⁵ Mrkvička vstoupil v lednu 1948 do KSČ, ale necelý čtvrt rok na to byl zatčen a souzen. (ABS, 305-567-3, l. 135)

⁴⁶⁶ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, l. 127, výpověď J. Vondráčka

⁴⁶⁷ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, l. 174

⁴⁶⁸ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, l. 113, výpověď K. Seibota

⁴⁶⁹ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, l. 158, výpověď W. Pfaffa

avšak dodal, že je „*toho názoru, že lidé, kteří za plat vykonali NS určitou službu v rozbíjení Vlajky, případně i jiných složek, spolupracujících s Němci, a byli-li přitom současně placeni i od těchto nebo požívali-li jiných výhod z této spolupráce vyplývajících si nezaslouží, aby si nyní osvojovali odbojové zásluhy, ba dokonce, aby hráli dnes nějakou úlohu ve veřejném životě.*“⁴⁷⁰

Mrkvička se později stal spolupracovníkem StB.⁴⁷¹

8.4.3 Josef Opluštěl

Josef Opluštěl, jak jsem uvedla již výše, měl ještě před svým působením v *Nástupu Červenobílých* zkušenosti z humoristického časopisu *Šejdrem*. V polovině 30. let přispíval do *Pražského ilustrovaného zpravodaje*, jako redaktor působil v časopisu *Zájmy poštovních a telegrafních zřízenců*. V roce 1939 se stal odpovědným redaktorem časopisu *Boj národa* (v téže době zde působil i Jaroslav Mrkvička).^{472, 473}

Jeho antisemitské a protiruské články v *Nástupu Červenobílých* byly po válce vyhodnoceny jako silně aktivistické a příliš ostré, Opluštěl se ale vyhýbal zodpovědnosti argumentem, že takto psal na pokyn Z. Zástěry. Dokonce i přiznal, že mu příliš útočný charakter textů vyčítali kolegové v redakci již tehdy.⁴⁷⁴

V žurnalistické činnosti pokračoval v letech 1944-1945, kdy přispíval do humoristického časopisu *Ejhle*.⁴⁷⁵ Častým autorem ilustrací zde byl Dobroslav Haut, s nímž přicházel Opluštěl do styku už v redakci *Nástup Červenobílých*. Na svou obhajobu kvůli působení v *Ejhle* Opluštěl uvedl: „*Zmíněný časopis byl časopisem humoristickým a satiristickým, takže vlastně nepřinášel žádné politické články, v nichž mohla by býti schvalována a obhajována nepřátelská vláda území republiky.*“⁴⁷⁶ Přiznal sice, že měl na starosti rubriku „*Pepíček*“, ale i zde se obhajuje jednak tím, že jeho rukopisy byly následně upravovány a tudíž za ně nezodpovídá v plné šíři, a jednak: „*Pokud jsem to této hlídce psal, snažil jsem se psát mezi řádky tak, aby psaní mělo dvojí smysl, upozorňoval jsem tak, co vysílá londýnský rozhlas, jak vypadá fronta, vtipy a satirami na alibisty a pod. snažil jsem se sesměšňovati aktivistické redaktory a pod.*“^{477, 478}

⁴⁷⁰ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis. J. Mrkvičky, l. 101, 116, výpovědi J. Nebeského

⁴⁷¹ Státník, s. 22

⁴⁷² Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 91

⁴⁷³ SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla, l. 16

⁴⁷⁴ SOA, LS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla, l. 268

⁴⁷⁵ *Ejhle* – vycházel jednou za 2 týdny, nakladatel a odpovědný redaktor byl Jaroslav Zahradník

⁴⁷⁶ SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla, l. 268-269

⁴⁷⁷ SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla, l. 268-269

Více známým se ale stal kvůli rozhlasovým politickým skečům, v nichž byli zesměšňováni především prvorepublikoví státní činitelé. Opluštěl se hájil zprvu tím, že skeče zaměřené proti Dr. Benešovi a Janu Masarykovi psali jiní jeho spolupracovníci z Českého rozhlasu⁴⁷⁹ a on sám nepsal nic politicky zaměřeného.⁴⁸⁰ Autorství skečů mu však bylo prokázáno.⁴⁸¹

Opluštěl byl další osobou kolem *Nástupu Červenobílých*, již byla prokázána spolupráce s SD. Tuto spolupráci, stejně jako Mrkvička, nejdříve popíral, ale později se k ní plně doznal a uvedl, že na SD donášel zprávy o fašistických skupinách.⁴⁸²

14. 5. 1945 byl Opluštěl zatčen pro podezření z těžké kolaborace, udavačství a styky s SD.⁴⁸³ 26. 2. 1948 byl Krajským trestním soudem odsouzen na 7 let, o 2 měsíce později znovu odsouzen Mimořádným lidovým soudem v Praze odsouzen na 16 let. V květnu 1955 byl na základě amnestie podmíněčně propuštěn.^{484, 485}

Působil dále jako agent StB a sledoval činnost Kurta Wilfera.⁴⁸⁶

8.4.4 Jiří Antonín Stýblo

Stýblo nastoupil do *Nástupu Červenobílých* počátkem roku 1940. Přijat byl jako inzertní akvizitér, podílel se i na tvorbě časopisu pomocnými pracemi (lámání textů pro tisk). Později se stal odpovědným redaktorem.⁴⁸⁷ Do časopisu nepsal žádné články, protože dle slov Opluštěla neměl potřebné redaktorské schopnosti.⁴⁸⁸ Před svým působením v redakci ani po té se na žádném dalším periodiku nepodílel. Po zastavení *Nástupu Červenobílých* pracoval v tiskárně (grafických závodech), ale zůstal nadále v úzkém kontaktu s Mrkvičkou, Opluštělem i Šarounem.⁴⁸⁹

⁴⁷⁸ Viz Přílohy č. 20 a 21 – titulní stránky časopisu Ejhle s kresbami D. Hauta, postavou Pepíčka a tematikou alibi, o němž Opluštěl hovořil.

⁴⁷⁹ Politické skeče psal Opluštěl pro Český rozhlas, kde byl v té době zaměstnán.

⁴⁸⁰ SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla, l. 32-33

⁴⁸¹ Žitný, s. 42-47.

⁴⁸² ABS, 325-136-9, spis J. A. Stýbla,

⁴⁸³ SOA, MLS-Ls 0125/48, spis J. Opluštěla

⁴⁸⁴ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 91

⁴⁸⁵ Ve druhém trestu již byla promítnuta Opluštělova spolupráce s SD.

⁴⁸⁶ Státník, s. 22

⁴⁸⁷ Viz výše – odpovědným redaktorem se stal v době, kdy byla dosavadní pozice odpovědného redaktora, Josefa Opluštěla, ořesena útoky Vlajky na jeho finanční postavení.

⁴⁸⁸ SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, výpověď J. Opluštěla, l. 37

⁴⁸⁹ ABS, 325-136-9, spis J. A. Stýbla, akce „Standa“

Šetřením Mimořádného lidového soudu bylo zjištěno, že je veden jako spolupracovník SD, ale: „Případ byl původně zpracován ZOB⁴⁹⁰, který Stýbla zatkl, ale byl pak opět na žádost jeho manželky propuštěn. Byl ve vazbě od 23. 8. 1945 do 17. 10. 1946.“⁴⁹¹ Stýblovi sousedé uváděli, že otevřenými dveřmi na balkon slyšeli, jak Stýblo spolupracuje s Opluštělem na jeho skečích, to ale Stýblo popřel.^{492, 493}

Stýblo se pak pohyboval na svobodě až do roku 1966. V rámci prověřování minulosti Kurta Wilfera a následného soudního řízení bylo odhaleno, že Stýblo skutečně spolupracoval s SD a byl dalším z Wilferových konfidentů. Stýblo se v novém soudním řízení doznal ke spolupráci s SD a argumentoval, že k tomu byl donucen židovským původem své manželky a bál se, že tato skutečnost bude prozrazena. Spolupráce s SD měla uchránit Stýbla i jeho manželku. Při prvním soudním procesu unikl trestu díky intervenci své manželky u vyšetřujícího dr. Plačka.⁴⁹⁴ Mnohem závažnější se však ukázala jeho činnost v grafických závodech Haase, kde se spřátelil se členem kralupské ilegální komunistické organizace, jejíž členy udal. Na základě jeho udání bylo zatčeno kolem 40 osob, několik z nich bylo popraveno. Stýblo byl odsouzen na 7 let.⁴⁹⁵

8.4.5 Adolf Jan Zapletal

Adolf Jan Zapletal působil v *Nástupu Červenobílých* jako inzertní akvizitér. Do časopisu nepřispíval žádnými texty. Mrkvička se ho snažil z redakce vyloučit tím, že najal Stýbla, o němž jsem psala výše.⁴⁹⁶ Zapletal byl souzen za svou aktivní účast v Národně socialistické české dělnické a rolnické straně, známé také jako tzv. Zelené hákové kříže. Stranu založil v březnu 1939 na Moravě Mikuláš Mlčoch a byla silně pronacistická.⁴⁹⁷ Oficiálně strana však povolena nebyla.⁴⁹⁸ Zapletal byl: „t. zv. generální tajemník [M. Mlčocha, pozn KO], *negroidní typ, človíček malé postavy, úplně propadlý udavačské vášni, úhořovitě zlomyslný, rafinovaný lhář, všechno vlastnosti, vyvěrající z jeho povolání: býval*

⁴⁹⁰ ZOB = zemské odbory bezpečnosti při Zemských národních výborech v Praze a Brně. Jednalo se o bezpečnostní složky, které prováděly shromažďování podkladů pro státní žalobce (důkazní řízení – výslechy osob a svědků, shromažďování doličného materiálu apod.). (Státník, s. 5)

⁴⁹¹ SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, l. 20

⁴⁹² SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla

⁴⁹³ Adolf Jan Zapletal, inzertní akvizitér *Nástupu Červenobílých*, uvedl, že si Stýblo s Opluštělem připravovali nějaké materiály pro skeče i v redakci *Nástupu Červenobílých*. Tato výpověď se dá ale zpochybnit, neboť časopis byl zastaven v září 1940 a Opluštěl začal psát skeče pro Český rozhlas až v roce 1943.

⁴⁹⁴ Dr. Plaček byl, stejně jako Stýblova, také židovského původu. (ABS, 325-136-9, l. 52)

⁴⁹⁵ ABS, 325-136-9, spis J. A. Stýbla, akce „Standa“

⁴⁹⁶ SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, výpověď J. Mrkvičky, l. 22

⁴⁹⁷ Pejčoch, Plachý, s. 124

⁴⁹⁸ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, l. 9

*insertním akvisitérem v Poledním listě, v době německé okupace přešel jako insertní akvisitér do Zástěrova Nástupu Červenobílých, odkud vynášel zprávy na Gestapo.*⁴⁹⁹ Na inzerci měl shánět peníze stejným způsobem, jakým je sháněla i Vlajka, resp. Josef Burda⁵⁰⁰: Zapletal si vybíral firmy, které obcházel a dožadoval se od nich peněz na tiskový fond časopisu, který měl vycházet. Zaštiťoval se německými úřady a známostmi na vysokých místech (aniž by to byla pravda). „*Na každou firmu, od níž peníze požadoval, měl nějaké informace, kterými ji mohl kompromitovat,*“⁵⁰¹ uvedl k Zapletalovi Josef Opluštíl. Zapletal byl v úzkém spojení s SD, snad od doby, kdy začal pracovat v Nástupu Červenobílých.⁵⁰² Opluštíl také uvedl, že Zapletal odcizil v redakci *Nástupu Červenobílých* účetní knihy (v době, kdy byl Zástěra zatčen) a odnesl je do služebny SD, která je předala Gestapu a tam si pro ně Opluštíl a jeho kolegové z redakce museli dojít.⁵⁰³ Rozsudek nad Zapletaem byl vyneseno 28. března 1947 a odsouzen byl na 15 let.

Se Zapletaem přišla do styku i manželka Z. Zástěry, a to v době, kdy byl Zástěra v září zatčen. Zapletal se tehdy domáhal dlužných peněz ze svého působení v *Nástupu Červenobílých*. Zástěrová mu peníze (a dalším třem zaměstnancům), ačkoli nebyla povinna, zaplatila vzhledem k odůvodnění jejího právního zástupce, Dr. Kočího: „...*ježto jsme se oba domnívali já i ona, že spory s těmito zaměstnanci vzhledem k povaze jejich politické činnosti a vzhledem k tomu, že Dr. Zástěra byl ve vazbě gestapa, by tomuto přitížily.*“^{504, 505}

8.4.6 Bohuslav Sodomka

Spolu se Zapletaem ve straně Zelených hákových křížů figuroval i Bohuslav Sodomka.⁵⁰⁶ Údajně byl „*posedlý divadelnickým slávomanem*“⁵⁰⁷ a měl přislíbeno místo dramaturga v divadle. Sodomka publikoval v *Nástupu Červenobílých* například článek „*Chceme divadlo mladých*“, v němž apeloval na vytvoření divadla s mladými herci, kteří nejsou zatíženi „*politikařením a zednářstvím neblahé minulé éry.*“^{508, 509} Ve všech článcích oslovuje mladé lidi.

⁴⁹⁹ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď B. Laina

⁵⁰⁰ Burda sháněl peníze na inzerci vydíráním firem, v jejich čele byly osoby režimu nepohodlné. Vyhrožoval jejich zkompromitováním, pokud nepřispějí finanční částkou na inzerci ve *Vlajce*. (Nakonečný 2006, s. 229)

⁵⁰¹ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď J. Opluštíla

⁵⁰² SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď J. Opluštíla

⁵⁰³ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď J. Opluštíla

⁵⁰⁴ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď Dr. Kočího, právního zástupce pí. Zástěrové.

⁵⁰⁵ Celkem mělo jít o 40.000 korun. (SOA, MLS-Ls 1853/46, l. 80)

⁵⁰⁶ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, l. 25

⁵⁰⁷ SOA, MLS-Ls 1853/46, spis A. J. Zapletala, výpověď B. Laina

⁵⁰⁸ Nástup Červenobílých 25, 22. 6. 1940, s. 7

8.4.7 Josef Ilja Šaroun

Do *Nástupu Červenobílých* se Šaroun dostal přes redaktora Píšu z Čáslavi⁵¹⁰, který jej seznámil s Jaroslavem Mrkvičkou. K seznámení došlo kvůli plánované likvidaci Vlajky v Čáslavi, kde tehdy Šaroun bydlel a v místní Vlajce se angažoval.⁵¹¹ Mrkvička uvedl, že se Šaroun nechal pro tuto činnost koupit.⁵¹² Čáslavskou Vlajku pak úspěšně rozvrátil.⁵¹³ Publikoval také v periodiku *Obrana národa* a na krátkou dobu se stal vydavatelem a šéfredaktorem *Arijského boje*.⁵¹⁴ V roce 1941 zakoupil časopis *Zájmy Povltaví* a stal se jeho vydavatelem a šéfredaktorem.⁵¹⁵ Několik zakázek tohoto časopisu tiskly grafické závody Haase, kde působil J. A. Stýblo.⁵¹⁶

Šaroun byl dalším konfidentem SD a stejně jako ostatní pracovníci *Nástupu Červenobílých* pracoval pro Kurta Wilfera. Se Stýblem a dalšími několika lidmi založil koncem roku 1944 nebo v roce 1945 fiktivní odbojovou skupinu.⁵¹⁷ V květnu 1945 byl zatčen, ve vazbě strávil rok a po té propuštěn. V roce 1948 byl však znovu odsouzen a byl mu vyměřen trest ve výši 10 let. Rok na to z vězení uprchl, přes Německo se dostal do Kanady, kde vydával *Kanadské listy* a měsíčník *Československý zábavný zpravodaj*.⁵¹⁸ Dle výpovědi jeho bývalé manželky měl zemřít v Kanadě v roce 1964 na následky operace hlavy.⁵¹⁹

8.4.8 Jaroslav Hošek

Hošek vedl v *Nástupu Červenobílých* Studentskou hlídku. V letech 1937-1938 vydal 2 sbírky básní: „*Žalující ústa*“ a „*Na křídlech života*“.⁵²⁰ Své začátky mezi fašisty popisuje: „*Tehdy mi ještě nebylo nic známo o Vlajce a fašismu, ale v jejich hovorech [v kavárně Technika, kde se scházeli pravicově orientovaní studenti, pozn. KO] jsem stále slyšel [...]*

⁵⁰⁹ Srovnej *Nástup Červenobílých* 33, 17. 8. 1940, s. 3, článek „*Boj mladých pracovníků N. S.*“ Text je podepsán zkratkou „*So-ka*“ a je psán ve stejném duchu, v jakém Sodomka apeluje na mladé ve svém plně podepsaném článku z čísla 25 z 22. 6. 1940.

⁵¹⁰ O red. Píšovi hovoří téměř všichni lidé kolem *Nástupu Červenobílých*, další informace o této osobě se mi ale nepodařilo zjistit.

⁵¹¹ Šaroun byl okresní vedoucí Vlajky v Čáslavi. (SOA, MLS-Ls 0688/48, spis I. J. Šarouna, výpověď J. Mrkvičky, l. 123)

⁵¹² ABS, S-245-4, l. 22

⁵¹³ SOA, MLS-Ls 0104/48, spis J. Mrkvičky, výpověď Vladimíra Mrazíka, generálního tajemníka Národního souručenství, l. 92

⁵¹⁴ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 118

⁵¹⁵ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 118

⁵¹⁶ SOA, MLS-Ls 1266/46, spis J. A. Stýbla, výpověď zaměstnance grafických závodů Haase sazeče Josefa Houdka, l. 28

⁵¹⁷ ABS, 325-136-9, spis J. A. Stýbla, akce „*Standá*“

⁵¹⁸ Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945, s. 118

⁵¹⁹ ABS, 325-136-9, spis J. A. Stýbla, výpověď Marie Kuncové-Šarounové, l. 22

⁵²⁰ SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 53

osobní útoky na ing. Vladimíra Grégra, který tehdy vedl mladé národní souručenství. Tehdy jsem se rozhodl zajít za Grégrem a povědět mu vše, co jsem o něm slyšel. Ing. Grégr přijal s uspokojením tyto zprávy a žádal mne, abych zůstal ve spojení s oněmi studenty a donášel mu zprávy i nadále.⁵²¹ Na popud Grégra měl Hošek organizovat pravicově smýšlející studentstvo. Následně byl doporučen do Nástupu Červenobílých, „kde vedl hlídku mladých za týdenní plat 100 K.“⁵²² Odtamtud měl být propuštěn, na zákrok Zástěry, na konci června 1940. Tím si ale protiřečí, neboť ještě v č. 29 z 20. 7. 1940 je otištěn Hoškův článek s názvem „Jak rozhodnou?“⁵²³ Pravdou ovšem je, že v té době již nebyl uváděn jako vedoucí hlídky. Hošek v žádném dalším periodiku nepůsobil, jen ještě v roce 1939 přispíval do časopisu *Český student*.⁵²⁴ V korespondenci Emanuela Moravce v rámci poválečného šetření Mimořádného lidového soudu byla nalezena Hoškova oslavná báseň na Reinharda Heydricha, z níž cituji první sloku: „*Jako nejjasnější blesk, deroucí se prudce na zem, do krásných Čech, přišel s kovovým srdcem, plavovlasý sportovec – RAINHARD HEYDRICH – ale u synagog, Jeho jméno, již při příchodu rabínem bylo zaprodáno, pracujícím přece nesmí býti na důstojný život právo dáno!*“ Podepsal ji svým pseudonymem „Jaroslav II.“⁵²⁵ Ačkoli Hošek tvrdil, že byl členem „podzemního národního odboje – skupiny Ing. Vladimíra Grégra“⁵²⁶, jeho známí poukazovali na zvláštní události kolem zatýkání českých studentů v listopadu 1939.⁵²⁷ Hošek byl s dalšími studenty odvezen do věznice v Praze - Ruzyni a ačkoli působil jako místopředseda Svazu českého studentstva (dále SČS), byl z Ruzyně záhy propuštěn.⁵²⁸ Předseda SČS, Jaroslav Klíma, byl v Ruzyni popraven, stejně tak i Bedřich Koula, jednatel SČS, František Skorkovský, předseda zahraničního odboru SČS, nebo Josef Adamec, tajemník SČS.⁵²⁹

⁵²¹ SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 8

⁵²² SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 8

⁵²³ Nástup Červenobílých 29, 20. 7. 1940, s. 7

⁵²⁴ SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 32

⁵²⁵ SOA, MLS-Ls 1753/46, l. 272 a 273

⁵²⁶ SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 36

⁵²⁷ V noci ze 16. na 17. listopad byla provedena nacisty razie ve studentských kolejích. Mnoho studentů bylo zatčeno, někteří deportováni do koncentračních táborů, někteří bez soudu popraveni. Následně byly na příkaz Adolfa Hitlera uzavřeny české vysoké školy. Této události předcházely demonstrace proti okupantům (jednak ve výroční den vzniku ČSR 28. 10., při níž byl smrtelně zraněn medik J. Opletal, a jednak v den pohřbu Opletala, které „vznělo jako spontánní masová demonstrace“). (Čapka, s. 691)

⁵²⁸ SOA, MLS-Ls 1753/46, spis J. Hoška, l. 20, l. 30

⁵²⁹ Padevět, s. 25, 157, 613, 659

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zaměřila na dvě fašistická periodika podobného zaměření a kvalit, *Nástup Červenobílých* a *Vlajku*, která vycházela paralelně v letech 1939-1940. Obě periodika se odkazovala na tradici fašistických prvorepublikových skupin – Klub Červenobílých a *Vlajka*.

Ačkoli *Nástup Červenobílých* vycházel necelý rok (od října 1939 do srpna 1940), stihl vést rozsáhlou tiskovou kampaň proti *Vlajce*. Klíčovými osobami se stali vydavatel *Nástupu Červenobílých* Zdeněk Zástěra a přední činitelé *Vlajky* Jan Rys a Josef Burda. V tiskové kampani byl ze strany *Vlajky* nejvíce napadán Zdeněk Zástěra, bylo poukazováno na jeho působení před příchodem do Prahy a údajné dluhy. Prostor pro útoky v rubrice humor poskytl Zástěrovo příjmení – častým motivem se stal obrázek zástěry. *Nástup Červenobílých* nejvíce útočil na Josefa Burdu a poukazoval na jeho dřívější působení v sázkové kanceláři *Sposak*, a na Jana Rysa, u nějž se stal terčem útoků jeho nechtěný přídomek „Sluneční diktátor“, kterým jej označil ve *Vlajce* jeden z redaktorů.

Ukázalo se, že *Nástup Červenobílých* byl založen na popud vedoucích činitelů Národního souručenství, jediné legální české politické strany v Protektorátu. Odtud měl být i časopis financován. Účelem měla být likvidace *Vlajky*, což se do jisté míry podařilo: „*Sémě nedůvěry zaseté do mysli mnoha vlajkařů se projeví zejména kritikou autoritativního vůdce a jeho šedé eminence.*“⁵³⁰ Tisková kampaň ji však vyčerpala také finančně kvůli nákladům na soudní řízení, které ze sporu plynuly. *Vlajka* byla pro Národní souručenství nebezpečná především pro svou otevřenou kolaboraci s okupanty a touhou po moci v Protektorátu vedle Němců.

Po zastavení *Nástupu Červenobílých* byl zatčen Zdeněk Zástěra, jeho další spolupracovníci ale zůstali veřejně činní, nebo pokračovali v redaktorské a vydavatelské práci nadále. *Vlajka* ještě nějakou dobu vycházela, ale nepravidelně a hnutí jako takové začalo upadat.

Po válce se ukázalo, že většina lidí soustředěných kolem *Nástupu Červenobílých* spolupracovala i s německou bezpečnostní službou *Sicherheitsdienst*.

⁵³⁰ Nakonečný 2001, s. 166

Summary

In my diploma thesis, I focus on two fascist periodicals with similar orientation and qualities, *Nástup Červenobílých* and *Vlajka*, which were published simultaneously in 1939-1940. Both periodicals referred to the tradition of pre-war fascist groups - *Klub Červenobílých* and *Vlajka*.

Even though *Nástup Červenobílých* was published for less than a year (from October 1939 till August 1940), it managed to lead an extensive press campaign against *Vlajka*. The key figures were Zdeněk Zástěra, publisher of *Nástup Červenobílých*, and leading officers of *Vlajka* Jan Rys and Josef Burda. The campaign led by *Vlajka* mostly attacked Zdeněk Zástěra referring to his activities before his arrival in Prague and alleged debts. In the humorous section, Zástěra's family name („*zástěra*“ = *apron*) became a frequent motive of funny pictures. The campaign of *Nástup Červenobílých* mainly attacked Josef Burda, pointing out his former employment in a *Sposak* betting office, and Jan Rys for his unwanted nickname “Sunny Dictator”, given to him by one editor of *Vlajka*.

It became clear that *Nástup Červenobílých* was founded as an initiation of leading *Národní souručenství* officials, the only legal political party in the Protectorate, which was also financing the magazine. The aim was to destroy *Vlajka*, which it did to a certain extent: „*The seed of mistrust sowed into the mind of many Vlajka sympathizers was demonstrated particularly in the criticism of the authoritative leader and his grey eminence.*”⁵³¹ The press campaign exhausted *Vlajka* financially too because of the expenses of law suits resulting from the dispute. *Vlajka* was for *Národní souručenství* dangerous because of collaboration with the occupiers and people concentrated around *Vlajka* would have liked to have taken power over the Protectorate alongside the Germans.

After *Nástup Červenobílých* was stopped, Zdeněk Zástěra was arrested, but his collaborators remained publicly active or continued to work as editors and publishers. *Vlajka* continued to be issued for a certain period of time, but not regularly, and the movement went into decline.

After the war, it was found that the majority of the people concentrated around *Nástup Červenobílých* also cooperated with the German security service, *Sicherheitsdienst*.

⁵³¹ Nakonečný 2001, p. 166

Prameny a použitá literatura

- BEDNAŘÍK, Petr. *Arizace české kinematografie*. Praha: Karolinum, 2003. 153 s. ISBN 80-246-0619-4.
- BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-802-4730-288.
- BLODIGOVÁ, Alexandra a kol. *Slovník odpovědných redaktorů a šéfredaktorů legálního českého denního tisku v letech 1939 až 1945*. Praha: Matfyzpress, 2007, 159 s. ISBN 978-808-6732-961.
- ČAPKA, František. *Dějiny zemí Koruny české v datech*. Praha: Libri, 1999. 1001 s. ISBN 80-7277-000-4.
- FIALA, Jindřich. *Kuneš Sonntag. Životní příběh z dvacátého století*. Praha: P3K, 2013. 189 s. ISBN 978-80-87343-15-9.
- FINGER, Antonín, Wolfgang Wolfram von WOLMAR, Jakub KONČELÍK, Barbara KÖPPLOVÁ a Jitka KRYŠPÍNOVÁ. *Český tisk pod vládou Wolfganga Wolframa von Wolmara: stenografické zápisy Antonína Fingera z protektorátních tiskových porad 1939-1941*. Praha: Karolinum, 2003. 503 s. ISBN 80-246-0591-0.
- GREGOROVÍČ, Miroslav. *Kapitoly o českém fašismu: fašismus jako měřítko politické dezorientace*. Praha: Lidové noviny, 1995. 186 s. ISBN 80-710-6100-X.
- HALLIN, Daniel C, Paolo MANCINI. *Systémy médií v postmoderním světě: tři modely médií a politiky*. Praha: Portál, 2008, 367 s. ISBN 978-807-3673-772.
- KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010. 344 s. ISBN 978-807-3676-988.
- KOTLÁN, Pavel. *Fašismus a jeho česká podoba. Národní obec fašistická 1926-1933 a fašismus současný*. Vyd. 1. Přerov: Nakladatelství Šárka, 2001. 80 s. ISBN 80-901755-8-9.
- KUNC, Jaroslav. *Vlastním jménem... Slovníček pseudonymů novodobých českých spisovatelů*. Vyd. 1. Praha: Národní knihovna, 1958. 67 s.
- MASARYK, Jan. *Volá Londýn*. Vyd. 1. Praha: Panorama. 266 s. ISBN 80-7038-201-5.
- MIKULÁŠEK, Alexej. *Antisemitismus v české literatuře 19. a 20. století*. Praha: VOTOBIA, 2000. 239 s. ISBN 80-7220-090-9.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Český fašismus*. Vyd. 1. Praha: Vodnář, 2006. 427 s. ISBN 80-862-2673-5.
- NAKONEČNÝ, Milan. *Vlajka: k historii a ideologii českého nacionalismu*. Vyd. 1. Praha: Chvojko nkl., 2001. 332 s. ISBN 80-861-8324-6.

- NĚMEČEK, Jan. *Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně (1940-1941)*. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v.v.i., 2008. 876 s. ISBN 978-80-86495-52-1.
- OSVALDOVÁ, Barbora, Jan HALADA a Petr ORSÁG. *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. Praha: Libri, 2007, 263 s. ISBN 978-807-2772-667.
- PADEVĚT, Jiří. *Průvodne protektorátní Prahou. Místa – události – lidé*. Praha: Academia, 2013. 804 s. ISBN 978-80-200-2256-1.
- PASÁK, Tomáš a PASÁKOVÁ, Jana, ed. *Český fašismus 1922-1945 a kolaborace 1939-1945*. Praha: Práh, 1999. 486 s. ISBN 80-7252-017-2.
- PASÁK, Tomáš. *Pod ochranou říše*. Praha: Práh, 1998. 429 s. ISBN 80-85809-88-5.
- PASÁK, Tomáš. *Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939-1945*. Praha: Univerzita Karlova, 1980. 441 s.
- PEJČOCH, Ivo. *Fašismus v českých zemích. Fašistické a nacionálněsocialistické strany a hnutí v Čechách a na Moravě 1922-1945*. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Academia, 2011. 507 s. ISBN 978-80-200-1919-6.
- PEJČOCH, Ivo, PLACHÝ, Jiří a kol. *Okupace, kolaborace, retribuice*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky, 2010. 324 s. ISBN 978-80-7278-529-2.
- VOPRAVIL, Jaroslav. *Slovník pseudonymů v české a slovenské literatuře*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1973. 1540 s.
- ŽITNÝ, Radek. *Protektorátní rozhlasový skeč: jak zlomit vaz (nejen) králi komiků*. Vyd. 1. Praha: BVD, 2010. 254 s. ISBN 978-808-7090-442.

Články a studie:

- CEBE, Jan. *Poválečná očista v rámci Svazu českých novinářů*. Mediální studia [online]. 2012, I. [cit. 2013-09-17]. Dostupné z:
http://medialnistudia.files.wordpress.com/2013/01/ms_2012_1_stat2.pdf
- CHOWANIEC, Petr. *Protektorátní přehlídka Filmové žně. Vznik festivalu jako nové formy propagace domácího filmu na základech výstav, cen a filmových týdnů*. Brno, 2007. 140 s. Diplomová práce (Mgr.) Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Ústav filmu a audiovizuální kultury. Vedoucí diplomové práce Mgr. Petr Szczepanik, Ph.D.
- KRČMÁŘ, Dalibor. Walter Jacobi. „Vysloveně intelektuální typ“ v čele protektorátního SD. *Tereziánské listy*. 2011, č. 39, s. 28-53.
- PASÁK, Tomáš. Vývoj Vlajky v období okupace. In: *Historie a vojenství: Časopis Historického ústavu Armády ČR*. Praha: Naše vojsko, 1966 . ISSN 0018-2583.

STÁTNÍK, Dalibor. Agenti nacistických bezpečnostních složek Gestapa a Sicherheitsdienstu ve službách StB.: (Kurt Wilfer a ti druzí.). In: *Sborník Archivu Ministerstva vnitra*. Praha: Odbor archivní a spisové služby Ministerstva vnitra ČR, 2003, s. 5-35.

STRACHOŇOVÁ, Hana. Hybridní substantiva v Českém národním korpusu. Brno, 2007. 63 s. Bakalářská diplomová práce. Masarykova Univerzita, Filozofická fakulta. Ústav českého jazyka. Vedoucí bakalářské diplomové práce PhDr. Klára Osolsobě, Dr.

VEČEŘA, Pavel: Národní souručenství. In: Malíř, Jiří – Marek, Pavel (a kol.): Politické strany. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu 1861-2004. II. díl: období 1938-2004. Doplněk, Brno 2005, s. 1091-1103.

VEČEŘA, Pavel: Prefabrikovaná budoucnost. Konstrukce pojmu „Nová Evropa“ na stránkách protektorátního tisku. In: Magál, Slavomír – Petranová, Dana – Solík, Martin (eds.): K problémom mediálnej komunikácie I. Aktuálne otázky mediálnej kultúry. Komunikačný diskurz. Audiovizuálna kreativita. Fakulta masmediálnej komunikácie UCM, Trnava 2010, s. 457-475.

VEČEŘA, Pavel: Převrácený pohled aneb O „zbabělosti“ hrdinů a „hrdinství“ zbabělců v tištěných médiích protektorátu. In: Randák, Jan – Koura, Petr (eds.): Hrdinství a zbabělost v české politické kultuře 19. a 20. století. Výběr příspěvků ze stejnojmenné konference, která proběhla ve dnech 25.-27. října 2006. Dokořán, Praha 2008, s. 270-290.

ŽÁČEK, Pavel. Tiskový pořádek před 15. březnem 1939. Paměť a dějiny. 2009, č. 02.

Film:

Fašismus po česku [dokumentární film]. Scénář a režie Petr LOKAJ. Česko, 2010.

Archivní prameny:

Archiv bezpečnostních složek (ABS)

Archiv Kanceláře prezidenta republiky (AKPR)

Knihovna Národního muzea, Oddělení časopisů

Národní knihovna České republiky

Státní oblastní archiv v Praze (SOA)

Seznam příloh

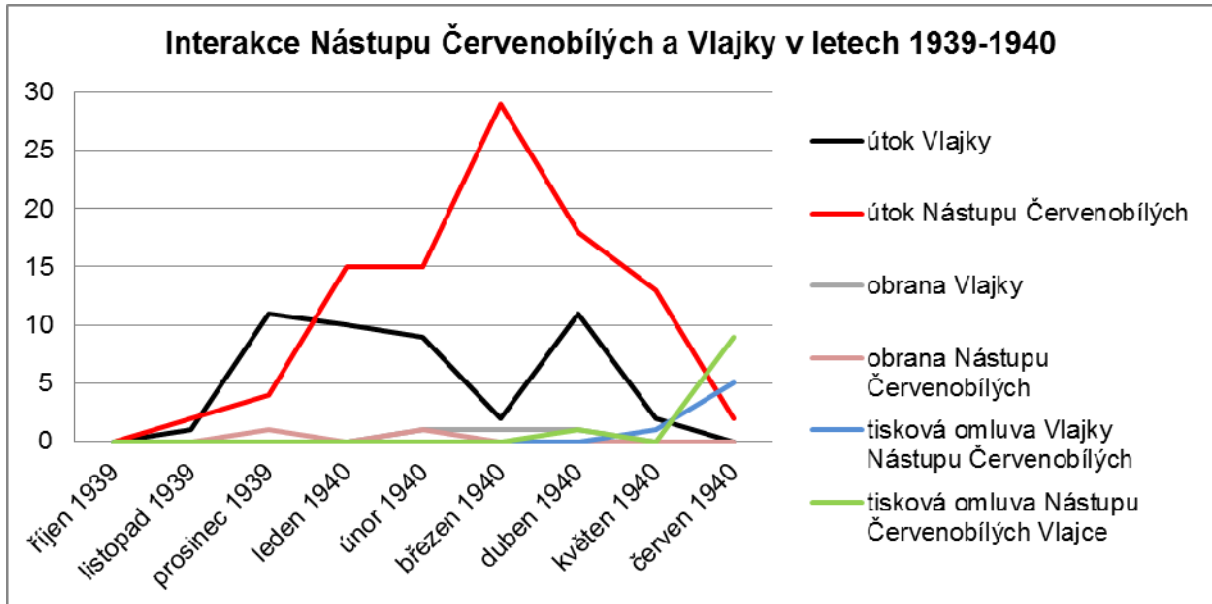
- Příloha č. 1: Výzva Červenobílých 1, 27. 3. 1923 (obrázek)
- Příloha č. 2: Interakce Nástupu Červenobílých a Vlajky v letech 1939-1940 (graf)
- Příloha č. 3: Vlajka 31, 12. 1939, s. 14 (obrázek)
- Příloha č. 4: Nástup Červenobílých 1, 6. 1. 1940, s. 14 (obrázky)
- Příloha č. 5: Vlajka 16, 21. 1. 1940, s. 11 (obrázek)
- Příloha č. 6: Nástup Červenobílých 4, 27. 1. 1940, s. 3 (obrázek)
- Příloha č. 7: Vlajka 22, 28. 1. 1940, s. 9 (obrázek)
- Příloha č. 8: Vlajka 40, 18. 2. 1940, s. 9 (obrázek)
- Příloha č. 9: Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 5 (obrázek)
- Příloha č. 10: Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 16 (obrázek)
- Příloha č. 11: Nástup Červenobílých 11, 16. 3. 1940, s. 14 (obrázek)
- Příloha č. 12: Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 3 (obrázek)
- Příloha č. 13: Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 14 (obrázek)
- Příloha č. 14: Vlajka 86, 14. 4. 1940, s. 10 (obrázek)
- Příloha č. 15: Vlajka 86, 14. 4. 1940, s. 3 (obrázek)
- Příloha č. 16: Nástup Červenobílých 16, 20. 4. 1940, s. 14 (obrázek)
- Příloha č. 17a, 17b, 17c: Vlajka 94, 28. 4. 1940, s. 6, Vlajka 95, 30. 4. 1940, s. 4, Vlajka 96, 1. 5. 1940, s. 6 (obrázky)
- Příloha č. 18: Nástup Červenobílých 19, 11. 5. 1940, s. 14 (obrázek)
- Příloha č. 19: Nástup Červenobílých 31, 3. 8. 1940, s. 6 (obrázek)
- Příloha č. 20: Ejhle 19, 1. 10. 1944, s. 1 (obrázek)
- Příloha č. 21: Ejhle 5, 1. 3. 1945, s. 1 (obrázek)

Přílohy

Příloha č. 1: Výzva Červenobílých 1, 27. 3. 1923 (obrázek)

Příloha č. 2: Interakce Nástupu Červenobílých a Vlajky v letech 1939-1940 (graf)

Příloha č. 3: Vlajka 31. 12. 1939, s. 14 (obrázek)

Zavolal si na Silvestra pan Zástěra spolupracovníky »Nástupu« a povídá jim: »Chlapci, zítra musíme za každou cenu vyjit v půlmilionovém nákladu, kdybysme s tím měli ulice dláždit. Sežeňte si ještě nějaký adresáře a každému poslat jedno číslo! Budeme do listu vkládat desetikoruny s prosbou, aby alespoň na Nový rok si adresáti něco z čísla přečetli. Víte, hoši, to nemůžeme přehlížet, protože co na Nový rok, to po celý rok!«

Příloha č. 4: Nástup Červenobílých 1, 6. 1. 1940, s. 14 (obrázky)

Sensační konkurence horského slunce

Sluneční diktátor, denně promptně a kulantně ozařuje svými slunečními paprsky. Ceny levné, ale pevné! Židům ze Sposaku poskytuje 50% slevu. Mnoho děkovaných dopisů od nejvýznamnějších novodobých národovců, O. Nového, Taussilka a Kolmana. a. y.

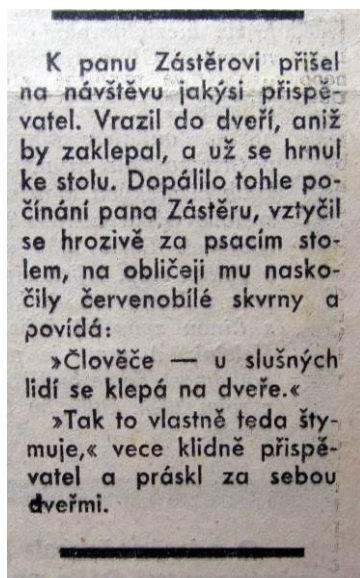
Dotazy řiďte přímo do „Vlajky“ na pobočnicka slunečního diktátora „Velkého Sposaka“ pod zn.: 100% remítendy.

Vařte a topte Vlajkou!

Vlajka je levnější než uhlí! Vlastníme největší tepelné zdroje! 280 vagonů remítendy stále na skladě. 100 kg „Vlajky“ i s donáškou do bytu pouze 12 K.

Vedoucí vydavatelstva „Vlajky“
Burda dříve Sposak.

Příloha č. 5: Vlajka 16, 21. 1. 1940, s. 11 (obrázek)

Příloha č. 6: Nástup Červenobílých 4, 27. 1. 1940, s. 3 (obrázek)

Žán Kudla se ptá . . .

Je pravdou, pane Josefe Burdo, že vaším nejlepším intimem s dlouholetým právním zástupcem byl phan dr. Walter Lustig, stoprocentní Žid?

Jak to, pane Josefe Burdo, novodobý národovce, že jste nenašel českého arijského advokáta?

Je pravda, že pan Josef Burda po známých událostech roku 1933 z Německa uprchl a zde si hrál na velkého Čechoslováka, jako by byl musel odejít z důvodů politických?

Ale pane Josefe Burdo, vždyť je známo, že důvody vašeho odchodu byly zcela jiné.

Jak to, že pan Rys vás nenávidí a přece vás drží? Asi potřebuje vás, protože vy jste tam jediný, kdo ještě může sehnat nějaké koruny, když tiskárna hrozí zastavením.

Kolik jste přijal, pane Josefe Burdo na sázkách do Sposaku a kolik jste vyplatil chudým českým arijcům na výhrách?

Nemohl byste vyúčtovat, pane Josefe Burdo, vy umravňovatel, očisťovatel a novodobý národovec?

Jak to, že jste nenáviděn i mezi Vlajkaři?

Jak jste se dostal, pane Josefe Burdo, vy, bývalý boxerský manager, k novinám?

Jak to bylo s časopisem „Sport“? Nesnažil jste se pomocí tohoto časopisu obcházet zákaz sázek — na úkor chudých českých arijců — a jak se stal tento plátek orgánem Středočeské župy footballové v jejím odboji proti asociaci?

A nevedl tento boj phan Fanta, čistokrevný Žid?

Jak to, pane Josefe Burdo, novodobý národovce, atd., vy, phan Lustig a phan Fanta ruku v ruce?

Jak jste se dostal k filmu, pane Josefe Burdo, hrobníku Vlajky?

Jak to, pane Josefe Burdo, že ani neumíte správně česky? Za svého dlouholetého pobytu v Německu jste zapomněl svou mateřštinu a za léta od svého návratu — co by politicky uprechlik atd., ještě jste se jí pořádně znova nenaučil?

Proč neuveřejňujete ve sportovní hlídce svého „listu“ něco o své činnosti v Německu jako boxerský promotér?

Zmizte, pane Josefe Burdo!

Zdravíme vás, pane Josefe Burdo, hrobníku Vlajky, i vás pane Ryse-Rozsévači, s pozdravem Žana Kudly.

„Na Střiz“.

Příloha č. 7: Vlajka 22, 28. 1. 1940, s. 9 (obrázek)

Na první pohled . . .

Seděli tuhle spolupracovníci pana Zástěry s duchaplnou svou hlavou v čele v jedné restauraci a oslavovali dojemně nevidanou událost: dvánáctého předplatitele jejich oblíbeného týdeníku. Náladu byla v plném proudu a ke stolu si přisedávali noví a noví návštěvníci, vidouce, že činnost vtip a bujaré veselí je v této společnosti hostem. Za chvíli již kolovaly tupláky.

Joj, to bylo smíchu. Tančilo se, zpívalo, veselilo se. Vtom jakýsi ne-

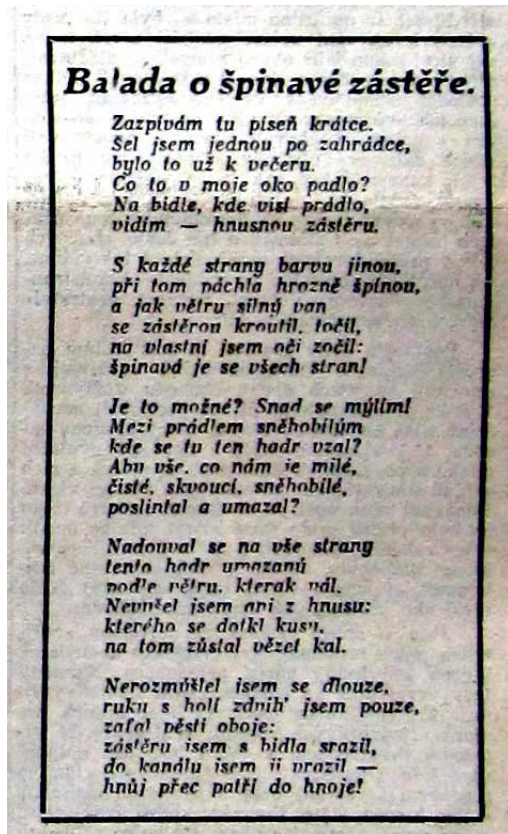
známý kumpán, na jehož rozpálených lících a lesknoucích se zracích bylo viděti blahodárné působení požitých tekutin, jal se sonorním barytonem bujare prozpěvovati:

»Červeno-bílýýý, to se mi líbííí, to já, to já mám ráááád . . .«

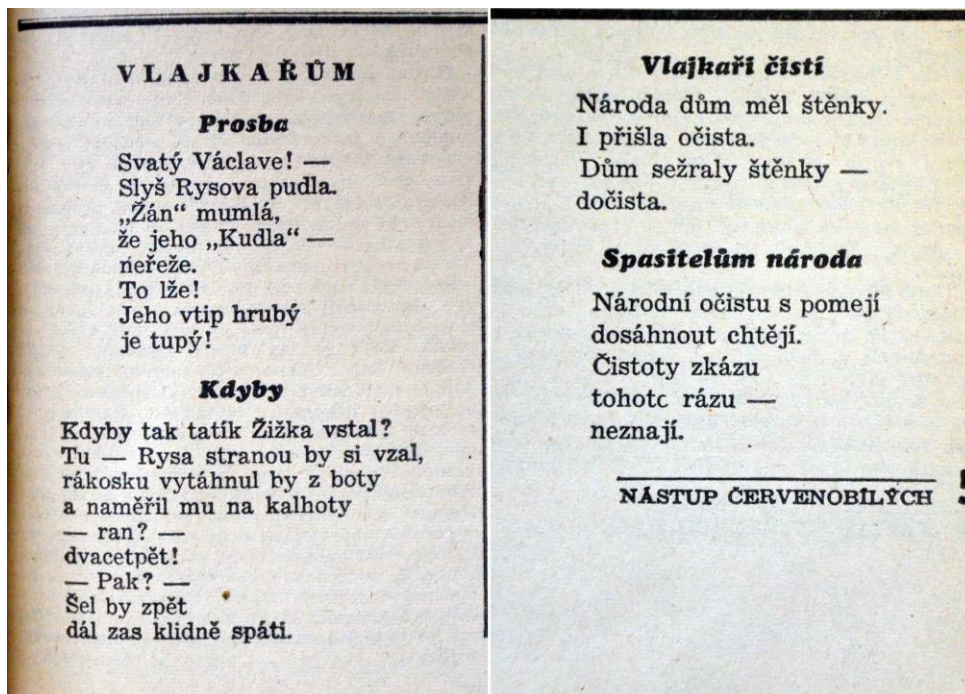
I rozzářila se očka pana předsedajícího, prsty vesele lusknul a povídá nejbližší stojícímu spolupracovníkovi:

»Ty, Honzo, skoč na něj s přihláškou, ten si jistě předplatí . . .«

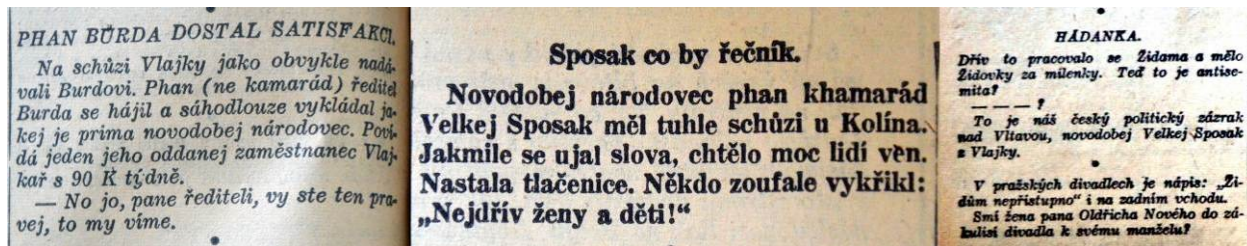
Příloha č. 8: Vlajka 40, 18. 2. 1940, s. 9 (obrázek)

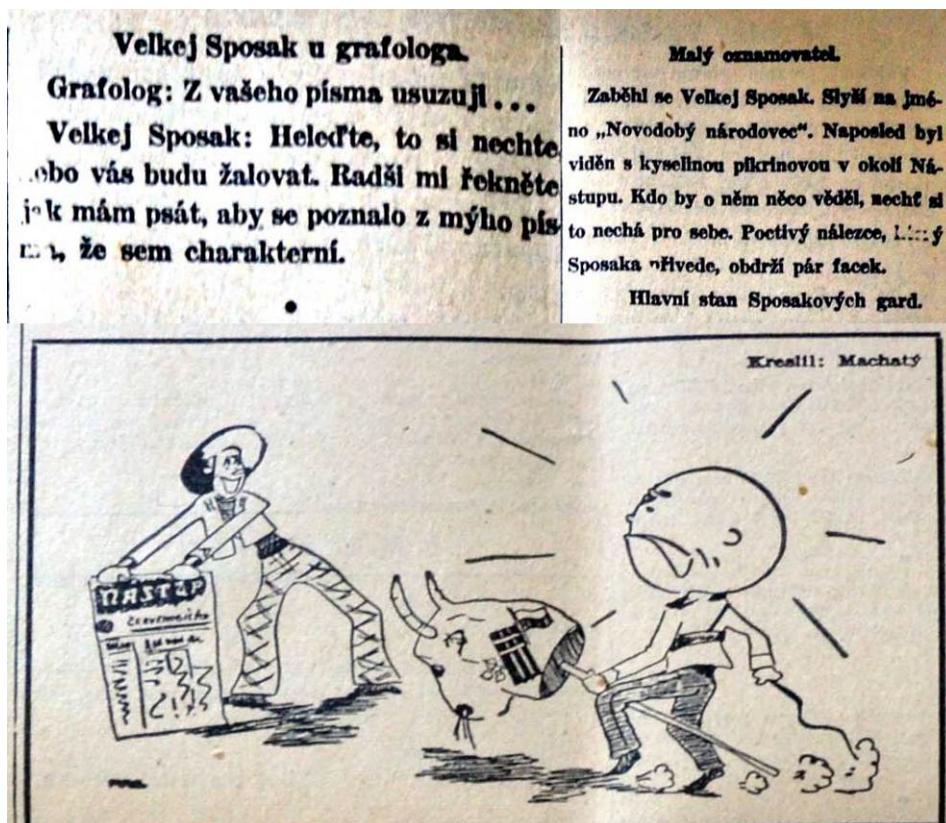
Příloha č. 9: Nástup Červenobílých 9, 2. 3. 1940, s. 5 (obrázek)

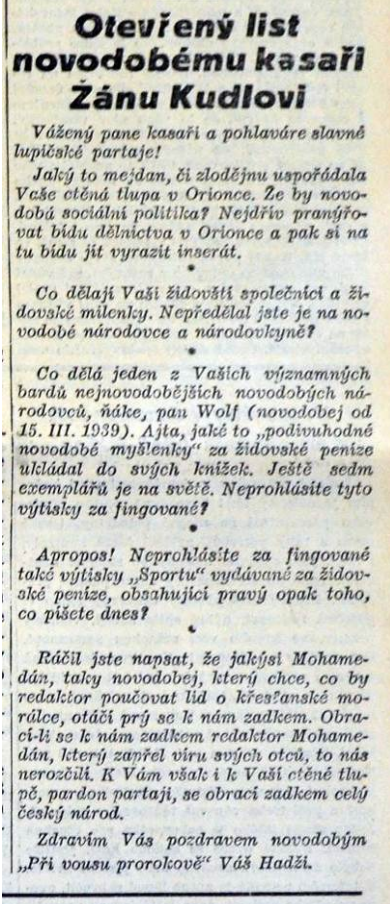
Příloha č. 10: Nástup Červenobílých 10, 9. 3. 1940, s. 16 (obrázek)

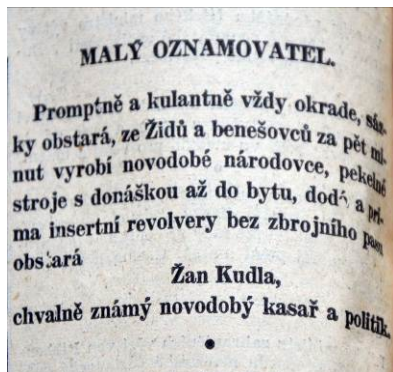
Příloha č. 11: Nástup Červenobílých 11, 16. 3. 1940, s. 14 (obrázek)

Příloha č. 12: Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 3 (obrázek)

Příloha č. 13: Nástup Červenobílých 15, 13. 4. 1940, s. 14 (obrázek)

Příloha č. 14: Vlajka 86, 14. 4. 1940, s. 10 (obrázek)

Dvoubarevná kotátka.

Šel pan Zdeněk po ulici a vidí chlapečka, jak si hraje s kotátko... Zastaví se velký očist'ovatel a dívá se hned na chlapečka, hned na kotátka.

Chlapeček se podívá na pana Zdeněka a pak povídá: »To jsou, pane, červenobílá kotátka... věřte mi!«

I zabušilo srdce vydavatele, majitele a nakladatele, sáhl do tučné kapsy a chlapečka obdaroval. Jak by taky ne, když už i ten hošík zná program jeho strany ve straně... když už i ten chlapeček ví, že má stranu pan Zdeněk. Hošík se podi-

vil, že mu pán dal peníze, ale nechal si je...

A asi za týden zase kde se vzal, tu se vzal pan Zdeněk a se zástupem pánů stoupců. Celkem celé vedení hnutí včetně členů, asi suma sumarum 15 lidí... I sehne se pan Zdeněk k hošíkovi a povídá: »Jaká jsou to kotátka?«

»Moje!« povídá chlapeček.

»No jo, ale jaká ještě?... říkal jsi mi přece minule něco jiného... Říkal jsi, že jsou červenobílá přece?«

»No jo, to bylo před týdnem, pane, ale dnes už ne! DNES UŽ PROHLÉDLA!!!«

Příloha č. 15: Vlajka 86, 14. 4. 1940, s. 3 (obrázek)

Moje odpověď.

No. 321/40

Jelikož jsem byl v poslední době několikrát napaden, a to zejména v »Nástupu«, uvádím věc na pravou míru otištěním vedlejšího dokumentu.

Doufám, že dalších poznámek není k němu zapotřebí.

Praha, 14. dubna 1940.

Josef Burda,
ředitel vydavatelstva »Vlajky«.

Výpis
z trestního rejstříku.

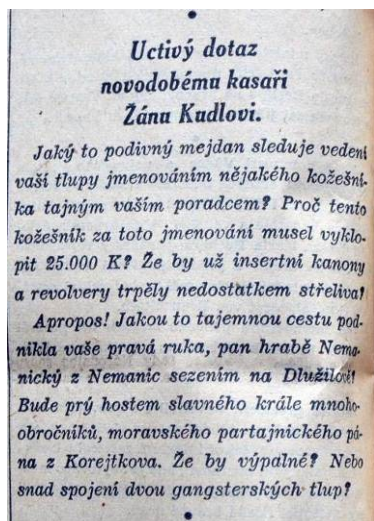
K žádosti ze dne 7. března 1940 se potvrzuje:

u Josefa Burdy
narozem 20. 12. 1893 v Praze soudní okres Praha
a do Jemniště soudní okres Senoňov a Prahy příloha 3.
v trestním rejstříku jeho osobní zápisné číslo 60. a 61. 10 14 zapsáno
v listech - pol. č. 357/40.

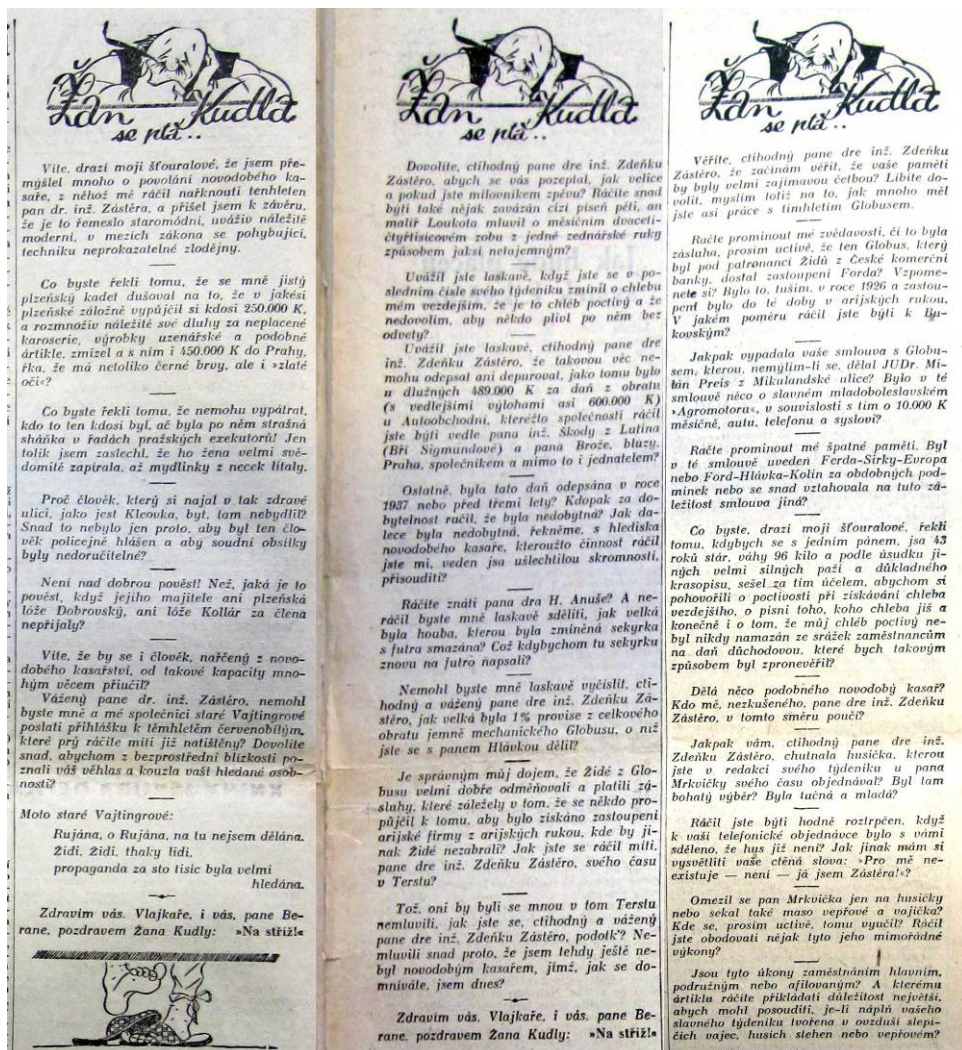
Státní zastupitelství
jako úřed. trestního rejstříku
v Praze, dne 7. března 1940.

Zastupitel
J. Dvořák

Příloha č. 16: Nástup Červenobílých 16, 20. 4. 1940, s. 14 (obrázek)

Příloha č. 17a, 17b, 17c: nalevo Vlajka 94, 28. 4. 1940, s. 6, uprostřed Vlajka 95, 30. 4. 1940, s. 4, nalevo Vlajka 96, 1. 5. 1940, s. 6 (obrázky)

Příloha č. 18: Nástup Červenobílých 19, 11. 5. 1940, s. 14 (obrázek)

O jednom novodobém řediteli a starodobém zloději

Jeden novodobej pan ředitel a starodobej zloděj, který to dřív vlál se Židama, vlaje teď taky do filmu. Pan ředitel má nejen prima mrvovskou tiskovou minulost, nýbrž i zlodějskou visáž. Ta se tak zalíbila jednomu režisérovi, že ho přemluvil, aby hrál titulní roli zloděje v novém novodobém filmu s názvem „Při vousu prorokově, brzy dovlaju“. Pan novodobý ředitel, rozloučiv se se svou novodobou milenkou Sárrou a Rebekou, strčil si do kapsy několik vysvědčení zachovalosti, které svědčí o jeho mazanosti, že mu žádnou zlodějnou nemohl dokázat a šel filmovat. Pan ředitel, ač nemaskován a nepřipraven, vžil se tak do role velkého zloděje, že ještě měsíc po filmování kradl. Každý natočení má svou přestávku, teda i natáčení novodobého zlodějského filmu. Pan novodobej ředitel o přestávce odpočívá v ateliéru. Jde náhodou kolem jeden z jeho partaje, a povídá: „Při vousu prorokově, co děláš, kamaráde, pane řediteli.“ „Co bych dělal?“ povídá novodobej ředitel. „Zloděje.“ Vece jeho spolubojovník: „Já myslím, co děláš tady?“

Příloha č. 19: Nástup Červenobílých 31, 3. 8. 1940, s. 6 (obrázek)

Židé dnes

Vyrábějí a šíří hlavně šušskandu. Úkolem šušskandy je, strhnouti český národ do záhuby, do které se řítí mezinárodní Židovstvo. Jedna šušskanda (vzpomeňme si na vánoční šušskandu o povolání do Říše na práci, na polské močály atd.), je vyvrácena skutečností, ale v zápětí vyrobí Židé druhou ještě pitomější prvě. V životě politickém a kulturním dále se drží staří židomlci a o to, aby nepadli, starají se hnusně pohůnci Židů — zednáři. Zednáři, to jsou zrádcové vlastní krve, nastrčení na vlivná místa, kam nemohli Židé. „Židé jsou schopnější než my“ a dnešní „Žid je také člověk“, to jsou hesla horlivě propagovaná zednáři. Židům a zednářům, díky hořlivé trpělivosti českého lidu, daří se stále dobře. Ale všeho do času. Sebeobrana nám velí jít na židovské a zednářské hady rukou ozbrojenou — nejlépe s holi.

Příloha č. 20: Ejhle 19, 1. 10. 1944, s. 1 (obrázek)

